

Torsdagen den
5 april 1979**Torsdagen den 5 april**

Kl. 12.00

1 § Justerades protokollen för den 28 mars.

§ 2 Meddelande om riksdagsarbetet under återstoden av riksmötet 1978/79

TALMANNEN:

Talmanskonferensen diskuterade i går frågan om riksdagsarbetet under återstoden av riksmötet 1978/79. Såsom framgår av ett till kammarens ledamöter utdelat protokollsutdrag vidhåller konferensen sin tidigare intagna ståndpunkt att riksdagsarbetet skall avslutas senast lördagen den 9 juni. Till protokollsutdraget har fogats den överenskommelse som företrädare för partigrupperna träffat om riktlinjer för frivilliga tidsbegränsningar vid behandlingen av utskottsbetänkanden.

Till kammarens ledamöter har vidare utdelats preliminära tids- och ärendeplaner för kammarens sammanträden under återstoden av riksmötet och en på grundval av dessa planer upprättad sammanställning över tillgänglig plenitid och beräknad taletid.

§ 3 Om principerna för tillsättning av läkartjänst

Statsrådet HEDDA LINDAHL erhöll ordet för att besvara *Gunnar Biörcks* i Värmdö (m) den 20 mars anmälda fråga, 1978/79:444, till justitieministern, och anförde:

Herr talman! Gunnar Biörck i Värmdö har i en fråga till justitieministern anfört att enligt uppgift i *Läkartidningen* nr 10 år 1979 ett landsting har beslutat att principiellt ge läkare med svagare meriter företräde till vissa tjänster framför läkare med bättre meriter. Mot den bakgrunden har Gunnar Biörck frågat justitieministern om han har några synpunkter på detta förfarande med hänsyn till grundlagens bestämmelser om förtjänst och skicklighet.

Frågan har överlämnats till mig.

Bestämmelsen i 11 kap. 9 § regeringsformen om att avseende skall fästas endast vid sakliga grunder, såsom förtjänst och skicklighet, vid tillsättning av tjänst gäller endast statliga tjänster. Den bestämmelse som Gunnar Biörck åberopar är således inte tillämplig på de landstingskommunala läkartjänster som här är aktuella. Detta betyder emellertid inte att de landstingskommunala myndigheterna kan förfara efter fritt skön vid tillsättning av tjänster. De är bundna av den övergripande bestämmelsen i 1 kap. 9 §

Meddelande om riksdagsarbetet under återstoden av riksmötet 1978/79

Om principerna för tillsättning av läkartjänst

Torsdagen den
5 april 1979

*Om principerna
för tillsättning av
läkartjänst*

regeringsformen att förvaltningsmyndigheter och andra som fullgör uppgifter inom den offentliga förvaltningen skall i sin verksamhet beakta allas likhet inför lagen samt iakttä saktighet och opartiskhet.

I kommunallagen (1977:179) finns bestämmelser om besvär över beslut av kommunal nämnd, dvs. bl. a. sjukvårdsstyrelse och direktion. Vidare har landstingen i regel inrättat särskilda besvärsnämnder som skall pröva bl. a. besvär över tjänstetillsättningar. Sådana besvärsnämnder är inte bundna av de besvärsgrunder som anges i kommunallagen utan kan pröva lämpligheten hos ett beslut i allmänhet.

Enligt vad jag har inhämtat har Läkarförbundet med anledning av det aktuella ärendet i skrivelse till socialstyrelsen begärt att styrelsen skall klargöra vilka principer som bör gälla vid tillsättning av s. k. FV-block för läkare. Ärendet bereds nu inom socialstyrelsen.

GUNNAR BIÖRCK i Värmdö (m):

Herr talman! Tillåt mig tacka statsrådet Lindahl för att hon har gjort sig besväret att svara på den fråga som jag ställde till justitieministern och som nu efter flera passningar inom regeringskansliet slutligen har fångats upp av statsrådet Lindahls ishockeyklubba, vilken hon i graciösa turer, som ytterligare en av regeringens skridskoprinsessor, fört över juridikens emellanåt förrådiska is.

Det är ganska spännande med denna regering, för man vet aldrig vilken av avbytardjorna man får möta. När jag frågade Gabriel Romanus fick jag svar av Ingemar Mundebo, när jag frågade Ola Ullsten fick jag svar av Carl Tham och när jag frågade Sven Romanus fick jag svar av Hedda Lindahl – vilket inte är sagt som någon kritik, än mindre någon missbelåtenhet. Det är alltid angenämt att få samtala med statsrådet Lindahl, som vill så väl som vi alla vet.

Min fråga tog sitt ursprung i en artikel i Läkartidningen, som innehöll det uppseendeväckande beskedet att ett av våra annars mera förtjänta landsting hade begått huvudlösheten att vilja föreskriva att sämre meriterade läkare skulle ha företräde framför bättre meriterade läkare till vissa tjänster. Detta erinrade mig om en situation i min ungdoms fagrade vår, då jag var i situationen att befinnas överkvalificerad för en tjänst som andre underläkare och samtidigt underkvalificerad för en tjänst som förste underläkare, vilket föreföll mig en smula egendomligt. Nu tycks man vara i färd med liknande påhitt, fast med vidare räckvidd.

Som statsrådet också nämnde förhåller det sig så att det i regeringsformens 11 kap. 9 § stadgas att vid tillsättande av statlig tjänst skall avseende fästas endast vid sakliga grunder, såsom förtjänst och skicklighet. Eftersom jag inte skulle få träffa justitieministern i dag, tog jag i går upp denna fråga med en representant för den högre jurisprudence som jag råkade möta här ute i foajén, en representant som därtill har varit ledamot av Sveriges riksdag. Han gav mig beskedet att det även i nuvarande lagstiftning fortfarande gäller att vederbörandes kompetens för en tjänst skall komma i främsta rummet. Den allmänna ordningen – han använde uttrycket l'ordre public – förutsätter att

*Om principerna
för tillsättning av
läkartjänst*

underordnade offentliga myndigheter, även kommunala organ, följer samma principer som staten. För särskilda undantag fordras stöd av lag.

Nu finns det, vilket statsrådet inte nämnde, en lag om offentlig anställning, nr 1976:600. Tillsättning av läkartjänster regleras också av sjukvårdslagen, vars 20 § har vissa stadganden, och det finns därtill följdföreskrifter rörande detta. Jag hinner inte just i den här repliken läsa upp vad som står där, men jag kanske i stället kan få ställa två frågor till statsrådet:

Om det förfarande som jag har aktualiserat är olagligt – jag vill börja med den frågan, och jag tycker själv att det är olagligt – vad avser regeringen att i så fall göra? Om det är lagligt, är det då sakligt riktigt att förfara på det här sättet?

Statsrådet HEDDA LINDAHL:

Herr talman! Jag vill säga till Gunnar Biörck i Värmdö att jag hoppas att det inte är för att jag har lättare för graciösa turer än Sven Romanus som jag står här som svarare, utan att det förelegat andra skäl för detta. Det har varit litet svårt att bedöma vem som var den rätte att svara på den här ganska intrikata frågan från Gunnar Biörck.

Gunnar Biörck ställde också ett par frågor till mig i sitt anförande. Han frågade om det som förevarit i det här speciella landstinget är lagligt eller olagligt. Jag vill då replikera att av mitt frågesvar har framgått vilka bestämmelser som gäller inom det aktuella området. Det ankommer varken på mig eller på något annat statsråd att här i kammaren framföra några synpunkter på lagstiftningen. Jag vill också erinra om att det är domstolarnas sak att tolka lagar och andra författningar.

GUNNAR BIÖRCK i Värmdö (m):

Herr talman! Då kanske jag upplysningsvis får uppläsa två stycken ur en utredning som riksdagens upplysningstjänst varit vänlig nog att förse mig med och som inte ingår i statsrådets svar. Där sägs:

”Närmare bestämmelser om tjänstetillsättning av offentliga tjänstemän ges i lagen om offentligt anställda (1976:600). I denna lags 4 kap. 3 § sägs att om saklig grund för tillsättning av statlig tjänst gäller vad som föreskrivs i regeringsformen. I paragrafens andra stycke stadgas att vid tillsättning av icke statlig tjänst skall även fästas avseende vid sakliga grunder såsom förtjänst och skicklighet.”

Stycket slutar med att det framgår av lagens 1 kap. 5 § att det därvidlag gäller endast vissa bestämda tjänster.

Men så fortsätter upplysningstjänsten:

”Tillsättning av läkartjänst regleras av dels 20 § sjukvårdslagen, dels vissa stadganden i sjukvårdskungörelsen och dels socialstyrelsens cirkulär 1973:33 med anvisningar till vägledning för bedömning av de sökandes meriter i samband med tillsättning av vissa läkartjänster. Av dessa stadganden framgår att vid tillsättning av distriktsläkare, överläkare, biträdande distriktsläkare, biträdande överläkare, avdelningsläkare och underläkare som är legitimerad läkare under vidareutbildning för att erhålla specialistkompetens

Torsdagen den
5 april 1979

*Om skärpt kontroll
av militär rök-
och brandmateriel*

skall befodringsgrunderna 'förtjänst och skicklighet' tillämpas."

Det finns alltså sådana bestämmelser, och de förefaller mig att ha överträtts.

Jag hade anledning att diskutera med statsrådet Tham förra veckan om att man, när man vill veta vad folkpartiregeringen avser, mestadels får ta sin tillflykt till pressen. I ett så seriöst organ som Svenska Dagbladet har jag då inhämtat att "svaret" och den första repliken som statsrådet Lindahl avger som svar på frågor får hon på papper som hon läser upp. Men när hon kommer till sin andra replik, då säger hon vad hon själv tycker. Jag är nu mycket angelägen – och jag tror också att detta gäller Sveriges läkarkår – att få höra vad statsrådet *egentligen* tycker.

Statsrådet HEDDA LINDAHL:

Herr talman! Det här är ju, Gunnar Biörck, faktiskt inte fråga om statligt reglerade tjänster utan om underläkartjänster. När det gäller den här kategorin saknas, såvitt jag vet, i sjukvårdslagen sådana bestämmelser som Gunnar Biörck talar om.

Jag har svarat på Gunnar Biörcks fråga på det sätt som jag kan göra med hänsyn till den här frågans karaktär och vill tillägga att det är mycket tveksamt om Gunnar Biörcks fråga borde ha fått ställas med hänsyn till bestämmelserna i regeringsformens 12 kap. 5 §.

GUNNAR BIÖRCK i Värmdö (m):

Herr talman! Det senare har jag faktiskt inte läst på, så när det gäller hänvisning till grundlagen har väl statsrådet Lindahl i detta stycke för ögonblicket ett övertag. Men i så fall riktas förmaningen inte mot mig utan mot talmannen, vilket i varje fall jag inte vill vara med på.

I övrigt vill jag bara säga att jag tycker att den här frågan inte bör handläggas av socialstyrelsen utan, förr eller senare, av regeringen. Min bestämda uppfattning kan i detta hänseende sammanfattas med ett uttryck som ursprungligen präglades av en högt värderad ledamot av kammaren. Något mildare och något ändrat kunde man säga: Någon ordning får det lov att vara också på landstinget i Östergötlands län.

Överläggningen var härmed slutad.

§ 4 Om skärpt kontroll av militär rök- och brandmateriel

Försvarsministern LARS DE GEER erhöi ordet för att besvara Åke Polstams (c) den 27 mars anmälda fråga, 1978/79:460, och anförde:

Herr talman! Åke Polstam har frågat mig

dels vilken kontroll som sker under den militära utbildningen för att rök- och brandmateriel på ett otillbörligt sätt ej skall kunna åtkommas av de värnpliktiga och utföras från militärt område,

dels om jag är beredd att medverka till att kontrollen skärps i detta

Torsdagen den
5 april 1979

*Om skärpt kontroll
av militär rök-
och brandmateriel*

avscende,

dels om de värnpliktiga informeras om riskerna och vad som kan inträffa, därest den aktuella materielen missbrukas så som nu skett.

Grundläggande bestämmelser för hantering av ammunition samt rök- och brandmateriel, finns i Säkerhetsinstruktion för försvaret. I syfte att förhindra att obehöriga personer får tillgång till ammunitionseffekter som medförs för övningsändamål krävs att befäl kvitterar ammunitionen när den hämtas, och att befälet bestyrker förbrukningen när den överblivna ammunitionen återlämnas. Den enskilde soldatens ansvar för ammunition regleras i nysnämnda instruktion där det sägs: "Efter övning skall var och en, även om han icke får order därom, snarast lämna ifrån sig oförbrukad ammunition till ammunitionsredogörare (motsv.), som snarast efter övningens avslutande skall redovisa oförbrukad ammunition och eventuella hylsor och laddningar."

Om materiel stjäls är det praktiskt taget omöjligt att hindra att materielen förs ut från militärt område. Med hänsyn till tidigare händelser med stulen rökmateriel gav chefen för armén ut en arméorder i oktober 1977, där det framgår att skärpt kontroll i vad gäller efterlevnad av gällande bestämmelser skall ske samt vilka risker för personskador som föreligger vid felaktig användning eller missbruk. Denna order har delgivits samtliga berörda militära myndigheter.

De värnpliktiga informeras också om risker och säkerhetsbestämmelser vid utbildning på resp. ammunition. Årligen används dock över 11 000 rökfacklor eller rökhandgranater. Det är mycket beklagligt att enstaka grova missbruk med ammunitionseffekter har förekommit, men jag anser trots detta att förhållandena inte skulle förbättras av skärpta bestämmelser.

ÅKE POLSTAM (c):

Herr talman! Jag ber att få tacka försvarsministern för svaret på min fråga. Svaret är i stort sett tillfredsställande.

Det finns alltså regler och bestämmelser, men sedan är frågan om dessa följs. Att helt förhindra otillbörlig åtkomst är naturligtvis svårt, men det är angeläget med en bättre uppföljning av reglerna och en direkt kontroll.

När jag ställde denna fråga hade tre liknande händelser inträffat där brand- eller rökfacklor antänts och kastats in i lokaler där ungdomar varit samlade. Att detta är förenat med livsfara är uppenbart. När det är trångt och panik lätt utbryter kan det vara svårt, för att inte säga omöjligt, att ta sig ut – och då kan katastrofen vara nära.

I ett av de fall som inträffade inför sista veckoskiftet i mars fick 23 ungdomar föras till sjukhus. I ett annat fall, där en rökfackla hade placerats i en trappuppgång, skadades en åldrig kvinna allvarligt. I Kristianstadstrakten utsattes 200 ungdomar, enligt tidningsuppgifter, för en gasfackla. Det var väl närmast turen som räddade dem, och bara tre personer behövde föras till sjukhus.

Av allt att döma har det varit militär övningsmateriel som kommit till användning – jag vet inte om det är bevisat, men det sägs i varje fall i

Torsdagen den
5 april 1979

*Om skärpt kontroll
av militär rök-
och brandmateriel*

pressuppgifter. Det riktar helt naturligt blickarna på ansvariga inom de militära förbanden. Säkerligen är de inträffade händelserna skämt eller pojkstreck i samband med utryckning, då många värnpliktiga känner sig upprymda. Något uppsåt att skada har de säkert inte haft, utan detta har skett av oförstånd. Allt tyder också på att de skyldiga inte har klart för sig vilken risk de utsätter andra för. Därför är det förvånande att kontrollen inte är mer sträng än att rökläcklor tydligen så lätt kan åtkommas.

De flesta av oss män har ju erfarenhet av militära övningar med detta slags materiel. Då var det noga med att kontrollera vad som förbrukades och att oförbrukad materiel lämnades tillbaka till förrådet. Enligt reglerna skall det ske även nu, men det måste alltså kontrolleras bättre. Jag hoppas att sådana här händelser inte upprepas och att militären skärper kontrollen i samband med framtida övningar, så att vi inte nästa gång får uppleva en total katastrof.

Försvarsministern LARS DE GEER:

Herr talman! Jag är den förste att beklaga de tre händelserna i samband med utryckningen av årets värnpliktiga i slutet av mars. Jag vill påpeka att polisutredning pågår i samtliga fall. Tyvärr befinner sig en äldre dam fortfarande på sjukhus efter en av dessa tre händelser.

När det gäller möjligheten att skärpa kontrollen är militärens resurser tyvärr begränsade, då man inte har rätt att kroppsvisitera värnpliktiga annat än då uttryckliga misstankar om att de har tillgripit materiel på olagligt sätt föreligger. Det finns annars tre tillfällen då man skulle kunna förrätta kroppsvisitationer. Det är dels direkt efter övning, dels vid visitation av skåpen i förläggningen och dels då vederbörande utpasserar genom kasernvakten. Men rätten är alltså begränsad, så att man inte får kroppsvisitera om man inte har uttryckliga misstankar om att vederbörande har med sig någon ammunitionseffekt.

Dessutom finns det en annan metod för tillgripande av sådana effekter som är mycket tråkig, nämligen att en värnpliktig under pågående övning lägger ifrån sig t. ex. en rökhandgranat under en sten eller en buske för att sedan efter övningens slut gå tillbaka och hämta föremålet. Sådana metoder är mycket svåra att komma åt. Jag vill emellertid lova herr Polstam att vi, om de polisutredningar som nu pågår skulle ge anledning att misstänka, att verklig och avsiktlig ovarsamhet av något slag har förekommit, skall vidta särskilda åtgärder för att beivra sådan ovarsamhet. För dagen kan jag inte bedöma den saken, och problemet är svårlöst, men viljan att komma till rätta med det finns.

ÅKE POLSTAM (c):

Herr talman! Jag tackar försvarsministern även för detta besked. Jag förstår att möjligheterna är begränsade och inser också vilka svårigheter som finns. Men också genom skärpt uppmärksamhet och vaksamhet kan man naturligtvis åstadkomma en hel del, och jag är tacksam för att man ser allvarligt på

denna fråga och för att de inträffade händelserna, om det är möjligt att förhindra dem, inte skall komma att upprepas.

Överläggningen var härmed slutad.

§ 5 Meddelande om interpellationssvar

1978/79:165 om fördelningen av anslagen för det särskilda vuxenstudiestödet

Utbildningsministern JAN-ERIK WIKSTRÖM:

Herr talman! Med hänvisning till riksdagsordningen får jag meddela följande.

Jag avsåg att lämna svar på en interpellation av Lars Gustafsson om fördelningen av anslagen för det särskilda vuxenstudiestödet den 23 april 1979. Då Lars Gustafsson är förhindrad att närvara i riksdagen den dagen, är min avsikt att i stället besvara hans interpellation den 7 maj.

§ 6 Om rätt för vissa juridikstuderande att erhålla studiemedel

Utbildningsministern JAN-ERIK WIKSTRÖM erhöll ordet för att besvara Inger Lindquists (m) den 22 mars anmälda fråga, 1978/79:452, och anförde:

Herr talman! Inger Lindquist har frågat mig om jag anser att det är acceptabelt att juridikstuderande i Göteborg år efter år förvägras rätten till studiemedel samt, om svaret är nej, vad jag i så fall avser att göra för att förbättra deras situation.

Statligt studiestöd utgår vid de läroanstalter och utbildningslinjer som anges i bilaga till studiestödsförordningen (1973:418) under förutsättning att de är statliga, statsunderstödda eller ställda under statlig tillsyn.

Den kvantitativa planeringen av högskoleutbildningen grundas på en sammanvägning av såväl individernas som arbetsmarknadens behov. Den ytterst bestämmande faktorn är dock de resurser som samhället kan anvisa för högskoleutbildning i konkurrens med angelägna behov inom andra områden. Den utbildningskapacitet som f. n. finns vid de juridiska fakulteterna har bedömts täcka behoven. Den av Kursverksamheten i Göteborg anordnade juridiska utbildningen faller således utanför de av samhället uppställda ramarna för juridisk utbildning. Utbildningen är därför inte studiemedelsberättigande.

INGER LINDQUIST (m):

Herr talman! Jag tackar för svaret på min fråga, men jag är ledsen att säga att jag tycker att det var ett byråkratiskt och tråkigt svar, där det saknas en förstäelse för de faktiska förhållandena. På min första fråga, som gällde om statsrådet anser att det är acceptabelt att juridikstuderandena i Göteborg år efter år förvägras rätt till studiemedel, har statsrådet över huvud taget inte

Nr 122

Torsdagen den
5 april 1979

*Meddelande om
interpellationssvar*

*Om rätt för vissa
juridikstuderande
att erhålla studie-
medel*

Torsdagen den
5 april 1979

*Om rätt för vissa
juridikstuderande
att erhålla studie-
medel*

svarat. Jag trodde att det var helt klart att den studiesociala situationen för dessa juridikstuderande inte är godtagbar.

Socialförsäkringsutskottet har 1976 i en av riksdagen antagen skrivning med anledning av en motion som jag då hade väckt i denna fråga sagt, att den inställning som utskottet då intog inte innebar "att utskottet anser rådande förhållanden för ifrågasättande juridikstuderande tillfredsställande".

Det råder sedan år tillbaka enighet om att studerande inte skall behöva ha sådana förhållanden som de som det här gäller, och jag skulle vara glad om också statsrådet ville ge uttryck för den uppfattningen. Men det är inte bra att en sådan situation som denna får kvarstå år efter år.

Jag måste säga att jag är besviken över att statsrådet, vars goda vilja jag absolut inte ifrågasätter, ändå inte har något besked att ge till de stackars studerande som det gäller. Som jag ser det går det alltid att ordna upp situationer, om man verkligen vill det. Det får inte vara så byråkratiskt ordnat att regler och bestämmelser lever något slags självständigt liv, utan de måste anpassas till verkligheten och tjäna människorna. Det är ju det som är deras uppgift. Verkligheten i detta fall är att här finns sedan många år tillbaka ett dokumenterat intresse för juridikstudier i Göteborg, och det tycker jag är ganska självklart med tanke på stadens storlek och inriktning och det upptagningsområde som finns runt om Göteborg.

Som jag ser det är det samhällets uppgift att tillgodose det här behovet av nyttig utbildning och på olika sätt stödja och uppmuntra denna strävan efter kunskap.

Statsrådet, som i motsats till mig är väl bevandrad i den här snårskogen av regler och bestämmelser, kan utan tvivel finna på en utväg om statsrådet vill det. Jag vill fråga statsrådet vilken utväg som statsrådet på sikt vill arbeta efter för att ge de västsvenska studerandena möjlighet att läsa juridik i Göteborg.

Utbildningsministern JAN-ERIK WIKSTRÖM:

Herr talman! Det skulle vara mig främmande att till en erfaren jurist ge råd och anvisningar om hur man skall göra för att kringgå lagar och bestämmelser.

Det är ju så att riksdagen har fattat beslut på denna punkt vid ett antal tillfällen och avvisat förslag om att inrätta juridikutbildning vid universitetet i Göteborg. Det har naturligtvis skett av omsorg om utbildningen i juridik i Lund, Uppsala och Göteborg. Innan riksdagen ändrar detta ställningstagande, är det självfallet omöjligt för mig att anvisa någon väg för att kringgå dessa bestämmelser.

Däremot är jag den förste att säga att det naturligtvis alltid blir så att enskilda människor kan drabbas av det system som vi har. Men det är alldeles omöjligt att ändra på det genom att bara ta sin utgångspunkt i de konsekvenser det kan få för de enskilda studerandena.

Det är alltså inte det att jag har något speciellt kallt hjärta, endast det att jag i denna fråga också har ett klart huvud.

INGER LINDQUIST (m):

Herr talman! Jag tycker ändå att jag har fått ett dåligt svar på frågan vilket intresse statsrådet verkligen har för att hjälpa de här studerandena. Det är väl ändå statsrådets uppgift att se till att de skall leva under sådana förhållanden som andra studerande i vårt land har. Det är självklart ingen uppmaning att kringgå någon lag. Det skulle jag, precis som statsrådet själv säger, vara den sista att uppmana till.

Det sägs också i svaret att utbildningen vid de juridiska fakulteterna har bedömts täcka behoven. Men det är ändå så att det under många år har utexaminerats juris kandidater i Göteborg. Såvitt jag vet har det inte ställt till någon oreda på arbetsmarknaden. Samhället har också tillgodogjort sig deras examina, och det är examina som vederbörande efter stora uppoffringar har kunnat avlägga. Det är verkligen dyrt att studera juridik i Göteborg. Man får själv betala sina kursavgifter, som uppgår till 1 000–1 500 kr. per kurs. Och det är, som både statsrådet och jag vet, en lång studietid fram till examen. Jag skulle också vilja fråga om inte följande oroar statsrådet. Det har ofta sagts att det är en snedrekrytering av jurister. Men i Göteborg kan bara de läsa juridik som har föräldrar eller andra anhöriga som kan betala för dem eller som har inkomst av arbete eller egen förmögenhet.

Utbildningsministern JAN-ERIK WIKSTRÖM:

Herr talman! Det är väl möjligt att den sittande studiestödsutredningen kan komma med synpunkter också på utbildning av denna typ som går vid sidan av de av riksdagen beslutade allmänna utbildningslinjerna. Men vi har i denna kammare ett ansvar inte bara för dem som nu läser juridik i Göteborg utan också för dem som läser på andra håll. Det är den samlade bedömning som utbildningsutskottet har gjort. Jag tycker inte att jag kan gå ifrån den bedömningen. Skulle det visa sig att man i framtiden kan göra en annan bedömning av hela läget när det gäller utbildningen av jurister, löser sig självfallet den frågan som en följd av ett sådant ändrat ställningstagande.

INGER LINDQUIST (m):

Herr talman! Jag efterlyser fortfarande statsrådets viljeinriktning. Jag tycker det kommer fram väldigt dåligt vad statsrådet själv tycker och tänker i denna sak.

Sedan är det så – och det kan jag inte tänka mig gäller på många andra platser – att man har en sådan kompakt vilja att läsa juridik i Göteborg. Det har pågått år efter år efter år, men redan när Göteborgs högskola kom till i slutet på 1800-talet sade man att nästa fakultet i Göteborg skulle vara en juridisk fakultet.

Jag skulle verkligen vilja lägga statsrådet varmt om hjärtat att ta den här saken på allvar och begrunda den – det tycker jag faktiskt inte att statsrådet har gjort hittills.

Torsdagen den
5 april 1979

*Om forskningen
vid den radio-
biologiska
institutionen i
Ursvik*

Utbildningsministern JAN-ERIK WIKSTRÖM:

Herr talman! Jag skall självfallet begrunda också denna fråga, liksom så många andra som jag har på mitt hjärta. Jag vill bara värja mig mot den tanke som Inger Lindquist framför – och som då och då hörs i denna kammare – att först har statsrådet en officiell uppfattning, men sedan vill vi också höra hans privata och personliga uppfattning. Såvitt jag vet känner inte riksdagsordningen någon sådan kluvenhet, utan det är en odelad person som här talar. Så måste det ju ändå vara.

INGER LINDQUIST (m):

Herr talman! Möjligen kan det vara så att statsrådet får säga hur det är i dag – jag förstår att statsrådet i sitt svar egentligen bara har redogjort för de gällande reglerna – men det måste väl också vara så att statsrådet *vill* någonting för framtiden just i de frågor som jag nu har tagit upp, och det är *det* jag frågar efter.

Dessutom har statsrådet fortfarande inte besvarat den fråga som de juris studerande ställer: Är detta en för dem acceptabel situation?

Överläggningen var härmed slutad.

§ 7 Om forskningen vid den radiobiologiska institutionen i Ursvik

Utbildningsministern JAN-ERIK WIKSTRÖM erhöll ordet för att besvara Pär Granstedts (c) den 23 mars anmälda fråga, 1978/79:453, och anförde:

Herr talman! Pär Granstedt har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att säkra fortsatt forskning inom radiobiologin när FOA lägger ner den verksamhet som nu bedrivs vid den radiobiologiska institutionen i Ursvik.

FOA har beslutat att lägga ner den forskningsinriktning vid den radiobiologiska institutionen i Ursvik som går ut på att studera de långsiktiga effekterna av strålning. Forskning rörande de kortsiktiga effekterna av strålning avses i samband med FOA 4:s förflyttning bli förlagd till Umeå.

Regeringen avser att tillkalla en särskild utredningsman för att göra en samlad översyn av nuvarande omfattning samt behov av forskning inom radiobiologi och radioekologi i Sverige.

I avvaktan på resultatet av denna utredning bör forskningen rörande långsiktiga strålningseffekter vid den radiobiologiska institutionen fortgå under det kommande budgetåret.

PÄR GRANSTEDT (c):

Herr talman! Jag ber att få tacka statsrådet för svaret på min fråga. Jag tolkar det så att i alla fall det omedelbara hotet mot den här forskningen är undanröjt i och med detta.

Det är naturligtvis oerhört viktigt att den forskningen fortsätter att bedrivas

*Om forskningen
vid den radio-
biologiska
institutionen i
Ursvik*

i Sverige. I varje fall så länge som vi har kärnkraft i det här landet är det ju viktigt att vi också har en forskning om radioaktiva strålningseffekter på levande varelser.

Jag kan inte, om man ser på den långsiktiga forskningen på det här området, dra någon riktig slutsats av svaret. Det skulle emellertid vara värdefullt att få någon form av uttalande av statsrådet Wikström om att avsikten med utredningen är att finna former som innebär att också den här forskningen kommer att finnas kvar i framtiden i Sverige. Det vore, som jag ser det, ganska oansvarigt att minska våra möjligheter att samla kunskaper på detta viktiga område. Jag föreställer mig att särskilt efter den ökade insikt om allvaret när det gäller radioaktivitetsproblem som man kunnat iakta de senaste dagarna borde också intresset för att bibehålla sådan forskning ha ökat väsentligt.

Men det är inte bara det skälet att vi behöver ha en radiobiologisk forskning i Sverige för att själva kunna skaffa oss kunskaper om strålningens effekter på levande varelser, utan en sådan inhemsk forskning är också en förutsättning för att vi skall kunna aktivt delta i det internationella samarbetet på detta område och tillgodogöra oss kunskaper som man samlar på andra håll i världen.

Vad som samtidigt förvånar litet grand är att de här åtgärderna från regeringens sida har kommit först nu – först efter det att saken har uppmärksammats i pressen och blivit föremål för frågor i riksdagen. Det naturliga hade ju varit att man vid den tidpunkt då FOA:s beslut om nedläggningen fattades hade haft klart för sig hur verksamheten skulle fortsätta. Det är självklart att nedläggningen har skapat stora svårigheter för dem som håller på med denna verksamhet. Det faktum att saken skall utredas gör att osäkerheten består.

Jag vill också fråga: Hur fungerar egentligen forskningsplaneringen på dessa områden, när man kan komma i sådana här egendomliga situationer?

Utbildningsministern JAN-ERIK WIKSTRÖM:

Herr talman! Som Pär Granstedt mycket väl känner till är det inte alltid någon alldeles smärtfri procedur att utlokalisera statliga verksamheter. Här har alltså en institution, som lyder under ett statligt ämbetsverk, drabbats. För egen del hade jag ingen aning om detta förrän tidningsuppgifterna började strömma in. Så fungerar det ofta i verkligheten. Så snart som möjligt tog vi kontakter mellan de berörda departementen och kom överens om att försvarsdepartementet skall ge anslag så att verksamheten kan fortsätta under det kommande budgetåret. Samtidigt skall en särskild utredningsman se över frågan om den långsiktiga lokaliseringen av den här verksamheten.

Även om jag är lekman på detta område delar jag Pär Granstedts uppfattning att detta är en angelägen forskningsuppgift. Såvitt jag vet har man bedrivit en mycket intressant forskning vid denna institution. Jag bedömer alltså utsikterna att forskningen skall kunna fortsätta som goda men

Om järnvägstrafiken mellan Stockholm och Södertälje

kan för dagen ingenting säga om i vilka former och under vilken huvudtitel denna forskning kommer att bedrivas.

Den omedelbara faran är emellertid över, och vi skall ta tid på oss för att utreda vad som skall hända i framtiden.

Forskningsplaneringen behandlas i en stor proposition som skall föreläggas riksdagen. Ett av de problem som vi i detta sammanhang arbetat med är att vi har forskning under sex eller sju olika departement, och då kan sådana här saker inträffa. Men värre än ett misstag är om det inte finns vilja att rätta till det. Den viljan har regeringen visat.

PÄR GRANSTEDT (c):

Herr talman! Viljan att rätta till det här misstaget vill jag uttala min uppskattning för, även om det hade varit värdefullt att utbildningsministern mer precist hade kunnat förutskicka att den här forskningen verkligen skall bibehållas för framtiden. För dem som håller på med detta arbete är det självfallet otillfredsställande att de ännu inte vet om de kommer att kunna fortsätta med verksamheten under kommande budgetår. Forskning är ju i allmänhet ingen månad-till-månad-verksamhet utan någonting som man vill bedriva långsiktigt. Därför är det också viktigt med långsiktiga garantier för att en forskning kan bedrivas.

Jag kan förstå att det kan förekomma samordningssvårigheter, men jag tycker att det är anmärkningsvärt att utbildningsministern, som ju ändå är den inom regeringen som har huvudansvaret för forskningen, inte visste någonting om den här saken förrän pressen kom med dessa uppgifter. Representanter för den här institutionen har varit i kontakt med regeringen. Denna kontakt togs visserligen inte med herr Wikströms departement utan med jordbruksdepartementet, men nog borde väl kanalerna mellan olika departement och olika statsråd vara sådana att utbildningsministern får kännedom om förhållandena när det uppstår ett viktigt problem på ett forskningsområde. Jag föreställer mig att den här händelsen bör föranleda en del överväganden inom regeringen om hur man skall få den interna informationen att fungera bättre.

Utbildningsministern JAN-ERIK WIKSTRÖM:

Herr talman! Jag är lika angelägen som Pär Granstedt om att vi skall se över detta, och jag skall ha det i minnet under de framförliggande åren.

Överläggningen var härmed slutad.

§ 8 Om järnvägstrafiken mellan Stockholm och Södertälje

Kommunikationsministern ANITHA BONDESTAM erhöll ordet för att besvara *Pär Granstedts* (c) den 16 mars anmälda fråga, 1978/79:442, och anförde:

Herr talman! Statens järnvägar har i ett remissvar i ett stadsplaneärende

yttrat att ett eventuellt nytt dubbelspår söderut från Flemingsberg kommer att gå till Järna över Grödinge. Mot den bakgrunden har Pär Granstedt frågat mig vilken förankring i politiska beslut som SJ har för detta sitt handlande.

På regeringens uppdrag projekterar statens järnvägar ytterligare ett dubbelspår mellan Älvsjö och Flemingsberg. Statens järnvägar har i detta sammanhang även studerat en fortsättning av detta dubbelspår från Flemingsberg till Järna över Grödinge. Sträckningen över Grödinge förekommer även i den regionplan för Stockholmstrakten som fastställdes av regeringen år 1974. Där talas om att man avser att hålla möjligheterna till denna sträckning öppna. Att statens järnvägar tog upp denna tanke i det planyttrande som Pär Granstedt hänvisar till, strider således inte mot något politiskt beslut.

PÄR GRANSTEDT (c):

Herr talman! Jag ber att få tacka statsrådet för svaret på min fråga.

Tyvärr måste jag konstatera att statsrådet Bondestam missade poängen med min fråga, trots att jag trodde att jag hade uttryckt mig ganska klart. Det var nämligen inte bara så att statens järnvägar i sitt remissvar tog upp tanken på att man skulle kunna dra en järnvägssträckning över Grödinge till Järna. Vad statens järnvägar sade – och det citerades i frågan – var att en eventuell framtida utbyggnad av spåret skulle gå över Grödinge till Järna och att en markreservation för ett dubbelspår parallellt med den nuvarande järnvägen därför inte skulle göras. Man nöjer sig alltså inte med att ventilera en tanke, utan man säger: Så här skall det bli. Och man råder Södertälje kommun att göra plandispositioner som innebär att en alternativ lösning med ett dubbelspår längs nuvarande järnväg inte skulle kunna bli möjlig. Om det inte finns några politiska beslut – och jag känner inte till några sådana – om att en eventuell kapacitetsutbyggnad skall gå över Grödinge har alltså statens järnvägar föregripit de politiska besluten och på egen hand agerat som en politisk beslutsinstans. Det är i så fall väldigt anmärkningsvärt.

Det råder inte allmän enighet om hur den här utbyggnaden skall göras. Visserligen finns det en markreservation i den regionplan som fastställdes 1974 men det innebär, som var och en vet, inget definitivt ställningstagande utan är bara en markreservation. Södertälje kommun har klart uttalat att man inte stöder tanken på en järnvägssträckning över Grödinge som skulle innebära att tätorten Södertälje förlorade sin fjärrtågsstation. Centerpartiet har i regionplanesammanhang också gått emot tanken på en järnvägssträckning över Grödinge. Detta är alltså en politisk tvistefråga, om man så vill, där statens järnvägar tydligt på egen hand hävdar att frågan är avgjord.

Om jag härmed ytterligare har förklarat innebörden i statens järnvägars yttrande, kanske statsrådet Bondestam kan kommentera huruvida statens järnvägar har någon politisk förankring för sitt agerande eller om det rör sig om en självtagen beslutanderätt.

Torsdagen den
5 april 1979

Om järnvägstrafiken mellan Stockholm och Södertälje

Kommunikationsministern ANITHA BONDESTAM:

Herr talman! Herr Granstedt behöver inte ta i så väldigt – i princip har statens järnvägar ingen skyldighet att underställa en sådan här spårdragning regeringens prövning. Men jag kan ändå lugna Pär Granstedt. Det remissyttrande som Pär Granstedt hänvisar till avgavs tidigt hösten 1978, och sedan dess har mycket hänt. Enligt vad jag har inhämtat har det under senare tid i samband med diskussioner mellan statens järnvägar och AB Storstockholms Lokaltrafik om den framtida pendeltågstrafiken kommit fram att det är önskvärt att ännu en tid hålla öppet om ett eventuellt nytt dubbelspår skall gå över Grödinge eller utefter det befintliga spåret. Statens järnvägar utreder f. n. frågan om var spåret bör dras. Det finns därför, som jag ser det, ingen anledning att i detta skede kommentera den utredningen.

PÄR GRANSTEDT (c):

Herr talman! Även om statens järnvägar i och för sig inte har skyldighet att underställa regeringen frågor som gäller spårdragning, så utgår jag ifrån att statens järnvägar inte kan bestämma på egen hand över planeringsfrågor med den mycket stora räckvidd som en ny järnvägsdragning har, med långtgående konsekvenser för alla berörda kommuner. Jag förutsätter att man inte kommer att genomföra någon utbyggnad av spårkapaciteten mellan Stockholm och Järna som det inte finns stöd för i landsting och berörda kommuner.

Jag tycker det är tillfredsställande att höra att SJ nu äntligen fått i uppdrag att utreda också alternativet med en spårdragning längs med den nuvarande järnvägssträckningen. En sådan dragning har många stora fördelar med sig. Men vad som då är förvånansvärt är att SJ inte meddelat detta till Södertälje kommun. Det är bara några veckor sedan man i kommunen hade anledning att ta ställning till den stadsplane fråga som SJ hade yttrat sig över och där det kvarstod att SJ uppmanade kommunen att inte reservera mark för ett dubbelspår parallellt med nuvarande järnväg. SJ borde givetvis ha följt upp de utredningsdirektiv som SJ fått av regeringen genom att vända sig till kommunen och säga att det tidigare yttrandet inte var aktuellt nu, utan att det var önskvärt att mark reserverades.

Lyckligtvis har inte Södertälje kommun följt SJ:s uppmaning utan reserverat mark, trots att SJ säger att det inte behövs. Men tänk om man hade följt SJ:s uppmaning och gjort stadsplanen på sådant sätt att en spårdragning längs med nuvarande järnväg hade omöjliggjorts eller i varje fall hade föranlett mycket stora extrakostnader! Då hade SJ genom sitt agerande upphävt den handlingsfrihet som ändå måste vara avsikten med utredningsuppdraget. Detta hade i så fall varit mycket allvarligt.

Jag tycker kanske ändå att det finns anledning för regeringen att uppmärksamma det sätt på vilket ett affärsdrivande verk, som SJ är, handlar i sådana här frågor och försöker påverka en politisk utveckling, som det egentligen är fråga om.

Torsdagen den
5 april 1979

Om järnvägstrafiken mellan Stockholm och Södertälje

Kommunikationsministern ANITHA BONDESTAM:

Herr talman! Det är svårt, Pär Granstedt, att kommentera något som bygger på felaktiga premisser.

För det första har jag sagt att SJ inte har någon skyldighet att underställa en spårdragnings regeringens prövning. För det andra har jag sagt att det regeringsuppdrag som lämnats gäller en järnvägsdragnings mellan Ålvsjö och Flemingsberg.

Det finns alltså inte något regeringsuppdrag för den fortsatta sträckningen. Inte heller finns det någon skyldighet för SJ att underställa frågan regeringens prövning, och SJ föregriper alltså inte något politiskt beslut som regeringen har att fatta.

Men det förhåller sig på det sättet att man nu resonerar med SL om bägge sträckningarna, och därmed är det önskemål som Pär Granstedt har i botten för sin fråga tillgodosett.

PÄR GRANSTEDT (c):

Herr talman! Jag förstår att statsrådet Bondestam har litet svårt att gå in på den problemställning som jag försökt dra upp, nämligen att SJ försöker styra en utveckling som man på politisk nivå inte fattat beslut om. Jag har i och för sig inte diskuterat om det är regeringen som är det politiska organ som skall ta ställning slutgiltigt här. Jag förutsätter, som jag tidigare sagt, att man inte gör någonting åt den här spårdragningen utan att också landsting och kommuner är med på detta. Det allvarliga är att SJ försöker styra den här utvecklingen genom sitt sätt att yttra sig i detta stadsplaneärende.

Nu är i och för sig ingen skada skedd eftersom Södertälje kommun inte rättade sig efter vad SJ sade. Därför får vi väl med gemensamma tag nu se till att den här frågan får en ordentlig och förutsättningslös prövning, som jag hoppas leder fram till slutsatsen att den framtida ökningen av spårkapaciteten mellan Stockholm och Järna inte sker genom ett spår över Grödinge utan längs med den nuvarande järnvägssträckningen.

Kommunikationsministern ANITHA BONDESTAM:

Herr talman! Herr Granstedt efterfrågar landstingets inblandning i ärendet. Det är, precis som jag sade i min första replik, just mellan landstinget och SJ som de här diskussionerna förs. Landstinget är alltså redan i högsta grad med i de diskussioner som förs.

Överläggningen var härmed slutad.

Torsdagen den
5 april 1979

*Anslag till bostads-
byggande, m. m.*

§ 9 Föredrogs och hänvisades
Proposition
1978/79:125 till utskott enligt följande:

Bil. 1	Utrikesdepartementet	Utrikesutskottet
Bil. 2	Försvarsdepartementet	Försvarsutskottet
Bil. 3	Socialdepartementet	Socialutskottet
Bil. 4	Kommunikationsdepartementet	Trafikutskottet
Bil. 5	Budgetdepartementet:	
	punkten 1	Arbetsmarknadsutskottet
	punkten 2	Näringsutskottet
Bil. 6	Utbildningsdepartementet:	
	punkterna 1 och 5-9	Utbildningsutskottet
	punkterna 2-4	Kulturutskottet
Bil. 7	Jordbruksdepartementet	Jordbruksutskottet
Bil. 8	Handelsdepartementet	Näringsutskottet
Bil. 9	Arbetsmarknadsdepartementet .	Arbetsmarknadsutskottet
Bil. 10	Bostadsdepartementet	Civilutskottet
Bil. 11	Industridepartementet	Näringsutskottet
Bil. 12	Kommundepartementet	Civilutskottet
Bil. 13	Statens allmänna fastighetsfond	Finansutskottet
Bil. 14	Avskrivning av nya kapi- talinvesteringar	Finansutskottet
Bil. 15	Avskrivning av oreglerade kapi- talmedelsförluster	Finansutskottet

§ 10 Föredrogs och hänvisades
Proposition
1978/79:187 till kulturutskottet

§ 11 Föredrogs och hänvisades
Motioner
1978/79:2440 till socialutskottet
1978/79:2441 till justitieutskottet

§ 12 Anslag till bostadsbyggande, m. m.

Föredrogs civilutskottets betänkanden
1978/79:26 med anledning av propositionen 1978/79:100 såvitt gäller vissa
anslag till bostadsbyggande m. m. jämte motioner och
1978/79:27 med anledning av motion om tomträttsutredningens uppgifter
och bostadssaneringslagen.

TALMANNEN:

Civilutskottets betänkanden nr 26 och 27 debatteras i ett sammanhang, och
yrkanden beträffande både dessa betänkanden får framställas under den
gemensamma överläggningen.

Torsdagen den
5 april 1979

*Anslag till bostads-
byggnade, m. m.*

Regeringen hade i propositionen 1978/79:100 bil. 16 (bostadsdepartementet) under litt. B 3–B 7 och B 9–B 10 (s. 21–58, 62–68) samt IV:12–15 och V:11 (s. 93–152) föreslagit riksdagen att

1. godkänna den höjning av det statliga bostadsbidraget som förordats i regeringsprotokollet,

2. godkänna de ändringar i fråga om hyresgränser för statskommunalt bostadsbidrag till barnfamiljer och hushåll utan barn och till vissa folkpensionärer m. fl. som förordats i regeringsprotokollet,

3. godkänna den ändring av reglerna för inkomstprövningen som förordats i regeringsprotokollet,

4. godkänna de ändringar i övrigt i grunderna för statliga och statskommunala bostadsbidrag till barnfamiljer och hushåll utan barn och vissa folkpensionärer m. fl. som förordats i regeringsprotokollet,

5. godkänna vad i regeringsprotokollet förordats i fråga om lägsta garanterade räntesatser,

6. godkänna de ändringar i fråga om inkomstgränser för förbättringslån som förordats i regeringsprotokollet,

7. godkänna de ändringar i fråga om maximibeloppen för räntefria förbättringslån som förordats i regeringsprotokollet,

8. medge att räntefria förbättringslån beviljades med högst 50 000 000 kr. under vart och ett av åren 1979 och 1980,

9. bemyndiga regeringen att besluta om ändringar av den under 8 upptagna ramen för långivning under år 1979, om det behövdes av sysselsättningskäl,

10. godkänna den ändring i fråga om maximibeloppet för bostadsanpassningsbidrag som förordats i regeringsprotokollet,

11. medge att bostadsanpassningsbidrag utgick för reparation av lyftanordningar m. m.,

12. medge att beslut om anordnings- och inventariebidrag samt lån för allmänna samlingslokaler under budgetåret 1979/80 meddelades inom en ram av 30 000 000 kr., varav högst 20 000 000 fick tas i anspråk för bidrag,

13. medge att den under 12 angivna ramen fick överskridas om det behövdes av sysselsättningskäl,

14. medge att beslut om upprustningsbidrag och särskilda eftergifter av äldre lån meddelades inom en ram av 10 000 000 kr. under budgetåret 1979/80,

15. medge att den under 14 angivna ramen fick överskridas om det behövdes av sysselsättningskäl,

16. ge regeringen det bemyndigande i fråga om ramar för ny- och ombyggnad för år 1979 som förordats i regeringsprotokollet,

17. mege att för vart och ett av åren 1980 och 1981 ramen för beslut om bostadslån till nybyggnad fastställdes till 7 810 000 m² våningsyta,

18. medge att beslut om bostadslån till ombyggnad samt räntebärande förbättringslån under år 1980 meddelades intill ett belopp av 825 000 000

Torsdagen den
5 april 1979

*Anslag till bostads-
byggande, m. m.*

kr.,

19. godkänna de ändringar i reglerna för uthyrning av bostäder till lokaler som förordats i regeringsprotokollet,

20. godkänna de ändringar i reglerna för förskott på lån och bidrag som förordats i regeringsprotokollet,

21. godkänna vad i regeringsprotokollet förordats om säkerhet för lån till församlingar och samfälligheter,

22. godkänna vad i regeringsprotokollet i övrigt förordats om säkerhet för bostadslån,

23. godkänna vad i regeringsprotokollet förordats om bostadslån till studentbostadsföretag,

24. medge att beslut om markförvärvslån meddelades intill ett belopp av 210 000 000 kr. under budgetåret 1979/80,

25. medge att beslut om förhöjt låneunderlag och tilläggslån meddelades intill ett belopp av 25 000 000 kr. för år 1979 och 32 000 000 kr. för år 1980 samt att beslut avseende projekt som hade fått preliminärt beslut om bostadslån före år 1978 fick tas utanför 1979 års ram,

26. medge att ramen för de antikvariska myndigheternas tillstyrkan av ombyggnader som borde komma i fråga för förhöjt låneunderlag och/eller tilläggslån bestämdes till 32 000 000 kr. år 1979 och till 30 000 000 kr. år 1980,

27. medge att de under 25 och 26 angivna ramarna fick vidgas om det behövdes av sysselsättningsskäl,

28. på driftbudgeten under trettonde huvudtiteln för budgetåret 1979/80 anvisa

a. till Bostadsbidrag m. m. ett förslagsanslag av 1 907 000 000 kr.,

b. till Räntebidrag m. m. ett förslagsanslag av 4 025 000 000 kr.,

c. till Eftergift av hyresförlustlån ett förslagsanslag av 75 000 000 kr.,

d. till Viss bostadsförbättringsverksamhet m. m. ett förslagsanslag av 120 000 000 kr.,

e. till Bidrag till förbättring av boendemiljön ett reservationsanslag av 35 000 000 kr.,

f. till Anordningsbidrag m. m. till allmänna samlingslokaler ett reservationsanslag av 24 000 000 kr.,

g. till Upprustningsbidrag m. m. till allmänna samlingslokaler ett reservationsanslag av 21 000 000 kr.,

29. på kapitalbudgeten under Statens utlåningsfonder för budgetåret 1979/80 anvisa

a. till Lånefonden för bostadsbyggande ett investeringsanslag av 5 100 000 000 kr.,

b. till Lånefonden för inventarier i vissa specialbostäder ett investeringsanslag av 1 000 kr.,

c. till Lånefonden för kommunala markförvärv ett investeringsanslag av 133 000 000 kr.,

d. till Lånefonden för allmänna samlingslokaler ett investeringsanslag av 8 000 000 kr.,

30. på kapitalbudgeten under Fonden för låneunderstöd för budgetåret 1979/80 anvisa till Tilläggsån till kulturhistoriskt värdefull bostadsbebyggelse ett investeringsanslag av 1 000 kr.

Nr 122

Torsdagen den
5 april 1979

I detta sammanhang hade behandlats motionerna 1978/79:396 av Lars Werner m. fl. (vpk) vari såvitt nu var i fråga föreslagits

*Anslag till bostads-
byggande, m. m.*

1. att riksdagen som sin mening gav regeringen till känna
a. att all mark som enligt planlägningsbeslut e. d. avsågs för samhällsbyggande borde föras över i kommunal ägo,

b. att enskilt ägda hyreshus successivt borde föras över i kommunal ägo och att en plan för detta snarast borde utarbetas,

2. att riksdagen skulle

a. som sin mening ge regeringen till känna att markförvärvslån borde vara amorteringsfria under fem år för att därefter amorteras under de följande tio åren,

b. medge att beslut om markförvärvslån meddelades intill ett belopp av 260 milj. kr. under budgetåret 1979/80 (+ 50 milj. kr.),

c. till Lånefonden för kommunala markförvärv för budgetåret 1979/80 anvisa ett investeringsanslag av 183 milj. kr. (+ 50 milj. kr.),

3. att riksdagen som sin mening gav regeringen till känna att kommunal mark endast skulle få upplåtas till nyttjande med tomträtt,

4. att riksdagen som sin mening gav regeringen till känna

a. att tomträttslån borde lämnas på samma villkor som vid varje tillfälle gällde för bostadslån till allmännyttigt bostadsföretags nybyggnad av flerfamiljshus,

6. att riksdagen som riktlinjer för bostadsförsörjningen godkände

a. att planeringen skulle syfta till en utrymmesstandard där varje människa hade rätt till ett eget rum, kök och vardagsrum oräknade,

b. att planeringen skulle syfta till att skapa socialt fullvärdiga miljöer,

c. att särskild hänsyn skulle tas till önskemål om byggnader för ett kollektivt boende,

d. att planeringen även skulle utgå från behovet av lämpliga bostäder för en snabbt stigande andel äldre personer,

e. att bristen på sålunda godtagbara bostäder snabbt skulle avskaffas,

7. att riksdagen som sin mening gav regeringen till känna

a. att riktlinjerna för bostadsförsörjningsprogrammen snarast borde ses över mot bakgrund av riktlinjerna för bostadsförsörjningen och obligatoriska bostadssociala inventeringar,

b. att i kommunal aktiv samverkan borde redovisas samlade bostadsförsörjningsprogram för regionala bostadsförsörjningsområden,

c. att riksdagen årligen borde ges sådana sammanfattande redovisningar av bostadsförsörjningsprogrammen varav framgick vilka kvarstående behov som behövde tillgodoses för att gällande riktlinjer skulle kunna anses uppfyllda.

*Anslag till bostads-
byggande, m. m.*

8. att riksdagen som sin mening gav regeringen till känna att de samhällsekonomiska och sociala konsekvenserna av ett omfattande småhusbyggande borde utredas och redovisas för riksdagen i förening med därav föranledda förslag.

9. att riksdagen som sin mening gav regeringen till känna att samlade åtgärder borde vidtas för att

a. öka nybyggandet till en igångsättning av 65 000 lägenheter år 1979 med en successiv ytterligare årlig ökning till 75 000 lägenheter år 1981.

b. öka ombyggandet utöver energisparåtgärder till 25 000 lägenheter per år under 1979 och 1980.

10. (delvis) att riksdagen som sin mening gav regeringen till känna att förslag snarast borde läggas fram till statlig totalfinansiering av bostadsbyggandet och dess följdinvesteringar genom enhetslån med lång amorteringstid samt till låg och fast ränta från en statlig bostads- och samhällsbyggnadsbank till allmännyttiga och sådana bostadsrättsföreningar som nu kunde få 99-procentig belåning, såvitt rörde lånevillkoren,

11. att riksdagen som sin mening gav regeringen till känna att, fr. o. m. budgetåret 1979/80 och i avvaktan på genomförandet av förslag enligt hemställan under 10,

a. bostadslån inte skulle utgå för ny- eller ombyggnad av enskilt eller av därmed jämställda bostadsrättsföreningar ägda flerbostadshus eller småhus som inte skulle bebos av låntagaren,

b. den garanterade räntan för bostadslån till allmännyttiga bostadsföretag och vissa bostadsrättsföreningar fastställdes till 3 % för en till 60 år förlängd lånetid med tillämpning på alla ansökningar som inkommit till förmedlingsorganet efter utgången av år 1978,

c. den garanterade räntan för utestående lån m. m. till allmännyttiga bostadsföretag och vissa bostadsrättsföreningar inte skulle trappas upp ytterligare.

12. att riksdagen som sin mening gav regeringen till känna att förslag snarast borde läggas fram om åtgärder som dels hindrade tillkomsten av bostadsrätts- och andelshus med s. k. strimlade lån, dels ledde till en avveckling av sådana låneförhållanden,

13. att riksdagen skulle

a. som sin mening ge regeringen till känna att miljöförbättringsbidrag och kompletterande lån i princip borde kunna utgå för alla åtgärder som av de boende ansågs nödvändiga för att åstadkomma en socialt fungerande och även i övrigt god boende- och närmiljö.

b. som sin mening ge regeringen till känna att miljöförbättringsbidrag borde utgå med 75 % av godkänd kostnad, dock att bidrag fick utgå med 100 % då särskilda skäl förelåg.

c. till Bidrag till förbättring av boendemiljön för budgetåret 1979/80 anvisa ett reservationsanslag av 100 milj. kr. (+65 milj. kr.),

14. att riksdagen som sin mening gav regeringen till känna att förslag om ett särskilt statligt bidrag till allmännyttiga bostadsföretag för ombyggnad borde föreläggas riksdagen.

16. att riksdagen som sin mening gav regeringen till känna att prisstopp på byggnadsmaterial borde genomföras omedelbart att gälla t. o. m. utgången av år 1979,

17. att riksdagen som sin mening gav regeringen till känna att förslag snarast borde föreläggas riksdagen

b. till ett system med ränte- och amorteringsfria lån till allmännyttiga bostadsföretag för såväl reguljära kostnader vilka inte kunde tas ut på grund av ett hyresstopp som de särskilda kostnader företagen tagit på sig för att uppfylla sitt bostadssociala ansvar,

19. att riksdagen som sin mening gav regeringen till känna att förslag borde föreläggas riksdagen om

a. en köpeskillingskontroll för småhus med bostadslån under hela lånetiden,

b. ändrade grunder för räntebidrag enligt vilka subventioner skulle upphöra vid konstaterad kraftig värdestegring på småhus,

c. kontroll av överlåtelsepriset för bostadsrätter,

23. att riksdagen som sin mening gav regeringen till känna att förslag borde föreläggas riksdagen som öppnade bättre möjligheter för de boendes faktiska inflytande över förvaltningen av hyreshus,

1978/79:488 av Maj-Lis Landberg (s) och Per Olof Håkansson (s), vari såvitt nu var i fråga hemställt att riksdagen hos regeringen skulle anhålla om förslag till lag om handlingsprogram för utveckling av bostadsförsörjning i enlighet med vad som angetts i motionen (yrkandet 1),

1978/79:560 av Kurt Hugosson m. fl. (s), vari hemställt att riksdagen hos regeringen begärde att de administrativa rutinerna för beräkning och utbetalning av bostadsbidragen utformades i enlighet med de riktlinjer som skisserats i föreliggande motion, innebärande att felutbetalningar undveks och att skyddet för den personliga integriteten samtidigt ökades.

1978/79:673 av Per Bergman (s) och Birgitta Dahl (s).

1978/79:674 av Åke Wictorsson m. fl. (s), vari hemställt att riksdagen hos regeringen skulle anhålla att formerna för och omfattningen av samlingslokalstödet med beaktande av hittills gjorda erfarenheter och de i motionen behandlade problemen utreddes och utvärderades och att för riksdagen framlades de förslag till förbättringar som utredningen kunde föranleda.

1978/79:777 av Rolf Hagel (apk) och Alf Lövenborg (apk), vari föreslagits att riksdagen hos regeringen hemställde om en lagstiftning som effektivt motverkade spekulatören i bostadsrätter exempelvis genom en hembudskyldighet av i motionen antydd karaktär,

1978/79:783 av Oskar Lindkvist (s), vari föreslagits att riksdagen som sin mening gav regeringen till känna att sådana åtgärder för konstnärlig utsmyckning eller gestaltning som kunde beaktas i låneunderlaget för

Torsdagen den
5 april 1979

*Anslag till bostads-
byggande, m. m.*

bostadslån försöksvis skulle kunna beaktas också som grund för bidrag till förbättring av boendemiljön och kompletterande bostadslån,

1978/79:785 av Oskar Lindkvist (s) och Maj Britt Theorin (s), vari föreslagits att riksdagen som sin mening gav regeringen till känna att överväganden av möjligheterna att med stöd av bostadslånreglerna motverka tillkomsten av bostadshus med s. k. strimlade lån borde göras och snarast redovisas för riksdagen i förening med därav föranledda förslag.

1978/79:786 av Oskar Lindkvist (s) och Lars Ulander (s), vari såvitt nu var i fråga hemställt att riksdagen som sin mening gav regeringen till känna

1. att ytterligare överväganden om spekulation i vid mening i småhus och flerbostadshus borde göras och redovisas för riksdagen i förening med därav föranledda förslag.

2. att en redovisning borde göras av rättsliga synpunkter på kommunernas möjligheter att ställa särskilda villkor för övertagande av bostadslån för småhus.

4. att bankinspektionen borde få i uppdrag att utreda i vad mån bankerna direkt eller indirekt förmedlat krediter vid spekulativa överlåtelser av bostadshus samt att lämna förslag till därav föranledda åtgärder.

1978/79:787 av Sven-Erik Nordin m. fl. (c), vari hemställt att riksdagen som sin mening gav regeringen till känna vad som anförts i motionen 1978/79:708 angående egenföretagarnas situation beträffande bostadsbidrag.

1978/79:788 av Olof Palme m. fl. (s), vari såvitt nu var i fråga hemställt

1. att riksdagen som sin mening gav regeringen till känna att en utredning snarast borde tillsättas för att överväga och lämna förslag till ett utvecklingsprogram för den framtida samhällsutbyggnaden enligt vad som anförts i motionen.

2. att riksdagen som sin mening gav regeringen till känna

a. att förslag innebärande ett lagfäst ansvar för kommunerna när det gällde bostadsmiljön i dess helhet snarast borde föreläggas riksdagen.

b. vad i motionen anförts om bostadssociala inventeringar.

c. vad i motionen anförts om kommunala bostadsförsörjningsprogram.

6. att riksdagen som sin mening gav regeringen till känna vad i motionen anförts om bostäder för äldre m. fl.,

7. att riksdagen uttalade sig för ett bostadsbyggnadsprogram enligt vilket bostadsbyggandet snabbt ökades till 70 000–75 000 lägenheter per år, i huvudsak i de allmännyttiga och rikskooperativa bostadsföretagens regi.

8. att riksdagen som sin mening gav regeringen till känna vad i motionen anförts om prisövervakning och skärpt kontroll av entreprenadpriser på byggnadsområdet m. m.,

9. att riksdagen som sin mening gav regeringen till känna att en utredning borde tillsättas för att göra en fullständig redovisning och analys av orsakerna till prisutvecklingen på byggnadsmarknaden samt att redovisning därav

Torsdagen den
5 april 1979

*Anslag till bostads-
byggande, m. m.*

jämte förslag till konkreta aktiva åtgärder snarast borde föreläggas riksdagen.

10. att riksdagen – under förutsättning av bifall till hemställan under 8 – godkände i motionen förordade riktlinjer beträffande tilläggs lån till flerbostadshus som påbörjats före utgången av år 1979.

11. att riksdagen som sin mening gav regeringen till känna att åtgärder snarast borde vidtas för att förbättra beredskapen när det gällde planering för bostadsbyggande enligt byggnadslagstiftningen,

12. att riksdagen som sin mening gav regeringen till känna att förslag om en statlig hyresgaranti för outhyrda lägenheter i flerbostadshus hos allmännyttiga och rikskooperativa företag enligt vad i motionen anförts snarast borde föreläggas riksdagen,

13. att riksdagen som sin mening gav regeringen till känna att en samlad översyn borde göras rörande åtgärder som skapade ökad ekonomisk rättvisa mellan olika former av bostadsupplåtelse,

14. att riksdagen godkände de ändringar beträffande hyresgränser för statskommunalt bostadsbidrag till barnfamiljer m. fl. som förordats i motionen,

15. att riksdagen godkände den ändring beträffande inkomstprövningsreglerna som förordats i motionen,

16. att riksdagen godkände den ändring beträffande åldersgränsen för barnfamiljer som förordats i motionen,

17. att riksdagen inte godkände vad i regeringsprotokollet förordats om bostadsbidrag för handikappad,

18. att riksdagen till Bostadsbidrag m. m. för budgetåret 1979/80 anvisade ett i förhållande till regeringens förslag med 195 000 000 kr. förhöjt förslagsanslag av 2 102 000 000 kr.,

19. att riksdagen som sin mening gav regeringen till känna att aviserad utredning om administration m. m. av bostadsbidragen borde omfatta även i motionen aktualiserade frågor, såvitt inte rörde samordningen mellan olika bostadsbidragssystem,

20. att riksdagen som sin mening gav regeringen till känna

b. att ytterligare åtgärder borde vidtas för att hävda kreditmarknadsöverskottens faktiska genomförande så att brister däri inte hindrade planerad igångsättning av bostadsbyggande,

1978/79:789 av Olof Palme m. fl. (s), vari såvitt nu var i fråga hemställt att riksdagen beslutade att den övre lånegränsen för bostadslån som nu var 22/92 procent av låneunderlaget resp. pantvärdet sänktes till 15/85 procent (yrkandet 1),

1978/79:791 av Lars Werner m. fl. (vpk), vari såvitt nu var i fråga hemställt

1. att riksdagen hos regeringen skulle anhänga om att ett program för vidareutveckling av redan befintliga flerfamiljshusområden till mer kollektiva boendeformer utarbetades,

3. att riksdagen uttalade att statliga lån borde utgå till utrustning och inventarier i kollektivhus,

Torsdagen den
5 april 1979

*Anslag till bostads-
byggande, m. m.*

1978/79:802 av Lars Werner m. fl. (vpk), vari föreslagits att riksdagen hemställde hos regeringen om ett åtgärdsprogram som syftade bl. a. till att

1. bryta ålderssegregeringen i boendet,
2. höja de äldres bostadsstandard.
3. stimulera kollektiva bostadslösningar som rymde alla åldrar,

1978/79:1056 av Rolf Dahlberg m. fl. (m), vari hemställts att riksdagen hos regeringen skulle anhålla om förslag, som förhindrade kommun förvägra medlemmar i bostadsrättsförening att erhålla fastighetsombildning i samband med friköp av sin bostad,

1978/79:1057 av Rolf Hagel (apk) och Alf Lövenborg (apk), vari hemställts

1. att riksdagen beslutade att hos regeringen anhålla om en ökning av bostadsbyggandet till 100 000 lägenheter,
2. att riksdagen beslutade hos regeringen anhålla att bostadsbyggandet därvid borde fördelas på 70 % av lägenheterna i flerfamiljshus och 30 % i småhus,

1978/79:1058 av Ove Karlsson m. fl. (s), vari hemställts att riksdagen hos regeringen gav till känna vad i motionen anförts om kommande översyn av administration av bostadsbidragen.

1978/79:1059 av Sven Lindberg m. fl. (s), vari hemställts att riksdagen beslutade anhålla att regeringen lät utreda och framlägga förslag i frågan om de stora överkostnaderna för bostadsbyggande i glesbygd samt – i avvaktan på detta utredningsarbete – gav glesbygdskommunerna möjlighet till lån utöver de i budgetförslaget angivna tillägglånen,

1978/79:1060 av Carl-Wilhelm Lothigius (m) och Margaretha af Ugglas (m),

1978/79:1065 av Lars Werner m. fl. (vpk), vari såvitt nu var i fråga föreslagits

2. att riksdagen beslutade att åldersgränsen för rätt till eget statskommunalt bostadsbidrag för hushåll utan barn sänktes till 17 år fr. o. m. den 1 juli 1979

3. att riksdagen beslutade att åldersgränsen för bostadsbidrag för barnfamiljer skulle höjas från 17 till 18 år,

4. att riksdagen som sin mening gav regeringen till känna att förslag snarast borde föreläggas riksdagen som innebar att bostadsbidrag till pensionärer borde täcka bostadskostnaderna för 2 rum och kök för ensamstående och 3 rum och kök för sammanboende,

5. att riksdagen beslutade att följande övre hyresgränser för bostadsbidrag skulle gälla fr. o. m. 1 juli 1979: för ensamstående utan barn 800 kr., för makar

utan barn 900 kr., för hushåll med 1 barn 1 125 kr., med 2 barn 1 250 kr., med 3 barn 1 400 kr., med 4 barn 1 550 kr. och för hushåll med 5 eller flera barn 1 700 kr.,

6. att riksdagen beslutade att bibehålla nedre hyresgränsen för bostadsbidrag vid 400 kr. per månad,

7. att riksdagen beslutade att höja nedre inkomstgränserna för bostadsbidrag med 6 000 kr. för barnfamiljer och med 4 000 kr. för hushåll utan barn att gälla fr. o. m. den 1 juli 1979,

8. att riksdagen beslutade att höja övre inkomstgränsen från 54 000 kr. till 65 000 kr. fr. o. m. den 1 juli 1979,

9. att riksdagen till Bostadsbidrag m. m. för budgetåret 1979/80 anvisade ett förslagsanslag av 2 500 milj. kr. (+ 593 milj. kr.),

1978/79:1066 av Olle Östrand (s) och Ivar Nordberg (s), vari såvitt nu var i fråga hemställt att riksdagen som sin mening gav regeringen till känna

2. att lånevillkoren för markförvärvslån borde förbättras så snart det statsfinansiella läget gav utrymme därtill,

3. att målsättningen borde vara att i princip all kommunal mark uppläts med tomträtt,

4. att ytterligare överväganden borde göras om

a. hur en snabb ökning av tomträttsupplåtelser skulle främjas,

b. möjligheterna att förbättra villkoren för tomträttslån,

1978/79:1067 av Olle Östrand (s) och Lars Ulander (s), vari hemställt att riksdagen som sin mening gav regeringen till känna att överväganden snarast borde göras för att motverka finansiering av flerbostadshus med s. k. strimlade lån,

1978/79:1571 av Gösta Bohman m. fl. (m), vari hemställt att riksdagen som sin mening gav regeringen till känna vad i motionen anförts rörande huvudmannaskapet för studentbostäder,

1978/79:1573 av Georg Danell m. fl. (m), vari hemställt att riksdagen som sin mening gav regeringen till känna vad som i motionen anförts om kostnadsgränsen för småhus,

1978/79:1587 av Kjell Mattsson m. fl. (c), vari hemställt att riksdagen som sin mening gav regeringen till känna vad i motionen anförts om gränsen för fördjupning m. m. av bostadslån i vissa fall samt om räntebidrag vid ombyggnad av småhus, såvitt inte avsåg energisparstödet,

1978/79:1588 av Kjell Mattsson m. fl. (c), vari såvitt nu var i fråga föreslagits att riksdagen som sin mening gav regeringen till känna att reglerna om en högsta kostnadsgräns för småhus vid bostadslån snarast borde utvärderas, så att negativa effekter därav kunde undanröjas – i vad motionen inte rörde räntebidrag vid energisparstöd.

Nr 122

Torsdagen den
5 april 1979

1978/79:1590 av Kjell Mattsson m. fl. (c), vari hemställts att riksdagen som sin mening gav regeringen till känna vad som anförts i motionen om kommunal borgen som krav för statligt bostadslån,

*Anslag till bostads-
byggande, m. m.*

1978/79:1594 av Börje Nilsson (s),

1978/79:1595 av Börje Nilsson (s),

1978/79:1596 av Börje Nilsson (s),

1978/79:1597 av Börje Nilsson (s),

1978/79:1601 av Per-Olof Strindberg m. fl. (m), vari hemställts att riksdagen beslutade

1. att i bil. 16 till budgetpropositionen för 1979/80 under anslaget B 5 Eftergift för hyresförlustlån upptogs ett anslag av 50 000 000 kr.,

2. att lånefonden för kommunala markförvärv avvecklades,

3. att inga nya medel anvisades för budgetåret 1979/80 under anslaget IV:14 Lånefonden för kommunala markförvärv,

1978/79:1606 av Åke Wictorsson m. fl. (s),

1978/79:1609 av Lena Öhrsvik m. fl. (s),

1978/79:1619 av Georg Danell m. fl. (m), vari hemställts

1. att riksdagen skulle anhålla att regeringen snarast möjligt förelade riksdagen förslag om äganderätt av lägenhet i flerfamiljshus.

2. att riksdagen skulle anhålla att regeringen vidtog åtgärder för att stimulera biidandet av bostadsrättsföreningar i hyresrättsfastigheter,

1978/79:1644 av Lars Werner m. fl. (vpk), vari föreslagits att riksdagen beslutade att hos regeringen hemställa om åtgärder för att ett bostadsbyggnadsprogram om 75 000 nya och 25 000 sanerade lägenheter genomfördes under budgetåret 1979/80,

1978/79:1669 av Gösta Bohman m. fl. (m), vari såvitt nu var i fråga hemställts att riksdagen skulle

1. hos regeringen begära förslag till de lagändringar som erfordrades för att direktägande av lägenheter i flerfamiljshus skulle vara möjligt,

2. hos regeringen begära förslag till företrädesrätt för hyresgäster att köpa det hus de bodde i när detta försålles,

3. som sin mening ge regeringen till känna vad i motionen anförts om försäljning av allmännyttiga bostadsföretags hyreshus till hyresgäster,

4. hos regeringen anhålla om förslag om att det enskilda hushållets bostadsbidrag slutligt prövades i samband med inkomsttaxeringen,

6. anhålla att regeringen vidtog sådana åtgärder att samma lånegränser – 95 % av låneunderlaget – borde gälla för olika byggherrekategorier,

1978/79:2073 av Kerstin Andersson i Hjärtum m. fl. (c),

1978/79:2074 av Kerstin Andersson i Hjärtum (c) och Elvy Olsson (c), vari hemställts att riksdagen beslutade som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts beträffande reglerna för bostadsbidrag till hushåll utan barn,

1978/79:2083 av Torsten Gustafsson m. fl. (c, s, m), vari hemställts

1. att riksdagen som sin mening gav regeringen till känna

a. att beslut i fråga om förhöjt låneunderlag utan samband med tilläggs lån för kulturhistoriskt värdefulla byggnader borde delegeras till länsbostadsnämnderna,

b. att bostadsstyrelsen borde bemyndigas att lämna erforderliga föreskrifter om avräkning av beslut enligt a mot gemensamma rammar för förhöjt låneunderlag och tilläggs lån,

c. att åtgärder borde vidtas för att förenkla handläggningen av ansökningar om lån för kulturhistoriskt värdefull bebyggelse.

2. att riksdagen medgav att i budgetpropositionen för år 1979/80 föreslagna rammar för beslut om resp. tillstyrkan av förhöjt låneunderlag och tilläggs lån till kulturhistoriskt värdefull bebyggelse fick vidgas såväl om det behövdes av sysselsättnings skäl som även eljest i den mån det i propositionen beräknade behovet av byggnadskrediter för bostadsbyggandet gav utrymme därtill,

1978/79:2084 av Elver Jonsson (fp) och Rune Ångström (fp),

1978/79:2085 av Stig Josefson m. fl. (c, m, fp),

1978/79:2086 av Torkel Lindahl (fp), vari hemställts att riksdagen som sin mening gav regeringen till känna vad som i motionen anförts om

1. slopande av beaktande av underskottsavdrag vid inkomstprövningen av bostadsbidrag,

2. slopande av avskrivningsposten i bidragsgrundande bostadskostnad för egna hem,

3. tilläggsdirektiv till bostadsrättsutredningen om översyn av reglerna för beräkning av bidragsgrundande bostadskostnad för bostadsrätts- och andelslägenheter,

1978/79:2088 av Oskar Lindkvist (s) och Olle Östrand (s), vari föreslagits

1. att riksdagen som sin mening gav regeringen till känna att en kartläggning av prisutvecklingen på bostadsrättsmarknaden m. m. och dess orsaker borde göras med förtur och redovisas för riksdagen i förening med därav föranledda förslag,

Torsdagen den
5 april 1979

*Anslag till bostads-
byggande, m. m.*

2. att riksdagen som sin mening gav regeringen till känna att det från bostadspolitisk synpunkt var uteslutet att införa ett system med ägarlägenheter i flerbostadshus,

1978/79:2091 av Sven-Erik Nordin m. fl. (c), vari hemställdes att riksdagen som sin mening gav regeringen till känna att utredningen om bostadsbidragens administration borde inriktas på att administrationen helt förlades till kommunerna,

1978/79:2099 av Per Stjernström (c), vari såvitt nu var i fråga hemställdes att riksdagen begärde hos regeringen att bostadslänereglerna skulle förändras i enlighet med vad som anförts i motionen, allt i vad fråga inte var om prioritering av vissa krediter,

1978/79:2101 av Ingegerd Troedsson m. fl. (m), vari hemställdes att riksdagen med avslag på förslaget i propositionen 1978/79:100 hos regeringen skulle anhålla om nytt förslag till bostadsbidrag för barnfamiljer för år 1980 i enlighet med vad i motionen anförts,

1978/79:2122 av Anders Dahlgren m. fl. (c), vari hemställdes att riksdagen beslutade att för förvärv av mark för fritidsändamål skulle kunna utgå markförvärvslån med speciella regler i enlighet med vad som i motionen anförts, och

1978/79:2126 av Svante Lundkvist m. fl. (s), vari hemställdes att riksdagen beslutade uttala att villkoren för markförvärvslån avseende mark för fritidsbebyggelse ändrades så att lån för detta ändamål var ränte- och amorteringsfria de två första åren och därefter skulle amorteras på 20 år.

Utskottet hemställde

1. beträffande mål för bostadsplaneringen m. m. att riksdagen skulle avslå motionen 1978/79:396, yrkandena 6 b och 7,

2. beträffande ett utvecklingsprogram för samhällsutbyggnaden m. m. att riksdagen skulle avslå motionerna 1978/79:488, yrkandet 1, och 788, yrkandena 1 och 2 a-c,

3. beträffande de äldres bostäder att riksdagen skulle
a. som sin mening ge regeringen till känna vad utskottet anför,
b. avslå motionerna 1978/79:396, yrkandet 6 d, 788, yrkandet 6, samt 802, yrkandena 1 och 2,

4. beträffande planering för kollektivt boende att riksdagen skulle avslå motionerna 1978/79:396, yrkandet 6 c, 791, yrkandet 1, samt 802, yrkandet 3,

5. beträffande fördelning på hustyper att riksdagen skulle avslå motionen 1978/79:1057, yrkandet 2,

6. beträffande utredning om konsekvenserna av ett omfattande småhusbyggande att riksdagen skulle avslå motionen 1978/79:396, yrkandet 8,

7. beträffande ny norm för utrymmesstandard att riksdagen skulle avslå motionen 1978/79:396, yrkandet 6 a,
8. beträffande uttalande om användning av tomträtt att riksdagen skulle avslå motionerna 1978/79:396, yrkandet 3, och 1066, yrkandena 3 och 4 a,
9. beträffande ägarkategorierna att riksdagen skulle
 - a. avslå motionerna 1978/79:396, yrkandena 10 och 11, 788, yrkandet 7, de nämnda yrkandena såvitt nu var i fråga, samt 1609,
 - b. avslå motionen 1978/79:396, yrkandet 1,
10. beträffande s. k. ägarlägenheter att riksdagen med avslag på motionerna 1978/79:1619, yrkandet 1, och 1669, yrkandet 1, samt med bifall till motionen 1978/79:2088, yrkandet 2, som sin mening gav regeringen till känna vad utskottet anfört,
11. beträffande främjande av bostadsrättsupplåtelser, m. m. att riksdagen skulle avslå motionerna 1978/79:1056, 1619, yrkandet 2, samt 1669, yrkandena 2 och 3,
12. beträffande boendeinflytande att riksdagen skulle avslå motionen 1978/79:396, yrkandet 23,
13. beträffande ökad ekonomisk rättvisa mellan olika upplåtelseformer att riksdagen skulle avslå motionen 1978/79:788, yrkandet 13,
14. beträffande kompensationslån att riksdagen skulle avslå motionen 1978/79:396, yrkandet 17 b,
15. beträffande köpeskillingskontroll och indragning av räntesubventioner att riksdagen skulle avslå motionen 1978/79:396, yrkandena 19 a och b,
16. beträffande redovisning av vissa rättsliga synpunkter att riksdagen skulle avslå motionen 1978/79:786, yrkandet 2,
17. beträffande priskontroll vid överlåtelse av bostadsrätt att riksdagen skulle avslå motionen 1978/79:396, yrkandet 19 c,
18. beträffande hembudsskyldighet m. m. att riksdagen skulle avslå motionen 1978/79:777,
19. beträffande en kartläggning av prisutvecklingen på bostadsrättsmarknaden m. m. att riksdagen skulle avslå motionen 1978/79:2088, yrkandet 1,
20. beträffande spekulation i vid mening att riksdagen skulle avslå motionen 1978/79:786, yrkandet 1,
21. beträffande uppdrag till bankinspektionen att riksdagen skulle avslå motionen 1978/79:786, yrkandet 4,
22. beträffande åtgärder mot s. k. strimlade lån att riksdagen skulle avslå motionerna 1978/79:396, yrkandet 12, och 1067,
23. beträffande sådana förutsättningar för bostadslån som motverkade strimlade lån att riksdagen skulle avslå motionen 1978/79:785,
24. beträffande prisstopp på byggnadsmaterial att riksdagen skulle avslå motionen 1978/79:396, yrkandet 16,
25. beträffande prisövervakning och skärpt kontroll av entreprenadpriser-na att riksdagen skulle avslå motionen 1978/79:788, yrkandena 8 och 9,

Torsdagen den
5 april 1979

*Anslag till bostads-
byggande, m. m.*

26. beträffande tilläggsån att riksdagen skulle avslå motionen 1978/79:788, yrkandet 10,

27. beträffande lån för vissa flerbostadshus i glesbygd att riksdagen med anledning av motionen 1978/79:1059 som sin mening gav regeringen till känna vad utskottet anfört,

28. beträffande kostnader för enstaka småhus att riksdagen med anledning av motionen 1978/79:2099 i motsvarande del som sin mening gav regeringen till känna vad utskottet anfört,

29. beträffande bidrag för ombyggnad att riksdagen skulle avslå motionen 1978/79:396, yrkandet 14,

30. beträffande bostadslån för hiss i tvåvåningshus att riksdagen skulle avslå motionen 1978/79:1595,

31. beträffande bostadslån för en andra lägenhet i småhus att riksdagen skulle avslå motionen 1978/79:2073,

32. beträffande kostnadsgränsen för småhus att riksdagen med anledning av motionerna 1978/79:1573 och 1588 som sin mening gav regeringen till känna vad utskottet anfört,

33. beträffande lån för hyresförluster under år 1980 att riksdagen medgav att sådana lån fick lämnas,

34. beträffande hyresgaranti för outhyrda lägenheter att riksdagen skulle avslå motionen 1978/79:788, yrkandet 12.

35. beträffande genomförande av kreditmarknadsöverenskommelserna att riksdagen skulle avslå motionen 1978/79:788, yrkandet 20 b,

36. beträffande planberedskapen att riksdagen med anledning av motionen 1978/79:788, yrkandet 11, som sin mening gav regeringen till känna vad utskottet anfört,

37. beträffande bostadsbyggandets omfattning m. m. att riksdagen skulle

a. ge regeringen det bemyndigande i fråga om ramar för ny- och ombyggnad under år 1979 som förordats i regeringsprotokollet,

b. medge att för vart och ett av åren 1980 och 1981 ramen för beslut om bostadslån till nybyggnad fastställdes till 7 810 000 m² våningsyta,

c. medge att beslut om bostadslån till ombyggnad samt räntebärande förbättringslån under år 1980 meddelades intill ett belopp av 825 000 000 kr.,

d. med anledning av motionerna 1978/79:396, yrkandena 6 e och 9 a, 788, yrkandet 7 såvitt nu var i fråga, 1057, yrkandet 1, och 1644 såvitt nu var i fråga som sin mening ge regeringen till känna vad utskottet anfört om nybyggnadsvolymen,

e. avslå motionerna 1978/79:396, yrkandet 9 b, samt 1644 i vad den inte behandlats ovan,

38. beträffande fördelning av ramar inom vissa län att riksdagen skulle avslå motionen 1978/79:2085,

39. beträffande generella förbättringar av bostadslånevillkoren att riksdagen skulle avslå motionerna 1978/79:396, yrkandet 10 i motsvarande del samt yrkandena 11 b och c, och 788, yrkandet 21 i här behandlad del.

40. beträffande lånegränserna att riksdagen med bifall till motionen 1978/79:789, yrkandet 1, och med avslag på motionen 1978/79:1669, yrkandet 6, som sin mening gav regeringen till känna vad utskottet anfört,

41. beträffande fördjupning av vissa lån att riksdagen skulle avslå motionen 1978/79:1587 i motsvarande del,

42. beträffande lägsta garanterade räntesatser att riksdagen skulle

a. godkänna vad i regeringsprotokollet förordats,

b. som sin mening ge regeringen till känna vad utskottet anfört,

43. beträffande sambandet mellan räntebidrags- och bostadslåneregler samt skatteregler att riksdagen som sin mening gav regeringen till känna vad utskottet anfört,

44. beträffande räntebidrag vid mindre ombyggnad av småhus att riksdagen skulle avslå motionen 1978/79:1587 i motsvarande del,

45. beträffande räntebidrag för förvärvskredit att riksdagen skulle avslå motionen 1978/79:2099 i motsvarande del,

46. beträffande uthyrning av bostäder som lokaler, m. m. att riksdagen godkände de ändringar i reglerna som förordats i regeringsprotokollet,

47. beträffande säkerhet för lån till församlingar och samfälligheter samt till bostadslån i övrigt att riksdagen godkände vad i regeringsprotokollet förordats,

48. beträffande kommunalt ansvar för bostadslån att riksdagen skulle avslå motionen 1978/79:1590,

49. beträffande kommunal borgen vid förskott på lån och bidrag att riksdagen godkände de ändringar i reglerna som förordats i regeringsprotokollet,

50. beträffande nytt förslag till bostadsbidrag att riksdagen skulle avslå motionen 1978/79:2101,

51. beträffande höjning av det statliga bostadsbidraget att riksdagen godkände vad i regeringsprotokollet förordats,

52. beträffande ändringar av hyresgränser för statskommunalt bostadsbidrag att riksdagen skulle godkänna vad i regeringsprotokollet förordats och avslå motionerna 1978/79:788, yrkandet 14, och 1065, yrkandena 5 och 6,

53. beträffande ändring av den nedre inkomstgränsen att riksdagen skulle avslå motionerna 1978/79:788, yrkandet 15, och 1065, yrkandet 7,

54. beträffande ändring av den övre inkomstgränsen att riksdagen skulle godkänna vad i regeringsprotokollet förordats och avslå motionen 1978/79:1065, yrkandet 8,

55. beträffande beräkning av bostadskostnad för bostadsbidrag till pensionärer att riksdagen skulle avslå motionen 1978/79:1065, yrkandet 4,

56. beträffande bestämmelser om bostadsbidrag för handikappad att riksdagen inte godkände vad i regeringsprotokollet förordats samt med bifall till motionen 1978/79:788, yrkandet 17 såvitt nu var i fråga, som sin mening gav regeringen till känna vad utskottet anfört om dessa bestämmelser,

57. beträffande bostadsbidragsprövning vid inkomsttaxering m. m. att riksdagen skulle avslå motionerna 1978/79:560 och 1669, yrkandet 4,

Torsdagen den
5 april 1979

*Anslag till bostads-
byggande, m. m.*

58. beträffande ytterligare behandling av frågor om bostadsbidragssystemet såvitt dessa inte behandlats under 57 att riksdagen med anledning av motionerna 1978/79:787, 788, yrkandena 16, 17 och 19, de båda sistnämnda såvitt nu var i fråga, 1058, 1065, yrkandena 2 och 3, 2074, 2086 och 2091 som sin mening gav regeringen till känna vad utskottet anfört,

59. beträffande de ändringar i övrigt i grunderna för statliga och statskommunala bostadsbidrag i vad dessa inte behandlats under 52–57 att riksdagen godkände vad i regeringsprotokollet förordats,

60. beträffande upphävande av begränsningar av åtgärder som kunde grunda boendemiljöbidrag att riksdagen skulle avslå motionen 1978/79:396, yrkandena 13 a–b,

61. beträffande miljöbidrag för konstnärlig utsmyckning att riksdagen med bifall till motionen 1978/79:783 som sin mening gav regeringen till känna vad utskottet anfört,

62. beträffande maximibeloppet för bostadsanpassningsbidrag att riksdagen godkände den ändring som förordats i regeringsprotokollet,

63. beträffande bostadsanpassningsbidrag för reparation av lyftanordningar m. m. att riksdagen medgav att bidrag skulle utgå,

64. beträffande bostadsanpassningsbidrag för fritidshus att riksdagen skulle avslå motionen 1978/79:1596,

65. beträffande bostadsanpassningsbidrag för utemiljö att riksdagen skulle avslå motionen 1978/79:2084,

66. beträffande bostadsanpassningsbidrag för lägenheter med boendeservice att riksdagen skulle avslå motionen 1978/79:1597,

67. beträffande bidrag för handikappanpassning av även andra än allmänna samlingslokaler att riksdagen skulle avslå motionen 1978/79:1594,

68. beträffande inkomstgränsen för förbättringslån och maximibeloppen för räntefria förbättringslån att riksdagen godkände de ändringar som förordats i regeringsprotokollet,

69. beträffande handläggning av frågor om förhöjt läneunderlag att riksdagen med anledning av motionen 1978/79:2083, yrkandet 1 a–c, som sin mening gav regeringen till känna vad utskottet anfört,

70. beträffande bevarandet av Gamla stan att riksdagen skulle avslå motionen 1978/79:1060,

71. beträffande utredning om stödet till allmänna samlingslokaler att riksdagen med anledning av motionen 1978/79:674 som sin mening gav regeringen till känna vad utskottet anfört,

72. beträffande samlingslokaler i Umeå att riksdagen skulle avslå motionen 1978/79:1606,

73. beträffande bostadslån till studentbostadsföretag att riksdagen godkände vad i regeringsprotokollet förordats,

74. beträffande huvudmannaskapet för studentbostäder att riksdagen skulle avslå motionen 1978/79:1571,

75. beträffande lån till utrustning i kollektivhus att riksdagen skulle avslå motionen 1978/79:791, yrkandet 3.

76. beträffande förslag om att avskaffa markförvärvslånen att riksdagen

skulle avslå motionen 1978/79:1601, yrkandet 2,

77. beträffande amorteringstiden för markförvärvslån, m. m., att riksdagen med anledning av motionerna 1978/79:396, yrkandet 2 a, 1066, yrkandet 2, samt 2122 och 2126 i motsvarande delar som sin mening gav regeringen till känna vad utskottet anfört,

78. beträffande ränta på markförvärvslån att riksdagen skulle avslå motionerna 1978/79:2122 och 2126 i motsvarande delar,

79. beträffande villkoren för tomträttslån att riksdagen skulle avslå motionerna 1978/79:396, yrkandet 4 a, och 1066, yrkandet 4 b,

80. beträffande bostadsstyrelsens föreskrifter att riksdagen skulle avslå motionen 1978/79:673,

81. beträffande ram för markförvärvslån att riksdagen med bifall till regeringens förslag och med avslag på motionen 1978/79:396, yrkandet 2 b, medgav att beslut om markförvärvslån meddelades intill ett belopp av 210 000 000 kr. under budgetåret 1979/80,

82. beträffande ramar i övrigt i vad de inte behandlats under 37 och 79 att riksdagen skulle

a. medge att räntefria förbättringslån beviljades med högst 50 000 000 kr. under vart och ett av åren 1979 och 1980,

b. bemyndiga regeringen att besluta om ändringar av den under a upptagna ramen för långivning under år 1979, om det behövdes av sysselsättnings-skäl,

c. medge att beslut om anordnings- och inventariebidrag samt lån för allmänna samlingslokaler under budgetåret 1979/80 meddelades inom en ram av 30 000 000 kr., varav högst 20 000 000 kr. fick tas i anspråk för bidrag,

d. medge att beslut om upprustningsbidrag till allmänna samlingslokaler och särskilda eftergifter av äldre lån meddelades inom en ram av 10 000 000 kr. under budgetåret 1979/80,

e. medge att beslut om förhöjt låneunderlag och tilläggs lån meddelades intill ett belopp av 25 000 000 kr. för år 1979 och 32 000 000 kr. för år 1980 samt att beslut avseende projekt som hade fått preliminärt beslut om bostadslån före år 1978 fick tas utanför 1979 års ram,

f. medge att ramen för de antikvariska myndigheternas tillstyrkan av ombyggnader som borde komma i fråga för förhöjt låneunderlag och/eller tilläggs lån bestämdes till 32 000 000 kr. för år 1979 och till 30 000 000 kr. för år 1980,

g. med bifall till regeringens förslag och med avslag på motionen 1978/79:2083, yrkandet 2, medge att de under c-f angivna ramarna fick vidgas om det behövdes av sysselsättningsskäl,

83. beträffande anslag till bostadsbidrag att riksdagen på driftbudgeten under trettonde huvudtiteln för budgetåret 1979/80 med bifall till regeringens förslag och med avslag på motionerna 1978/79:788, yrkandet 18, och 1065, yrkandet 9, till Bostadsbidrag m. m. anvisade ett förslagsanslag av 1 907 000 000 kr.,

84. beträffande anslag för eftergift av hyresförlustlån att riksdagen på

Torsdagen den
5 april 1979

*Anslag till bostads-
byggande, m. m.*

driftbudgeten under trettonde huvudtiteln för budgetåret 1979/80 med bifall till regeringens förslag och med avslag på motionen 1978/79:1601, yrkandet 1, till Eftergift av hyresförlustlån anvisade ett förslagsanslag av 75 000 000 kr.,

85. beträffande anslag för förbättring av boendemiljön att riksdagen på driftbudgeten under trettonde huvudtiteln för budgetåret 1979/80 med bifall till regeringens förslag och med avslag på motionen 1978/79:396, yrkandet 13 c, till Bidrag till förbättring av boendemiljön anvisade ett reservationsanslag av 35 000 000 kr.,

86. beträffande anslag i övrigt på driftbudgeten under trettonde huvudtiteln för budgetåret 1979/80 att riksdagen anvisade

a. till Räntebidrag m. m. ett förslagsanslag av 4 025 000 000 kr.,

b. till Viss bostadsförbättringsverksamhet m. m. ett förslagsanslag av 120 000 000 kr.,

c. till Anordningsbidrag m. m. till allmänna samlingslokaler ett reservationsanslag av 24 000 000 kr.,

d. till Upprustningsbidrag m. m. till allmänna samlingslokaler ett reservationsanslag av 21 000 000 kr.,

87. beträffande anslag för markförvärvslån att riksdagen på kapitalbudgeten under Statens utlåningsfonder för budgetåret 1979/80 med bifall till regeringens förslag och med avslag på motionen 1978/79:396, yrkandet 2 c, och 1601, yrkandet 3, till Lånefonden för kommunala markförvärv anvisade ett investeringsanslag av 133 000 000 kr.,

88. beträffande anslag i övrigt på kapitalbudgeten för budgetåret 1979/80 att riksdagen anvisade

a. under Statens utlåningsfonder

1. till Lånefonden för bostadsbyggande ett investeringsanslag av 5 100 000 000 kr.,

2. till Lånefonden för inventarier i vissa specialbostäder ett investeringsanslag av 1 000 kr.,

3. till Lånefonden för allmänna samlingslokaler ett investeringsanslag av 8 000 000 kr.,

b. under Fonden för låneunderstöd anvisar till Tilläggsån till kulturhistoriskt värdefull bostadsbebyggelse ett investeringsanslag av 1 000 kr.

Reservationer hade avgivits

1. beträffande utvecklingsprogram för samhällsutbyggnaden, m. m. av Per Bergman, Lars Henrikson, Thure Jadestig, Maj-Lis Landberg, Magnus Persson, Per Olof Håkansson och Lennart Nilsson (samtliga s) som ansett att utskottet under 2 bort hemställa

att riksdagen med bifall till motionerna 1978/79:488, yrkandet 1, och 788, yrkandena 1 och 2 a-c, som sin mening gav regeringen till känna vad reservanterna anfört,

2. beträffande de äldres bostäder av Per Bergman, Lars Henrikson, Thure Jadestig, Maj-Lis Landberg, Magnus Persson, Per Olof Håkansson och

Lennart Nilsson (samtliga s) som ansett att utskottet under 3 bort hemställa

att riksdagen med bifall till motionen 1978/79:788, yrkandet 6, samt med anledning av motionerna 1978/79:396, yrkandet 6 d, och 802, yrkandena 1 och 2, som sin mening gav regeringen till känna vad reservanterna anför,

3. beträffande uttalande om användning av tomträtt av Per Bergman, Lars Henrikson, Thure Jadestig, Maj-Lis Landberg, Magnus Persson, Per Olof Håkansson och Lennart Nilsson (samtliga s) som ansett att utskottet under 8 bort hemställa

att riksdagen med bifall till motionen 1978/79:1066, yrkandena 3 och 4 a, samt med anledning av motionen 1978/79:396, yrkandet 3, som sin mening gav regeringen till känna vad reservanterna anför,

4. beträffande s. k. ägarlägenheter

a. av Kjell Mattsson (c), Sven Eric Åkerfeldt (c), Karl-Erik Strömberg (fp), Kerstin Andersson i Hjärtum (c), Karin Ahrland (fp) och Elvy Olsson (c) som ansett att utskottet under 10 bort hemställa

att riksdagen skulle avslå motionerna 1978/79:1619, yrkandet 1, 1669, yrkandet 1, och 2088, yrkandet 2.

b. av Per-Olof Strindberg (m) och Georg Danell (m) som ansett att utskottet under 10 bort hemställa

att riksdagen skulle bifalla motionerna 1978/79:1619, yrkandet 1, och 1669, yrkandet 1, samt avslå motionen 1978/79:2088, yrkandet 2,

5. beträffande främjande av bostadsrättsupplåtelser, m. m. av Per-Olof Strindberg (m) och Georg Danell (m) som ansett att utskottet under 11 bort hemställa

att riksdagen skulle bifalla motionerna 1978/79:1056 och 1669, yrkandet 3, samt avslå motionerna 1978/79:1619, yrkandet 2, och 1669, yrkandet 2,

6. beträffande ökad ekonomisk rättvisa mellan olika upplåtelseformer av Per Bergman, Lars Henrikson, Thure Jadestig, Maj-Lis Landberg, Magnus Persson, Per Olof Håkansson och Lennart Nilsson (samtliga s) som ansett att utskottet under 13 bort hemställa

att riksdagen med bifall till motionen 1978/79:788, yrkandet 13, som sin mening gav regeringen till känna vad reservanterna anför,

7. beträffande kompensationslån till allmännyttiga bostadsföretag av Per Bergman, Lars Henrikson, Thure Jadestig, Maj-Lis Landberg, Magnus Persson, Per Olof Håkansson och Lennart Nilsson (samtliga s) som ansett att utskottets yttrande i viss del skulle ha av reservanterna angiven lydelse,

8. beträffande redovisning av vissa rättsliga synpunkter av Per Bergman, Lars Henrikson, Thure Jadestig, Maj-Lis Landberg, Magnus Persson, Per Olof Håkansson och Lennart Nilsson (samtliga s) som ansett att utskottet

Nr 122

Torsdagen den
5 april 1979

*Anslag till bostads-
byggande, m. m.*

Torsdagen den
5 april 1979

*Anslag till bostads-
byggande, m. m.*

under 16 bort hemställa

att riksdagen med bifall till motionen 1978/79:786, yrkandet 2, som sin mening gav regeringen till känna vad reservanterna anförts,

9. beträffande ytterligare överväganden om spekulation i vid mening av Per Bergman, Lars Henrikson, Thure Jadestig, Maj-Lis Landberg, Magnus Persson, Per Olof Håkansson och Lennart Nilsson (samtliga s) som ansett att utskottet under 20 bort hemställa

beträffande spekulation i vid mening att riksdagen med bifall till motionen 1978/79:786, yrkandet 1, som sin mening gav regeringen till känna vad reservanterna anförts.

10. beträffande uppdrag till bankinspektionen av Per Bergman, Lars Henrikson, Thure Jadestig, Maj-Lis Landberg, Magnus Persson, Per Olof Håkansson och Lennart Nilsson (samtliga s) som ansett att utskottet under 21 bort hemställa

att riksdagen med bifall till motionen 1978/79:786, yrkandet 4, som sin mening gav regeringen till känna vad reservanterna anförts,

11. beträffande åtgärder mot finansiering med strimlade lån av Per Bergman, Lars Henrikson, Thure Jadestig, Maj-Lis Landberg, Magnus Persson, Per Olof Håkansson och Lennart Nilsson (samtliga s) som ansett att utskottet under 22 bort hemställa

beträffande åtgärder mot s. k. strimlade lån att riksdagen med bifall till motionen 1978/79:1067 och med anledning av motionen 1978/79:396, yrkandet 12, som sin mening gav regeringen till känna vad reservanterna anförts.

12. beträffande sådana förutsättningar för bostadslån som motverkade strimlade lån av Per Bergman, Lars Henrikson, Thure Jadestig, Maj-Lis Landberg, Magnus Persson och Lennart Nilsson (samtliga s) som ansett att utskottet under 23 bort hemställa

att riksdagen med bifall till motionen 1978/79:785 som sin mening gav regeringen till känna vad reservanterna anförts,

13. beträffande prisövervakning m. m. av Per Bergman, Lars Henrikson, Thure Jadestig, Maj-Lis Landberg, Birgitta Dahl, Magnus Persson och Per Olof Håkansson (samtliga s) som ansett att utskottet under 25 bort hemställa

beträffande prisövervakning och skärpt kontroll av entreprenadpriserna att riksdagen med bifall till motionen 1978/79:788, yrkandena 8 och 9, som sin mening gav regeringen till känna vad reservanterna anförts,

14. beträffande tilläggsån av Per Bergman, Lars Henrikson, Thure Jadestig, Maj-Lis Landberg, Birgitta Dahl, Magnus Persson och Per Olof Håkansson (samtliga s) som – under förutsättning av bifall till reservationen

nr 13 – ansett att utskottet under 26 bort hemställa

att riksdagen med bifall till motionen 1978/79:788, yrkandet 10, som sin mening gav regeringen till känna vad reservanterna anfört,

15. beträffande hyresgaranti för outhyrda lägenheter av Per Bergman, Lars Henrikson, Thure Jadestig, Maj-Lis Landberg, Birgitta Dahl, Magnus Persson och Per Olof Håkansson (samtliga s) som ansett att utskottet under 34 bort hemställa

att riksdagen med bifall till motionen 1978/79:788, yrkandet 12, som sin mening gav regeringen till känna vad reservanterna anfört,

16. beträffande genomförande av kreditmarknadsöverenskommelserna av Per Bergman, Lars Henrikson, Thure Jadestig, Maj-Lis Landberg, Birgitta Dahl, Magnus Persson och Per Olof Håkansson (samtliga s) som ansett att utskottet under 35 bort hemställa

att riksdagen med bifall till motionen 1978/79:788, yrkandet 20 b, som sin mening gav regeringen till känna vad reservanterna anfört,

17. beträffande bostadsbyggandets omfattning m. m. av Karl-Erik Strömberg (fp) och Karin Ahrland (fp) som ansett att utskottet under 37 bort hemställa

att riksdagen skulle

a. ge regeringen det bemyndigande i fråga om ramar för ny- och ombyggnad under år 1979 som förordats i regeringsprotokollet,

b. medge att för vart och ett av åren 1980 och 1981 ramen för beslut om bostadslån till nybyggnad fastställdes till 7 810 000 m² våningsyta,

c. medge att beslut om bostadslån till ombyggnad samt räntebärande förbättringslån under år 1980 meddelades intill ett belopp av 825 000 000 kr.,

d. avslå motionerna 1978/79:396, yrkandena 6 c och 9 a, 788, yrkandet 7 såvitt nu var i fråga, 1057, yrkandet 1, och 1644 såvitt nu var i fråga,

e. avslå motionerna 1978/79:396, yrkandet 9 b, samt 1644 i vad den inte behandlats tidigare,

18. beträffande lånegränserna

a. av Kjell Mattsson (c), Sven Eric Åkerfeldt (c), Karl-Erik Strömberg (fp), Kerstin Andersson i Hjärtum (c), Karin Ahrland (fp) och Elvy Olsson (c) som ansett att utskottet under 40 bort hemställa

att riksdagen skulle avslå motionerna 1978/79:789, yrkandet 1, och 1669, yrkandet 6,

b. av Per-Olof Strindberg (m) och Georg Danell (m) som ansett att utskottet under 40 bort hemställa

att riksdagen med bifall till motionen 1978/79:1669, yrkandet 6, och med

Nr 122

Torsdagen den
5 april 1979

*Anslag till bostads-
byggande, m. m.*

Torsdagen den
5 april 1979

*Anslag till bostads-
byggande, m. m.*

avslag på motionen 1978/79:789, yrkandet 1, som sin mening gav regeringen till känna vad reservanterna anför,

19. beträffande fördjupning av vissa lån av Kjell Mattsson, Sven Eric Åkerfeldt, Kerstin Andersson i Hjärtum och Elvy Olsson (samtliga c) som ansett att utskottet under 41 bort hemställa

att riksdagen med bifall till motionen 1978/79:1587 i motsvarande del som sin mening gav regeringen till känna vad reservanterna anför,

20. beträffande räntebidrag vid mindre ombyggnad av småhus av Kjell Mattsson, Sven Eric Åkerfeldt, Kerstin Andersson i Hjärtum och Elvy Olsson (samtliga c) som ansett att utskottet under 44 bort hemställa

att riksdagen med bifall till motionen 1978/79:1587 i motsvarande del som sin mening gav regeringen till känna vad reservanterna anför,

21. beträffande kommunalt ansvar för bostadslån av Kjell Mattsson (c), Per-Olof Strindberg (m), Sven Eric Åkerfeldt (c), Kerstin Andersson i Hjärtum (c), Elvy Olsson (c) och Georg Danell (m) som ansett att utskottet under 48 bort hemställa

att riksdagen med bifall till motionen 1978/79:1590 som sin mening gav regeringen till känna vad reservanterna och motionärerna anför,

22. beträffande nytt förslag om bostadsbidrag av Per-Olof Strindberg (m) och Rolf Dahlberg (m) som ansett att utskottet under 50 bort hemställa

att riksdagen med anledning av motionen 1978/79:2101 samt med avslag på vad i regeringsprotokollet förordats om bostadsbidrag för år 1980 och på motionerna 1978/79:788, yrkandena 14, 15 och 17, det sistnämnda såvitt nu var i fråga, och 1065, yrkandena 5, 6, 7 och 8, som sin mening gav regeringen till känna vad reservanterna förordat om ett nytt förslag för bostadsbidrag för år 1980

(vid bifall till denna hemställan hade utskottets hemställan under 51–54 och 56 förfallit),

23. beträffande hyresgränser av Per Bergman, Lars Henrikson, Thure Jädestig, Maj-Lis Landberg, Magnus Persson och Per Olof Håkansson (samtliga s) som ansett att utskottet under 52 bort hemställa

beträffande ändringar av hyresgränser för statskommunalt bostadsbidrag att riksdagen med anledning av regeringens förslag och med bifall till motionerna 1978/79:788, yrkandet 14, och 1065, yrkandet 6, samt med avslag på motionen 1978/79:1065, yrkandet 5, som sin mening gav regeringen till känna vad reservanterna anför,

24. beträffande inkomstgränserna av Per Bergman, Lars Henrikson, Thure Jädestig, Maj-Lis Landberg, Birgitta Dahl, Magnus Persson och Per Olof Håkansson (samtliga s) som ansett att utskottet under 53 bort hemställa

beträffande ändring av den nedre inkomstgränsen att riksdagen med bifall

till motionen 1978/79:788, yrkandet 15, och med avslag på motionen 1978/79:1065, yrkandet 7, som sin mening gav regeringen till känna vad reservanterna anfört,

25. beträffande en utrednings uppgifter – prövning av bostadsbidrag vid inkomsttaxering m. m. – av Per-Olof Strindberg (m) och Rolf Dahlberg (m) som ansett att utskottet under 57 bort hemställa

beträffande bostadsbidragsprövning vid inkomsttaxering m. m. att riksdagen med bifall till motionen 1978/79:1669, yrkandet 4, och med anledning av motionen 1978/79:560 som sin mening gav regeringen till känna vad reservanterna anfört,

26. beträffande en utrednings uppgifter – åldersgränser för bostadsbidrag – av Per Bergman, Lars Henrikson, Thure Jadestig, Maj-Lis Landberg, Birgitta Dahl, Magnus Persson och Per Olof Håkansson (samtliga s) som ansett att utskottet under 58 bort hemställa

beträffande ytterligare behandling av frågor om bostadsbidragssystemet såvitt dessa inte behandlats under 57 att riksdagen med bifall till motionerna 1978/79:788, yrkandet 16, och 1065, yrkandet 3, samt med anledning av motionerna 1978/79:787, 788, yrkandena 17 och 19, båda såvitt nu var i fråga, 1058, 1065, yrkandet 2, 2074, 2086 och 2091 som sin mening gav regeringen till känna vad reservanterna anfört,

27. beträffande huvudmannaskapet för studentbostäder av Per-Olof Strindberg (m) och Rolf Dahlberg (m) som ansett att utskottet under 74 bort hemställa

att riksdagen skulle bifalla motionen 1978/79:1571,

28. beträffande förslag om att avskaffa markförvärvslånen av Per-Olof Strindberg (m) och Rolf Dahlberg (m) som ansett att utskottet under 76 bort hemställa

att riksdagen skulle bifalla motionen 1978/79:1601, yrkandet 2,

29. beträffande amorteringstiden för markförvärvslån, m. m. av Per-Olof Strindberg (m) och Rolf Dahlberg (m) som – under förutsättning av bifall till reservationen nr 28 – ansett att utskottet under 77 bort hemställa

att riksdagen skulle avslå motionerna 1978/79:396, yrkandet 2 a, 1066, yrkandet 2, 2122 och 2126

(vid bifall till reservationen hade utskottets hemställan under 78 förfallit),

30. beträffande anslag till bostadsbidrag av Per Bergman, Lars Henrikson, Thure Jadestig, Maj-Lis Landberg, Birgitta Dahl, Magnus Persson och Per Olof Håkansson (samtliga s) som – under förutsättning av bifall till reservationerna nr 23, 24 och 26 – ansett att utskottet under 83 bort hemställa

att riksdagen med anledning av regeringens förslag, med bifall till motionen 1978/79:788, yrkandet 18, och med avslag på motionen 1978/

79:1065, yrkandet 9, på driftbudgeten under trettonde huvudtiteln för budgetåret 1979/80 anvisade till Bostadsbidrag m. m. ett förslagsanslag av 2 102 000 000 kr.,

*Anslag till bostads-
byggande, m. m.*

31. beträffande anslag för eftergift av hyresförlustlån av Per-Olof Strindberg (m) och Rolf Dahlberg (m) som ansett att utskottet under 84 bort hemställa

att riksdagen på driftbudgeten under trettonde huvudtiteln för budgetåret 1979/80 med anledning av regeringens förslag och med bifall till motionen 1978/79:1601, yrkandet 1. till Eftergift av hyresförlustlån anvisade ett förslagsanslag av 50 000 000 kr.,

32. beträffande anslag till lånefonden för bostadsbyggande av Per Bergman, Lars Henrikson, Thure Jadestig, Maj-Lis Landberg, Birgitta Dahl, Magnus Persson och Per Olof Håkansson (samtliga s) som – under förutsättning av bifall till reservationerna nr 13 och 14 – ansett att utskottets yttrande i viss del skulle ha av reservanternas angivna lydelse.

Till betänkandet hade fogats ett särskilt yttrande beträffande planberedskap av Karl-Erik Strömberg (fp) och Karin Ahrlund (fp).

Civilutskottets betänkande nr 27

I detta betänkande behandlades motionen 1978/79:396 av Lars Werner m. fl. (vpk), vari såvitt nu var i fråga (yrkandena 4 b och 22) hemställdes

4 b. att riksdagen som sin mening gav regeringen till känna att tomträttskommittén snarast borde lägga fram de förslag som påkallades av i motionen förordade ändrade förutsättningar för tomträttslån och som i övrigt underlättade tillämpningen av tomträttsinstitutet,

22. att riksdagen som sin mening gav regeringen till känna att förslag borde föreläggas riksdagen om sådana ändringar i bostadssaneringslagen som vidgade de boendes inflytande över upprustningsinitiativen och ombyggnadens omfattning.

Utskottet hemställde att riksdagen skulle avstå motionen 1978/79:396, yrkandena 4 b och 22.

PER BERGMAN (s):

Herr talman! Vänliga kolleger i kammaren har påpekat att civilutskottet har släppt ifrån sig ett ovanligt svåröverskådligt betänkande. Trasigt, säger en del. Svårläst, säger andra.

Jag skulle kunna säga att vi i civilutskottet inte är skyldiga till det – i så fall hade jag bett om ursäkt för det. Det är ledamöterna i kammaren som ger oss dåliga arbetsförutsättningar; vi har fått så många motioner och framför allt så många motioner med många yrkanden i – inte mindre än 127 – och vi måste ju behandla varje yrkande för sig. Det är förklaringen till att betänkandet blivit litet trasigt. De som klagat skulle kanske klaga på sig själva eller kanske

på sina partikanslier – vad vet jag.

Låt mig med en gång yrka bifall till de reservationer som har mitt namn som första namn samt i övrigt till civilutskottets betänkande nr 26, så att jag inte glömmer det innan det hela är över.

Jag kan självfallet inte gå in på alla de socialdemokratiska reservationerna i civilutskottets betänkande nr 26. Birgitta Dahl står också på talarlistan. Hon kommer att beröra en del viktiga punkter i betänkandet, men trots det är det omöjligt för oss att hinna gå igenom alla de socialdemokratiska reservationerna. Jag skall nu bara ta upp det jag tycker är väsentligt och viktigt i bostadsfrågan med anknytning till det här betänkandet och till den partimotion som vi har väckt i denna fråga.

Utskottet har, tycker jag, litet överlägset behandlat och nonchalerat en fråga av mycket stor vikt som vi har tagit upp i år och som vi tog upp även förra året. Då hade jag litet mera förståelse för att man avvisade motionen, därför att då väckte vi den i anknytning till propositionen om hushållning med energin. Det var en känslig och laddad fråga. Det var under trepartiregeringens tid, och då skulle ju allt avvisas. Då kunde jag förstå att man av de skälen inte tog upp de tankar vi förde fram om det nödvändiga i att se över den fortsatta samhällsutbyggnaden med hänsyn till våra resurser och våra önskemål om hur det skall vara.

Nu har vi tagit upp frågan på nytt och i ett sammanhang där den rätteligen hör hemma, alltså under bostadsförsörjningen. Självfallet hör den hemma även i det andra sammanhanget, men nu tog vi upp den i ett vidare sammanhang. Nu säger man att det här bara är en teknisk omformulering av ett ett år gammalt yrkande, och att allt som föreslås i motionen kan ske enligt byggnadslagen.

Den här frågan är den som mest pochar på intresse och lösningar i alla de kretsar som ägnar sig åt och bekymrar sig för den fortsatta samhällsutbyggnaden. Jag tänker då inte minst på det papper som statsrådet har fått från de två generaldirektörer som är ansvariga för de verk som är närmast berörda, planverket och bostadsstyrelsen. De lämnade i december förra året över en promemoria i denna fråga, där innehållet på vissa punkter är detsamma som i vår motion – låt vara att det inte är ordagrant detsamma. Jag undrar om utskottet hade yttrat sig på samma sätt om den promemorian varit föremål för utskottets behandling.

Birgitta Dahl kommer säkerligen att beröra frågans sakinnehåll. Jag vill markera att det sätt på vilket denna fråga har blivit behandlad av civilutskottet inte hedrar utskottet. I civilutskottet brukar man inte vara rädd för att ta friska initiativ. I år har man inte varit störd av de partitaktiska synpunkter som man tidigare kanske kunde lägga på bedömningen av denna fråga.

Jag skall inte fördjupa mig i själva sakfrågan, men jag kan inte undgå att läsa upp några rader ur den nämnda promemorian på sex sidor för att illustrera hur nära vårt motionsyrkande ligger vad generaldirektörerna för planverket och bostadsstyrelsen tycker. De säger:

”Frågan om stadsstruktur bör inrymma bedömningar av hur ett

Torsdagen den
5 april 1979

*Anslag till bostads-
byggande, m. m.*

generalplanemässigt grepp kan tas på tätortens utveckling och inre omdaning, områdesvis. Hitt hör att ange vilka kunskaper kring bebyggelsestruktur, trafikförhållanden, näringsstruktur, serviceförsörjning, tekniskt ledningsnät, kulturhistoriska aspekter, energiförsörjningsaspekter och ytterligare faktorer som på ett översiktligt sätt måste tas fram för att komma till ställningstagande om framtida utveckling av den byggda miljön.”

Det är en komprimerad sammanfattning av innehållet i det motionskrav som vi har framställt. Nu kräver generaldirektörerna att de två tillsammans med sina verk skall få göra en utredning av denna fråga. Om jag inte har tagit fel – det är inte helt klart – har statsrådet tagit upp detta i sammanfattningen till bil. 16. Men jag är inte säker på den punkten. Där är tonen i hanteringen en annan än utskottets – om det nu gäller samma fråga. Promemorian är daterad den 29 december 1978, och med kännedom om hur och när budgetar skrivs kan man anta att promemorian inte var bekant i det ögonblicket.

Vi får förmodligen tillbaka frågan, när den har vandrat den långa byråkratiska vägen över alla instanser. Jag hoppas att de borgerliga ledamöterna i civilutskottet då har glömt vad de nu gjort, så att de med friska ögon kan behandla frågan.

Bostadsbyggandets omfattning är av grundläggande betydelse för lösningen av bostadsproblemen. Det har vi tjatat om länge nu. Statsrådet hyste förhoppningar om att man skulle kunna bygga 60 000 lägenheter under det gångna året. Av offentliga handlingar framgår att antalet strax före årsskiftet skulle vara 58 000. Man har ansträngt sig för att hitta sakskäl för det. Vi vet att det rörde sig om något mer än 56 000 lägenheter. Vi vet också att antalet i januari i år var lägre än i januari förra året och att antalet i februari i år var lägre än i februari förra året. Den senare uppgiften är ju alldeles färsk. Bostadsbyggandet detta år har alltså fått en dålig start. Håller vi den takten blir det inte 56 000 utan kanske bara 54 000 nya lägenheter. Vi kom ju fram till 54 000 lägenheter 1977, om jag inte har antecknat alldeles fel.

Det är viktigt att vi anstränger oss för att få i gång ett ökat bostadsbyggande. Det märkliga har inträffat att alla partier i civilutskottet utom folkpartiet, självklart, säger att ansträngningar måste göras för att få i gång ett ökat bostadsbyggande. På den punkten råder det alltså enighet mellan socialdemokrater, centerpartister och moderater. Folkpartisterna har av artighet mot regeringen en avvikande mening. Det sved naturligtvis i skinnet att inte kunna stå bakom vad vi skriver.

Tyvärr nådde vi inte enighet om medlen för att få detta ökade bostadsbyggande till stånd. I motsats till de andra partierna hade vi socialdemokrater konkreta förslag – både sådana som vi har drivit tidigare och sådana som var nya – för att få stimulans i bostadsbyggandet. Ingen enskild åtgärd kan stimulera bostadsbyggandet, utan ett samlat grepp behövs. Vi har alltså föreslagit olika åtgärder, och vi tycker då att man skall ta till vara dem och se vad man kan göra av dem. Alla bidrag måste ju tas emot med stor tacksamhet när det gäller att få i gång ett ökat bostadsbyggande, vilket har så stor effekt, inte bara på bostadsförsörjningen och det sociala livet i samhället utan också på arbetsmarknadssituationen totalt sett. Byggnadsindustrin är, som alla vet,

Torsdagen den
5 april 1979

*Anslag till bostads-
byggande, m. m.*

enligt gamla termer en nyckelindustri.

Den passivitet som departementet på den här punkten ständigt uppvisar tycker jag är deprimerande. Att klanka på att kommunerna inte har gjort vad de skall göra är inte bra. Det bör tvärtom vara så att man stimulerar kommunerna och inspirerar dem och inte drar sig för att ta till selektiva åtgärder för att få i gång byggandet på orter där bristen är stor och där resurserna är svaga. Nog finns det möjligheter, om man har politisk fantasi, att hitta medel för att få i gång ett ökat bostadsbyggande, som ju ur många synpunkter är viktigt.

Jag sade att det är inte bara en åtgärd som behövs. Vi har lagt fram förslag, direkt knutna till avsnittet om bostadsbyggandets omfattning: det extra tilläggslånet motsvarande 10 % av låneunderlaget, hyresgarantin, osv. Jag skall inte fördjupa mig i någon argumentering, för det ger inte tiden utrymme för.

Det som kanske är avgörande för bostadsbyggandets omfattning är byggherrarnas vilja och förmåga att beställa arbeten. Allmännyttiga, kooperativa och enskilda bostadsföretag liksom kommuner känner rädsla inför framtiden med tanke på de ökade byggnadskostnader som de drabbats av under de senare åren. Det är numera allmänt erkänt att byggnadskostnadsutvecklingen har varit mycket dramatisk. Byggnadskostnaderna exploderade när vi fick en borgerlig regering. Tvvecklöst var det på det sättet att då släppte entreprenörerna sina hämningar. Vi fick effekter på kostnadssidan som är mycket dramatiska och som inte uppstått på något annat område som vi kan jämföra med.

Vi tog upp dessa frågor 1977, och civilutskottet kunde den gången enas om att konstatera att den ökning av entreprenadpriserna som var noterbar inte hade motiv i bakomliggande faktorer, tror jag att vi sade – vi har ett så fint språk ibland. Med det menades att prisutvecklingen i fråga om byggnadsmaterial och arbetslöner inte var motiv nog för de förhöjda anbudspriserna. Vi kunde också notera att det var stor ojämnhet i prisbildningen runt om i landet.

Men de borgerliga ville inte göra någonting. Om det var av ideologiska motiv eller av andra skäl må vara osagt, men de ville alltså inte gripa in i den bransch som mer än någon annan bransch i svenskt näringsliv är så beroende av statens medverkan i finansieringen – också när det gäller den normala verksamheten, inte bara när det är kris, för då hoppar staten in litet varstans hur som helst.

Här finns en bransch som år efter år är helt beroende av att staten lämnar lån, inte bara till bostadsbyggande utan även på andra områden. Den branschen, som handskas med så mycket pengar och som spelar så stor roll för vår standard genom kostnadsutvecklingen, drar man sig för att gripa in i. Där borde vi om någonstans ha insyn.

Från socialdemokratiskt håll krävde vi en utredning om detta, men de borgerliga har skjutit det kravet ifrån sig. Den utredningen gör pris- och kartellnämnden, säger man. Ja, nu börjar vi den vägen få in material. Nu har statsrådet fått registrera och arkivera och lägga på museum det förgångna. Nu

Torsdagen den
5 april 1979

*Anslag till bostads-
byggande, m. m.*

är det för sent att reparera den skadan. Men bör man inte någon gång ta i denna fråga, så att vi slipper en fortsatt elakartad utveckling på byggnads-kostnadsidan? Vi har begärt detta år efter år, och jag hoppas verkligen att man kunde ta itu med detta och få ordning på den kostnadsutveckling som är så ojämn, så omotiverad och rent oanständig i vissa sammanhang.

Utskottet har upplevt anbudspriser på vissa orter i landet som man knappt vågar tala om. Människor måste bo där. Vi ordnar så att de får jobb, men de får inte bostäder, för det finns inte en byggmästare som vill bygga till anständiga priser.

Det borde kunna tas i de här frågorna, i en bransch som helt har staten att tacka för sitt liv. Jag fattar inte att man på den punkten går omkring med silkesvantar. Här borde man ta i med hårda tag.

Det borde inte vara bara ett tjänstemannajobb att undersöka vad som händer på det här området. Det måste till en parlamentarisk granskning för att se efter vad man kan hitta för åtgärder. Det räcker inte med att statens pris- och kartellnämnd genom sitt mycket förnämliga arbete plockar fram faktamaterial. Det är ingen glädje att läsa de siffrorna, och därför bör vi ta i dem och se vad vi kan göra åt dem.

På de minuter jag har kvar vill jag säga någonting om det kanske ännu mera grundläggande bekymret när det gäller att få i gång ett bostadsbyggande och få en utveckling på väg mot det av riksdagen fastställda målet för bostadspolitiken. Nu är vi på väg bort från det målet. Vi går åt andra hållet. Vi får ökad segregation. Det är det stora bekymret, som också återverkar på bostadsbyggandets igångsättning.

Jag är helt medveten om att denna utveckling har varit på gång från slutet av 1960-talet. Det har uppmärksammats av utredningar. 1974 tog riksdagen på den dåvarande regeringens initiativ ställning i den frågan och vidtog åtgärder över finansieringssidan för att eliminera effekten på skattesidan och skapa rättvisa mellan olika upplåtelseformer.

Nu vet vi att efter 1974 har utvecklingen gått dramatiskt. Vi har fått en ökad segregation. Människor med dålig ekonomi, sociala skavanker, främmande nationaliteter osv. förses samman i vissa områden, medan de kapitalstarka kan köpa sig fria från den miljön och bo var de tycker, även i hus med bidrag från staten.

Vi har begärt att man skulle ompröva förutsättningarna för att förverkliga den målsättning vi har: arbetet med att förändra den iakttagna utvecklingen startade ju 1974. Praktiskt taget hela det underlag som förelåg för 1974 års beslut har ändrats till i dag. Jag skall inte ta upp de sekunder jag har kvar med att referera det, eftersom jag skall försöka begränsa mig till de 15 minuter jag har angivit även om det kan vara svårt.

Det krävs att vi tar ett samlat grepp i dessa frågor.

De borgerliga i riksdagen säger att de vet exakt vad det rör sig om och det behövs bara att man lägger fram konkreta förslag.

I så fall förvånar det mig att inte de borgerliga lägger fram sådana förslag. De kan väl inte gärna önska det tillstånd vi har f. n. och öppet erkänna att de vill ha segregation.

Vi tror inte att det är så enkelt. Vi tror att det behövs en kombination av åtgärder på olika områden. Fastighets-, taxerings-, skatte-, lagstiftnings-, finansierings- och andra frågor måste bearbetas i ett samlat grepp. Inte minst tycker vi det är viktigt att söka få en över tiden jämn utveckling av hyresnivåerna i olika upplåtelseformer.

Detta är, tror jag, knutpunkten i bostadsfrågan. Vi måste komma åt utvecklingen på kostnadssidan. Vi skall vara klara över att utvecklingen på småhussidan har bidragit till denna kostnadsutveckling. Vårt avdragssystem har haft den effekten att ju bättre ställt man har haft, ju större hus man byggt, ju högre lån man har tagit, dess mera bidrag har man fått.

I dag är skatteavdragen större än räntebidragen. För oss som höll på med detta på 1960-talet är det en fantastisk utveckling. Då var det inte jämförbara tal. Men i dag har avdragen passerat räntebidragen, och det är ju som bekant fint att få skatteavdrag. Det borde vara näst intill majestätsbrott, men det är det tyvärr inte, utan tvärtom. Däremot är det fult att få bidrag.

Detta gör att explosionsutvecklingen på avdragssidan inte har kunnat hanteras i den offentliga debatten på det sätt som den förtjänar. Men man måste ta i den biten för att kunna komma åt det andra. På den punkten har vi lagt fram principiella förslag, som det sedan gäller att praktiskt utforma.

Kommer vi inte åt dessa frågor, då kommer vi inte åt bostadspolitikens kärnpunkt. Då kommer vandringen att gå vidare, bort från de bostadspolitiska målen. Det är för mig skälen till att jag vill yrka bifall till de reservationer som har Per Bergman som första namn, och i övrigt på de andra punkterna bifall till utskottets hemställan.

PER-OLOF STRINDBERG (m):

Herr talman! Det är onekligen så som vice ordföranden i utskottet nyss sade, att det är ett stort och omfattande betänkande vi här har att behandla. Det har emellertid inte hindrat oss som företrädare moderata samlingspartiet i utskottet att komma överens om att försöka begränsa våra inlägg i allra högsta grad. Detta ligger också i linje med den rekommendation som finns i talmanskonferensens protokoll nr 7, som i dag lagts ut på våra bänkar.

Bostadspolitiken har sedan länge stått i centrum för samhällsdebatten. Det finns naturligtvis flera skäl till detta. Dels är detta ett alltför reglerat och samhällsstyrt område – något som det finns anledning att återkomma till i andra sammanhang –, dels är boendekostnaderna något som numera tar en mycket stor andel i anspråk av såväl den enskildes som samhällets budget. Till detta har kommit att allt fler vill äga sin bostad. Denna naturliga önskan att själv få äga sin bostad gäller inte längre bara frågan om äganderätt till egen villa och egen tomt; den gäller numera även möjligheten till ägande av bostaden inom en lång rad andra boendeformer.

Bakom detta ligger, utöver människornas nedärvda önskan till enskilt ägande, att man vill ha ett verkligt inflytande över sitt boende och en möjlighet att genom egna insatser – det kan gälla reparationer och normalt underhåll – kunna påverka sina boendekostnader.

Det måste vara politikernas uppgift att inte bara "lyssna till rörelsen" – de

Torsdagen den
5 april 1979

*Anslag till bostads-
byggande, m. m.*

måste även lyssna till vad de enskilda människorna vill. De måste försöka tillmötesgå de enskilda människornas önskemål om valfrihet i boendet. Till detta kommer att det från samhällets synpunkt är angeläget att söka komma till rätta med de ständigt stigande boendekostnaderna. Ökat enskilt ägande av bostaden kan verksamt bidra därtill.

Den principiella grundsyn som vi har inom moderata samlingspartiet när det bl. a. gäller enskilt ägande till bostad skiljer sig helt från socialdemokraternas. De vill tvärtemot bostadskonsumenternas önskemål fortfarande stärka det samhälleliga och kollektiva ägandet.

Jag skall inte närmare gå in på de olika vägar som vi från moderat håll anvisar när det gäller att öka möjligheten till enskilt ägande av bostad. Rolf Dahlberg kommer senare i debatten att ta upp dessa frågor.

Till civilutskottets föreliggande betänkande har fogats ett stort antal reservationer. Jag skall inte ta upp någon polemik mot socialdemokraternas reservationer, men jag vill ändå fästa kammarens uppmärksamhet på reservationen 3, där de socialdemokratiska ledamöterna reserverar sig för att "all kommunal mark bör upplåtas med tomträtt". Klarare kan man inte ge uttryck för en socialistisk grundsyn och ett totalt nonchalerande av de enskilda människornas önskan att få äga sin tomt. Jag ogillar naturligtvis den socialdemokratiska uppfattningen, men jag har stor respekt för de klara besked som lämnats.

Så några korta kommentarer till en del av moderatreservationerna.

I reservationen 25 yrkar vi bifall inte bara till yrkande 4 i den moderata nartmotionen 1669. Nej, vi yrkar även bifall till den socialdemokratiska motionen 560 av Kurt Hugosson m. fl. Bägge motionerna går ut på att de enskilda hushållens bostadsbidrag skall slutligt prövas i samband med inkomsttaxeringen. Ett sådant system skulle innebära att avräkning av bostadsbidragen sker i samband med kontroll av deklarationen, varigenom bidragstagare som fått för litet bostadsbidrag skulle erhålla överskjutande skatt medan för högt utbetalt bostadsbidrag skulle resultera i kvarskatt. Enligt min mening är detta ett administrativt enkelt system. Ja, det är faktiskt så bra att det i förstone syntes resultera i en majoritet i utskottet för att hänskjuta frågan till den utredning som, enligt vad utskottet erfarit, inom kort kommer att tillsättas för att utreda barnfamiljernas, särskilt flerbarnsfamiljernas, ekonomiska situation och bl. a. även skattesystemets effekt på bidragsgivningen. Så blev nu av någon outgrundlig anledning inte fallet.

Beträffande nämnda utredning vill jag uttrycka min tillfredsställelse med att den skall tillsättas. Det är ett moderat krav som därmed blir tillgodosett, och jag noterar tillsättandet som ett resultat av inte minst vårt arbete i utskottet.

Jag yrkar, herr talman, bifall till reservationen 25 och hoppas att den skall finna stöd även hos Kurt Hugosson och hans partivänner.

Jag yrkar även bifall till reservationen 27, där vi moderater i utskottet föreslår att det i framtiden, där så är lämpligt, skall vara möjligt att vidmakthålla studentbostadsföretagen. Denna verksamhet har försvårats av det beslut som riksdagen fattade 1971 om avveckling av byggande av

studentbostäder i studentbostadsföretagens egen regi. Vi anser att denna verksamhet, som fyller en viktig social funktion, bör få fortsätta och få erforderligt stöd.

I reservation nr 28, som jag yrkar bifall till, anser vi moderater att markförvärvslånen bör avskaffas. Det är en princip som vi hävdad ända sedan de infördes. De kommunala markförvärven är ofta av en omfattning som inte är motiverad av behovet av mark för bostads- och annan bebyggelse. Det kan inte finnas anledning för staten att stimulera en sådan politik. Tvärtom bör det vara möjligt att i många kommuner frigöra kapital genom att försälja icke erforderliga markinnehav och genom att stimulera till enskilt i stället för samhällligt ägande.

I konsekvens med vårt yrkande om att marklånefonden skall avskaffas så behövs inte den i budgetpropositionen begärda medelsanvisningen på 133 milj. kr., och vi har heller inte, som vi anför i reservation nr 29, anledning att ta ställning vare sig till frågan om vidgning av lånemöjligheterna eller till de förslag som framförts om ändrade amorteringstider och lånevillkor.

Antalet outhyrda lägenheter har under senare år starkt minskat, och utgifterna kan, som bostadsstyrelsen även anför i sina petita för nästa budgetår, förefattigt av hyresförlustlånen successivt beräknas minska. Detta är glädjande, och bostadsstyrelsen har också helt logiskt begärt 50 milj. kr. för kommande budgetår mot 75 milj. kr. under innevarande. Jag är medveten om att det föreligger vissa svårigheter att uppskatta beloppet, men det finns för den skull inte anledning att, som departementschefen och utskottets majoritet föreslår, anvisa oförändrat 75 milj. kr. för budgetåret 1979/80. Snarare finns skäl förmoda att bostadsstyrelsens beräkningar ligger i överkant. Vi moderater i utskottet har emellertid accepterat beräkningen på 50 milj. kr., och jag yrkar bifall till detta förslag i enlighet med vad vi anført i reservation nr 31.

Utskottets vice ordförande var i sitt anförande inne på bostadsbyggandets omfattning. Utskottet uttalar på s. 44 i betänkandet att "regeringen i sina samlade åtgärder på skilda sektorer skall utgå från att bostadsbyggandet bör öka snabbare än vad dess egna förslag antyder i fråga om viljeinriktningen". Detta är från utskottets sida närmast en markering av behovet av en ökad bostadsproduktion, men jag vill understryka att byggandets inriktning måste ta ökad hänsyn till konsumenternas önskemål; vi måste medverka till att de verkligen får reell valfrihet i boendet. Detta kan endast ske genom en avsevärd ökning i produktionen av småhus. Genom att skapa balans mellan tillgång och efterfrågan motverkas också de stora prisstegringarna på villor och andra bostäder med äganderätt som skett under senare år.

Herr talman! Jag ber att med detta få yrka bifall även till övriga moderatreservationer som är fogade till utskottets betänkande.

TORÉ CLAESON (vpk):

Herr talman! Vänsterpartiet kommunisterna har under den allmänna motionstiden i år väckt en mycket omfattande motion om bostadspolitiken, och huvuddelen av förslagen i motionen behandlas i det betänkande som nu

Torsdagen den
5 april 1979

*Anslag till bostads-
byggande, m. m.*

diskuteras. Den bostadspolitik vpk utformat och försökt föra ut och få stöd för har under senare år fått allt större genomslagskraft. Flera av de krav vi ställer i vår huvudmotion och övriga motioner med anknytning till bostads- och hyrespolitiken har tagits upp av hyresgäst- och fackföreningsrörelserna, av olika kvinno- och ungdomsförbund och av socialdemokrater här i riksdagen.

Krav som vpk:s medlemmar och organisationer sedan många år nästan ensamma slagits för har nu även tagits upp av den övriga arbetarrörelsen. Det visar att vpk har ett brett stöd för sin bostadspolitik bland hyresgästerna, på arbetsplatserna, i bostadskooperationen och inom arbetarrörelsen i sin helhet. Kampen mot höga hyror, för bättre bostadsmiljöer och ökade rättigheter åt hyresgästerna har skärpts under senare år: De förbättringar som har skett under årens lopp är resultat av en medveten kamp från arbetarrörelsens och hyresgästernas sida. Förbättringarna har vunnits i kamp och i strid mot fastighetskapitalet, mot den svenska storfinansen, mot bank-, mark- och byggkapitalet.

Vpk skiljer sig från övriga partier i sin syn på bostadsfrågan när det gäller kampen för bostaden som en social rättighet, då vi inte bara i ord utan också i handling söker förverkliga detta. I vårt kommunistiska partis första partiprogram, punkt 10, som antogs vid bildandet år 1917, sägs följande:

”Varje medborgares rätt att erhålla en människovärdig bostad tillgodoses av samhället.”

Alltsedan dess har en politik där bostaden är en social rättighet varit det grundläggande. Vi har i motionen 396 formulerat dagens grundläggande krav så, att alla människor skall ha tillgång till en tillräckligt stor, modernt utrustad bostad i en bra miljö och till rimliga kostnader. En lönarbetare skall kunna hyra en sådan bostad utan bostadsbidrag.

Vi har också angett att det måste finnas bestämda målsättningar för hur bostaden skall fungera för och påverkas av de boende. Man måste bygga och förändra för gemenskap mellan människorna och inte för isolering. Ingen skall kunna göra vinster på andras behov av att bo. Vinst- och spekulationsintressena måste bort i alla led, alltifrån marken till förvaltningen. En lösning av bostadsfrågan i dess helhet förutsätter så långt gående förändringar att den blir möjlig först i ett samhälle med radikalt annorlunda förhållanden, i ett socialistiskt Sverige. Kampen för bostaden som en social rättighet måste emellertid föras redan i dagens Sverige, under kapitalismen. Vpk har visat hur betydande förbättringar kan åstadkommas för de flesta människorna redan här och nu. Tyvärr har sådana förändringar av verklig betydelse och avgörande karaktär förhindrats av både socialdemokrater och borgare.

En social bostadspolitik med en socialistisk inriktning innebär långt gående förändringar och ingrepp mot privata vinst- och spekulationsintressen på hela bostadsmarknaden. Förändringarna skall ske på kapitalets, på vinsternas bekostnad, genom samhällsinsatser i alla led på bostadsmarknaden. Det gäller kapital, mark, byggnadsmaterial, byggande, ägande och förvaltning.

Vpk har i de motioner som nu är föremål för behandling visat hur man

genom kortsiktiga och långsiktiga åtgärder måste angripa orsakerna till dagens bostadspolitiska missförhållanden och åstadkomma väsentliga förbättringar. Framför allt måste detta nu innebära ett kraftigt ökat bostadsbyggande med inriktning på flerfamiljshus i de kommunala och bostadskooperativa bostadsföretagens regi samt insatser för att stoppa hyreshöjningarna. Ibland har den svenska bostadspolitiken framställts som näst intill socialistisk. Den uppfattningen kan ha uppstått på grund av att de statliga ingripandena och den statliga planeringen varit relativt omfattande på bostadsområdet. Det kan också bero på att det funnits progressiva bostadssociala inslag, särskilt i jämförelse med andra kapitalistiska länder. Men åtgärder inom bostadspolitiken liksom övriga statsingripanden har ständigt underordnats kapitalismens utvecklingslagar. Koncentration av kapital, produktion och makt underlättades bl. a. med bostadspolitikens hjälp. Under en tid uppnåddes en snabb tillväxt i ekonomin som ledde till bl. a. höjd bostadsstandard. Men den fick köpas till priset av en samhällsutveckling på monopolkapitalets villkor med företagsnedläggningar, utarmning av glesbygden, sociala påfrestningar, dåliga och anonyma bostadsmiljöer.

Under den nuvarande krisen, när produktion och sysselsättning stagnerar och går tillbaka även i de traditionellt bärande branscherna i den svenska exportindustrin, visar det sig vilken bräcklig grund bostadspolitiken vilar på. Trots att det finns många olika stödåtgärder kan inte staten och kommunerna upprätthålla det bostadsbyggande som tidigare planerats och de bostadspolitiska målsättningar som tidigare ställts upp.

Under de senaste åren har genomförts hyreshöjningar som inneburit att hyrorna t. o. m. ökat snabbare än den kraftiga allmänna inflationen. Ökade bränslepriser kommer att medföra ytterligare höjningar under 1979. Samtidigt har reallönesänkningar drabbat de flesta lönarbetare. De allmännyttiga bostadsföretagen – klämda mellan kapitalets profitkrav och hyresgästernas svårigheter att betala högre hyror – har råkat i ekonomiska svårigheter. Det sociala inslaget i efterkrigstidens bostadspolitik hotar att försvinna.

Innan jag går över till att kommentera civilutskottets behandling av våra motioner och några av yrkandena, vill jag återge något av vad de borgerliga partierna presterade i den väldigt torftiga offentliga bostadspolitiska diskussion som vid årsskiftet fördes i massmedia. Man har fått sig till livs bl. a. följande klokheter:

”Slutsatsen att bostaden är en social rättighet får inte medföra att vi skjuter över bostadskostnader på samhället.” – ”Vi måste radikalt ändra nuvarande system så att var och en betalar sin faktiska hyra, i stället för att som nu, den täcks av stats- och kommunalsubventioner.” – ”Det är olönsamt att satsa pengar i hyreshus.” – ”En obligatorisk anvisningsrätt skulle innebära att det blir bråkigt, stökigt och lortigt i nästan alla hyreshus.” – ”De mänskliga synpunkterna på boendet måste få en mera framskjuten plats i planering och byggande.”

Vidare kan följande citeras då det gäller borgerliga förslag och slutsatser:

”Samhället har inte till uppgift att styra människans val av bostad. Samhället bör stå helt neutralt.” – ”Valfriheten måste vara en naturlig rättighet i ett välståndssamhälle som det svenska. Ändra lagstiftningen så att det går att köpa lägenheter i det som i dag är hyreshus, man skall få köpa med äganderätt och lagfart och fritt fram för belåning.” – ”Man har inte lyckats att göra klart för konsumenterna att bostaden är en viktig vara som är värd sitt pris, det är inte berättigat att klaga på hyran, om man jämför den med t. ex. bilkostnader, fritidskostnader eller lyxkonsumtion som sprit och tobak!”

Herr talman! Detta är ett litet axplock från vad jag i går kväll som hastigast gick igenom bland mina senaste urklipp.

Det här återspeglar, enligt min uppfattning, ganska bra synsättet bland företrädare för borgarpartierna när det gäller de frågor som behandlas i föreliggande betänkande. Nu säger man i betänkande och reservationer inte så här öppet vad man vill, och man torde knappast heller göra det i dagens debatt. Faktum är emellertid att de borgerliga partierna under sin regeringstid inte har lyckats eller har haft vilja att förändra bostadspolitiken till det bättre för hyresgästerna, utan tvärtom har de försämrat den. Hyrorna har stigit i en tidigare oanad takt. Bostadsbristen och arbetslösheten inom byggbranschen ökar. Boendesegregationen förstärks hastigt. Orättvisorna mellan olika boendeformer förvärras. Spekulationshandeln med fastigheter och lägenheter ökar.

Herr talman! Den öppna bostadsbristen har kommit tillbaka. Att rätten till en bra bostad till rimliga kostnader i verkligheten inte finns vet hundratusentals bostadssökande av egen erfarenhet. Över 40 000 ungdomar söker förgäves egen bostad. Diskrimineringen av ungdomar på bostadsmarknaden tar sig flera uttryck. Både privata och allmännyttiga hyresvärdar ställer krav som för ungdomar är mycket svåra att uppfylla, t. ex. att man skall ha en årsinkomst på minst 45 000 kr. eller minst 6 månaders fast anställning. Många befinner sig i en ond cirkel. Då de söker arbete och inte har fast bostad har de svårt att få anställning. Har de inget fast arbete får de ingen bostad. Många ungdomar protesterar med all rätt genom att ockupera rivningshus och bostadsförmedlingar och kräver att man skall ta itu med de verkliga bostadstjuvarna, hajarna och spekulanterna.

De borgerliga partierna har gynnat den fria marknadens krafter och en ökad privatisering av boendet, varvid ett utbyggt system med äganderätts- och andelslägenheter samt en avrustning av de allmännyttiga bostadsföretagen ingår som en del i bostadspolitiken. Spekulationen i bostäder tilltar för varje dag som går. Undersökningar i Stockholm har visat att lägenhetsförsäljningen av andels- och insatslägenheter ökar allt snabbare och att överlåtelsepriserna under 4-5 år har två- till tredubblats. Antalet ”ägarlägenheter” har ökat mycket kraftigt, och byggmästare eller byggföretag står bakom ungefär hälften av alla lägenhetsaffärer.

Nackdelarna från kommunernas synpunkt med ägarlägenheter är bl. a. att det försvårar genomförandet av de bostadspolitiska målen då det gäller en allsidig hushållssammansättning. I de flesta fall är det bara penningstarka hushåll som har möjlighet att skaffa insatslägenhet. Prisutvecklingen medför

att även kooperativa bostadsrätter får likartade bostadspolitiska effekter. Denna utveckling går naturligtvis inte att stoppa genom åtgärder som skulle leda till en ännu snabbare åtskillnad mellan fattiga och rika människor eller genom att sälja ut de kommunala bostadsföretagens mest attraktiva lägenheter till dem som har pengar eller goda bankförbindelser. I stället skall privata hyreshus överföras i kommunernas ägo, en priskontroll återinföras då det gäller bostadsrätter och krafttag tas mot all fastighets- och lägenhetsspekulation. Det ökade boendeinflytande som alla säger sig eftersträva måste åstadkommas inom ramen för hyresrätten.

I civiltskottets betänkande redovisas som regel vpk:s förslag mycket knapphändigt. I vanlig ordning hänvisas ofta till behandling av liknande krav vilka avstyrkts tidigare år, och med hänvisning till detta avstyrks de på nytt. Då jag kommenterar en mindre del av våra förslag avstår jag från de delar som Karin Nordlander och Inga Lantz senare kommer att ta upp, nämligen frågor om bostadsbidrag, boendemiljöfrågor och kollektiva boendeformer.

Förslagen att all mark som behövs för samhällsbyggande och enskilt ägda hyreshus skall föras över i kommunal ägo är tidigare vpk-krav som återigen aktualiserats och som i dag är synnerligen aktuella och motiverade – dock inte för utskottet, måste jag tyvärr konstatera.

Detsamma gäller förslagen om riksdagsuttalande om att kommunal mark bara skall få upplåtas till nyttjande med tomträtt och att den statliga belåningen av flerbostadshus skall begränsas till allmännyttiga och rikskooperativa företag. Den borgerliga utskottsmajoriteten har avstyrkt dessa förslag, i stort sett med hänvisning till tidigare uttalanden.

Utifrån situationen för de allmännyttiga bostadsföretagen och deras högre kostnader för förvaltning har vi upprepat våra förslag om kompensationslån för bl. a. de särskilda kostnader som dessa tar på sig för att uppfylla sitt bostadssociala ansvar. Utskottet anser inte att det finns anledning till ett sådant beslut, trots att det av de faktiska förhållandena borde stå klart hur orimligt det är att hyresgästerna hos allmännyttiga företag ensidigt skall belastas med kostnader som samhället borde stå för.

Inte heller vill utskottet biträda våra förslag om att räntesubventionerna skall upphöra vid kraftiga värdestegringar på småhus eller att köpeskillingkontrollen vid överlåtelse och försäljning skall skärpas. Förslaget om priskontroll vid överlåtelse av bostadsrätt avstyrks med hänvisning till att man inte funnit anledning att frånga tidigare bedömningar. Man måste verkligen fråga sig om det har lyckats undgå utskottet vad som skett och dagligen sker i fråga om den ökade spekulativen och den våldsamma upprissningen av priserna på insatslägenheter. Kan inte det ge anledningar till att frånga tidigare bedömningar?

Förslagen om åtgärder mot finansiering med strimlade lån avvisas i huvudsak med att det främst är en fråga som hör hemma på skatteområdet. Detta bör givetvis inte hindra ett klart ställningstagande och en begäran om åtgärder för att förhindra välbärgade grupper, som kan betala höga kontantinsatser och utnyttja ränteavdrag, att fortsätta med denna orättvisa. Även förslag om prisstopp på byggnadsmaterial och åtgärder i prispressande syfte

Torsdagen den
5 april 1979

*Anslag till bostads-
byggande, m. m.*

då det gäller byggnadskostnaderna avstyrks av utskottet med den närmast ofattbara motiveringen att prisutvecklingen på detta område i förening med gällande prisövervakning inte kan anses motivera en sådan åtgärd. Detta görs trots att man på annat håll i betänkandet kan utläsa vilka våldsamma prisstegringar som har ägt rum.

Utskottets betänkande har, fullt förståeligt mot bakgrunden av utskottets borgerliga majoritet, fått en klart borgerlig profil, även om det finns några mindre undantag. Här finns en klar ovilja att ta några nya grepp eller att stödja sådana förslag, som kan få någon avgörande betydelse då det gäller att komma till rätta med den nuvarande krissituationen och åstadkomma någon förbättring för hyresgästerna.

Då det gäller bostädernas finansiering, ägandet av marken och hyreshusen, byggnadsmaterial, byggande eller förvaltning liksom bostadsbyggandets omfattning och inriktning menar utskottets majoritet, precis som den borgerliga regeringen, tydligen att allt är ganska bra och att allt skall bestå i stort sett som tidigare. En sådan politik står i skarp motsättning till hyresgästernas, till lönarbetarnas krav på en annan bostadspolitik. Den bostadspolitik som regeringen med stöd av övriga borgerliga partier och till stora delar även av socialdemokraterna för är en utmaning mot hyresgästerna. I kampen för levnadsstandarden upptäcker nu allt flera att kampen mot pris- och hyreshöjningar måste kombineras med lönekampen och att de är delar av samma ekonomiska kamp.

Som ett första steg i den kampen kräver vpk som bekant stopp för nya hyreshöjningar. Ett sådant hyresstopp kan realiserars genom ett riktat statligt stöd till de allmännyttiga bostadsföretagen genom avskrivning av underhållslånen och bidrag till sociala och allmänna merkostnader. Vpk har i motion nr 396 visat hur man måste angripa problemen och vilka åtgärder som måste vidtas för en annan bostadspolitik. Våra förslag har med några undantag avvisats, men vi är övertygade om att de kommer att genomföras så småningom i samma takt som rörelsen och opinionen för kraven kommer att öka i styrka och omfattning.

Jag yrkar bifall till vpk-motionerna 396, 791, 802, 1065 och 1644 i de delar de behandlas i civilutskottets betänkande nr 26.

I civilutskottets betänkande nr 27, som nu är föremål för gemensam behandling med utskottets betänkande nr 26, har man av någon anledning fört ihop frågor som gäller två vitt skilda ting, dels frågor om tomträtt, dels frågor om boendeinflytande. I motionen nr 396 har vpk tagit upp frågan om olika brister i tomträttsinstitutet, hinder och svårigheter för ett effektivt utnyttjande som ett instrument för en social bostadspolitik. Vi menar att det behövs gynnsammare lånevillkor, mera pengar och en vidgad ändamålsbestämning för att kommunerna skall kunna skaffa den mark som behövs för samhällsbyggandet och upplåta den med tomträtt. Vi har därför föreslagit att riksdagen skall ge regeringen till känna att riksdagen anser att tomträttskommittén skall lägga fram sådana förslag som underlättar tomträttsinstitutet. Många av kommunernas problem gällande låneunderlag, ränta och amorteringstid skulle kunna undanröjas, om våra förslag följdes. Vi

vidhåller att sådana tilläggsdirektiv till tomträttskommittén skall ges, och jag yrkar bifall till vpk-motionen i den delen.

Förslagen om ändringar i bostadssaneringslagen som vidgar de boendes inflytande är även de krav som vpk tidigare fört fram. När vi nu återkommit är det mot bakgrunden av de erfarenheter som har gjorts. Saneringen genomförs med utgångspunkt i en lagstiftning med bestämmelser som i allt väsentligt gäller förhållandet mellan fastighetsägaren och staten/kommunen. Hyresgästerna behandlas i stort sett som mottagare av information. Återflyttningsrätten är svag och osäker. Besittningsskyddet bryts om en fastighetsägare tänker bygga om. Rätten till ersättningslägenhet är inte lagfäst utan bygger på att det är brist på bostäder i området. Någon laglig rätt att delta i samråd eller beslut som berör den egna bostadsmiljön har inte den enskilde hyresgästen. Inte heller har man rätt att överklaga beslut i sak. Hundratals hyresgäster kan alltså hamna i den situationen att de i samband med en sanering eller en ombyggnad av den fastighet där de bor inte betraktas som sakägare, trots att det gäller deras boende, medan fastighetsägare i kraft av sitt ägande har alla möjligheter att driva igenom sin vilja. Vpk menar att hyresgästerna måste få exempelvis samma rättigheter som de som villaägare har att påverka planer, överklaga beslut osv.

Herr talman! Jag yrkar bifall till vpk-motionen även i denna del.

KJELL MATTSSON (c):

Herr talman! Per Bergman, Per-Olof Strindberg och Tore Claeson har tillfört ärendet synpunkter från deras resp. synvinklar på bostadspolitiken. Jag skulle vilja försöka ge en översiktlig karakteristik av ståndpunkter i utskottsbetänkandet och inte ta upp alla de frågor som behandlats – inte ens alla reservationspunkterna. Det undvek också Per Bergman att göra. Om vi f. ö. tog upp allt, skulle vi inte kunna leva upp till kammarens anspråk på att vi skall försöka korta ned överläggningstiderna här i kammaren. Jag skall i det här sammanhanget i stort sett också gå förbi frågorna om bostadsbidragen – talarlistan ger anvisning om att vi får en debatt i debatten i det ärendet efter bostadsministrarnas inlägg.

Voteringsmässigt är det fråga om ett mycket stort antal delförslag från regering och motionärer. Vi har försökt att få förslagen så sakligt överblickbara som möjligt genom att också dela upp yrkanden. Men vi har samtidigt försökt att hålla ihop dessa delförslag och sätta in dem i ett mönster som avser att spegla huvudfrågorna i riksdagens politiska bedömningar.

De som varit med några år i de bostadspolitiska debatterna vet att man startade med kravet på flera bostäder och på att knappa resurser skulle fördelas på det ena eller det andra sättet. Tyngdpunkten sköts sedan alltmer över till bostäderna i miljön i stort – inkl. de sociala relationerna. Nedgången i produktionen under 1970-talet har på nytt byggt upp krav på en ökad bostadsproduktion. Vi ser hur en direkt bostadsbrist gör sig gällande i vissa orter. De preliminära statistiska uppgifter som lämnats om igångsättning under de två första månaderna i år visar att det på nytt är en viss svacka, som vi naturligtvis förväntar oss är tillfällig. Regeringen anser sig nu formule-

*Anslag till bostads-
byggande, m. m.*

ringsmässigt sett ha löst det här problemet – den säger i propositionen att resurserna räcker för att bygga mer. Det är bara att sätta i gång att bygga. Ramarna är inga ramar, säger regeringen, utan även i fortsättningen bara en registrering av det byggande som kommunerna genom länsstyrelserna rekvirerar.

På den här punkten har utskottets alla ledamöter utom folkpartiets representanter gått samman om en gemensam skrivning. Vi anser att regeringens hållning visar en passiv inställning och att regeringen nu tar alltför lätt på problemen. Det saknas sådana konkreta förslag som man har rätt att vänta sig från regeringens sida i den situation som vi nu har. Nu kommer naturligtvis bostadsministern att invända att ett uttalande från civilutskottet av den här typen inte ger några hus. Det har hon i så fall rätt i – men den politiska realiteten är i alla fall att det här ställs ett krav på staten, företrädd av regeringen, att föreslå faktiska åtgärder. Uttalandets värde för att markera en önskad högre ambitionsnivå är också obestridd – det gäller ju här inte att anta en lag eller att anslå pengar. Det är ett riktmärke för hur riksdagen i fortsättningen kommer att reagera även i mer konkreta situationer.

Socialdemokraternas bidrag till den här frågan är i allt väsentligt två förslag. Det ena är att införa tilläggsån för resten av året, det andra att man vill ha fram ett – som man kallar det – utvecklingsprogram för samhällsbyggandet.

När det först gäller tilläggsånen är förslaget liksom tidigare år kopplat till att riksdagen beslutar om en diffus ytterligare prisövervakning. Här pågår genom pris- och kartellnämnden – helt enligt vad motionärerna också vill – undersökningar av entreprenadpriserna. Det kan inte hjälpas att man får ett intryck av att inte ens motionärerna vill ha fram tilläggsånen – yrkandet är alltid upphängt på att någonting annat skall göras.

När det sedan gäller utvecklingsprogrammet, som vi kanske skall återkomma till senare under debatten också, har det i den socialdemokratiska motionen presenterats en sammanfattande syn på det framtida samhällsbyggandet. Bakgrunden är en essäliknande beskrivning av samhällsbyggandet i framtiden – en beskrivning som jag och många andra kan ansluta oss till i långa stycken. Självfallet måste vi ägna oss åt förnyelse av den befintliga bebyggelsen; då tänker jag på de sammantagna miljöfunktionerna. Det är väl också obestriddt att en utgångspunkt skall vara det bostadssociala syftet, att energihushållningens krav skall beaktas och att man skall ta hänsyn till alla de andra faktorer som motionärerna räknar upp. Jag vänder mig alltså inte mot det budskapet som sådant, trots att det med sin utformning inte löser konflikter mellan motstridiga intressen. Det är ju i sak en beskrivning av intressen som skall beaktas i den fysiska planeringen. Vi ser det som närmast självklart att någon sorts generalisering av dessa materiella planeringskrav kommer att gå in i en reviderad bygglag.

När utskottet nu säger nej till motionsyrkandet, innebär det att man inte har funnit anledning att tillstyrka målformuleringar som inte löser konflikter och att kalla dem för ett utvecklingsprogram. Det innebär också att vi inte tillstyrker det konkreta första steg som motionärerna anvisar: en samlad

utredning som skulle täcka det mesta av såväl planering enligt byggnadslagen som bostadsbyggnadsprogrammen. Det är den bristen på precision och konkretion som måste överbryggas. Vi håller nu i utskottet på med behandling av konkreta motionsförslag om genomförande av förnyelse, och vi noterar också att regeringen har på sitt bord en konkret fråga om hur förnyelsefrågorna skall utredas. Bakgrunden är ett förslag från cheferna för planverket och bostadsstyrelsen. Jag får hoppas att socialdemokraterna i det sammanhanget kan bidra till någonting konstruktivt och påtagligt; vi måste börja med analyserna och inte med slutsatserna, vi måste alltså finna lösningar för att genomföra åtgärder.

Det jag nyss sade om två toppar av intresse för volymfrågorna innebär inte att intresset för boendemiljöfrågorna minskat. Den här gången skall vi inte tillåta att volymfrågorna tränger ut frågan om hur vi vill bo – en fråga som inte endast berör lägenheter, utan som berör den totala miljön. Betoningen av förnyelsefrågorna innebär inte heller att vi skall ägna nyproduktionen mindre uppmärksamhet. Jag vill också betona att förnyelse inte bara är en fråga om stadsförnyelse – det är också en fråga om förnyelse av alla typer av bostadsmiljöer. Förnyelsefrågorna i mindre orter och på landsbygden fordrar en speciell uppmärksamhet – där måste de ses i samband med krav på kompletteringar och utbyggnader.

Bostadspolitiken har alltid haft sina jämställdhetsfrågor när det gäller bostadens pris. Den debatten har hittills i regel ägnat uppmärksamhet åt effekterna av skilda ägar- och upplåtelseformer. Det står väl helt klart att när vi talar om jämställdhet i den här meningen, så är det effekten av de bostadspolitiska målen och de krav på boendeinflytande som vi har en bred uppslutning kring. Det är därmed till en början klart att det inte finns anledning att aktivt söka nya former för att se på bostaden som ett allmänt försäljnings- och kreditobjekt. Det är väl också en brett förankrad uppfattning att vi måste få de bostadspolitiska synpunkterna beaktade redan i skattelagstiftningen, så att vi slipper skapa ett komplicerat system med korrigerande beslut.

En typ av bristande jämlikhet som inte beaktas tillräckligt är den ökande belastningen för dem som bor i glesbygdsområden och inte kan ta till vara några prispressande samproduktioner. När utskottet nu riktar uppmärksamheten mot denna situation är detta ett viktigt steg mot en utjämning. En annan viktig och ofta förbisedd faktor är att kreditvillkoren i vissa områden ger högre årskostnader än i andra genom kortare amorteringstider. Enligt min mening är dessa och andra likartade frågor av mycket stor vikt, om man vill skapa faktiskt likartade boendeförutsättningar.

När man kommit in i ett system för bostadsfinansiering som växt fram utifrån centralt formulerade principer ger systemet i sig vissa styreffekter. När det gäller ombyggnad kommer nybyggnadskraven lätt i konflikt med de skilda tekniska förutsättningarna och kostnadsskillnader som detta medför. Det är inte alltid självklart att växlande krav från de boendes sida kan beaktas. Här tvingas vi förr eller senare att prioritera normkraven. Det är en självklarhet att staten måste hårt hävda krav från vissa grupper – t. ex. äldre

Torsdagen den
5 april 1979

*Anslag till bostads-
byggande, m. m.*

och handikappade – liksom säkerhetskrav. Men det borde bakom finnas ett större spelrum när det gäller mer speciella och kostnadskrävande kvaliteter. Det här är ett generellt problem – det finns en given motsättning mellan nybyggnadsnormerna och viljan att utnyttja de befintliga husen och miljöerna.

Bostadsbyggandet kopplas i statlig hantering beslutsmässigt ofta bort från samhällsplaneringsfrågorna i vidare bemärkelse. I praktiken blir ju bostadsmiljöernas fysiska grunddrag bestämda då man formellt sett tillämpar byggnadslagstiftningen. Då denna planläggning och planering görs i kommunerna påverkas utfallet av regionalpolitiska värderingar. Det betänkande som vi nu behandlar är, liksom tidigare betänkanden i samma ärende, avgränsat enligt de gällande administrativa ramarna. Det kan från kommunal horisont ofta tyckas vara litet verklighetsfrämmande. Det beror självfallet på att vi har en bostadssektor som domineras av byggarna i skilda former – byggare som av självklara orsaker under lång tid sett det hela ur producentsynpunkt. Den här speciella sektorsrollen blockerar många nödvändiga nya utgångspunkter för tänkandet i statliga organ och även här i riksdagen. Men jag hoppas att vi gemensamt skall börja se de här samhällsbyggnadsfrågorna mer samlat.

Det jag nu sagt leder över till de markfrågor som aktualiserats i betänkandet. En sådan är utskottets förslag mot – en moderat reservation – att öppna möjlighet för mer långfristiga markförvärvslån för turism och rekreation och att begära en översyn i övrigt. Det här tycker jag är ett positivt förslag, som det finns anledning att poängtera även om det inte rör centrala bostadsfrågor i traditionell mening.

Denna moderatreservation utgår från den gamla ståndpunkten att vi skall sluta med markförvärvslångivningen helt och hållet. Jag hade i utskottet vissa förhoppningar om att moderaterna skulle visa upp sin nya bostads- och markpolitiska profil litet mer helhjärtat. Men vi får väl vara tacksamma ändå. Moderaterna har faktiskt ställt sig bakom flera skrivningar av en typ som man tidigare skulle ha reagerat mot. I fråga om ägarkategorierna skriver man nu under på 1974 års riktlinje, man är med på att bostadens pris – med beaktande även av lånevillkor och skatteregler – skall återspegla boendevärdet, köpe- skillingskontroll accepteras, m. m. Att sedan den 95-procentiga lånegränsen, det individuella valet av tomträtt och förordet för ägarlägenheterna kvarstår visar ju att man håller stilen i vissa frågor. Om inställningen i övrigt nu också kommer att återspegla sig i moderata program och moderat handlande har vi kanske fått en öppning som kan vara till nytta för den framtida bostadspolitiska debatten.

Vpk:s förslag har inte i någon större utsträckning vunnit utskottets gillande – det är ett helt riktigt konstaterande som Tore Claesson gjorde. Jag vill betona att en läsning av motiven visar att det inte överallt är oöverstigligena klyftor mellan vpk och utskottet. Men vpk gör alltid så – och det är kanske avsiktligt – att man lägger fram förslag av en sådan typ att utgången på förhand är given, även om det finns överensstämmelser i utgångspunkterna. Man har en programmatisk överbyggnad som gör att förslagen inte kan vinna gehör hos de övriga partierna. Den programmatiska överbyggnaden skall vi väl inte ta

upp en diskussion om här. Tore Claeson konstaterade själv i sitt inlägg här att vpk:s förslag förutsätter ett socialistiskt samhälle – endast i ett sådant samhälle skulle förslagen kunna genomföras. Ett socialistiskt samhälle skall vi ju inte ha, och därför blir en diskussion om vpk:s förslag mer hypotetisk.

Avslutningsvis skall jag kortfattat beröra några av de socialdemokratiska reservationerna.

I spekulationsavsnittet har socialdemokraterna fem reservationer. Jag har inte fattat det så att reservationerna innebär att det föreligger några stora sakliga motsättningar mellan socialdemokraterna och de andra partierna. Det är väl närmast så att man har velat visa upp någon form av politisk aktivitet i den här delen, även om det i praktiken inte får någon effekt. För att undvika alla missförstånd vill jag notera att jag är lika angelägen som Per Bergman om att bostadsministern i de här avsnitten snart redovisar sina s. k. fördjupade överväganden med anledning av det material som på olika sätt har tagits fram.

Herr talman! Jag skall inte gå vidare och i detalj ta upp varje reservation. Jag yrkar bifall till vad utskottet hemställt i betänkandet nr 26 i de delar till vilka det inte fogats reservationer från utskottets centerpartistiska ledamöter. I de fall sådana föreligger yrkar jag bifall till dessa reservationer, som närmare kommer att redovisas av Sven Eric Åkerfeldt. Slutligen yrkar jag bifall till utskottets hemställan i betänkandet nr 27.

PER BERGMAN (s) kort genmäle:

Herr talman! Jag ber utskottets ordförande om ursäkt för att jag begär replik. Vi hade kommit överens om att inte göra det. Jag skall emellertid göra mitt genmäle så litet polemiskt som möjligt.

Jag måste notera att det tydligen uppkommit något beklagligt missförstånd, eller också är det taktiska skäl som ligger bakom det som Kjell Mattsson sade om vår motion angående ett utvecklingsprogram. Denna motion har inget direkt samband med frågan om ett ökat bostadsbyggande. Allt hör visserligen samman här i livet, men i det här fallet är väl avståndet stort!

Det är inte fråga om ett försök att ena motstridiga målsättningar utan om att försöka samverka för att kunna genomföra våra mål, att samverka för att lösa finansieringsfrågorna osv. Vad detta har att göra med en kommande behandling i utskottet av en annan motion förstår jag inte.

Om utskottsordföranden vill läsa den promemoria som generaldirektören har sänt till departementet, och om han också vill läsa vår motion för ett år sedan och vår motion i år kommer han att finna sambandet.

TORE CLAESON (vpk) kort genmäle:

Herr talman! Jag vill på två punkter bemöta vad Kjell Mattsson sade.

I motsats till Kjell Mattsson, som jag uppfattade honom, anser jag att det finns motsättningar i fråga om de mål som har ställts upp för sanering och ombyggnad och kraven på inlytande från de boende. Det är viktigt att

saneringen i första hand ses som en social fråga. Det handlar om förändringar i en bebodd miljö. Vidare måste saneringen, förbättringarna, gälla hela stadsmiljön, inte bara enskilda hus och lägenheter. Barn och gamla skall kunna använda denna miljö utan att riskera liv och hälsa. Det innebär att exempelvis sådant som biltrafik och genomgångstrafik måste bort från de sanerade stadsdelarna och kollektivtrafiken måste byggas ut. Förutsättningarna för ett minskat tryck från biltrafik och kommersiella krafter är naturligtvis i förlängningen en regional omfördelning även av arbetsplatserna med en utbyggnad av industri och kontor i ytterområdena.

Men det väsentliga i detta sammanhang och anledningen till att jag begärde replik är att här finns det en motsättning. De boende har inte möjlighet att påverka miljön, de har inte samma möjligheter som exempelvis en villaägare, och deras möjligheter ligger milsvitt från de möjligheter som en fastighetsägare har bara genom sitt ägande.

De förslag som vpk har ställt i år till riksdagen, av vilka en del behandlas i detta betänkande, är av en sådan typ att de går att genomföra. Jag skulle kunna räkna upp en hel del förslag från kommunisterna under årens lopp som då de behandlades första gången ansågs heltorealistiska men som sedan ganska snabbt har kommit tillbaka, delvis i andra tappningar men innehållsmässigt likadana, och genomförts.

Vi har i de konkreta yrkanden som vi har ställt i anslutning till våra motioner inskränkt oss till sådana krav som väl går att genomföra utan att vårt nuvarande samhällssystem förändras.

KJELL MATTSSON (c) kort genmäle:

Herr talman! Jag tog upp två ting som socialdemokraterna föreslagit i sin motion och som enligt motionärernas mening skulle påskynda bostadsbyggandet. Det ena var tilläggslånen, som jag alltså kommenterade. Det andra var en del av tankegången, som jag uppfattade den, i motionen om ett utvecklingsprogram. Detta omfattar också det kommunala bostadsbyggnadsprogrammet. Även om motionen ger uttryck för en samhällsideologi av hur bostadsbyggandet och samhället skall förändras finns där också ett kvantitativt inslag. Mitt resonemang var då att det inte omedelbart leder till ett ökat bostadsbyggande. Men nog måste det väl ändå vara så att i ert resonemang om utvecklingsprogrammet ligger också önskemålet att få ett högre bostadsbyggande totalt sett.

Tore Claeson resonerar om olika förslag som ställts ifrån vpk:s sida och specificerar med saneringsåtgärder. Jag har egentligen inte någonting att erinra mot Tore Claesons resonemang där. Det är en angelägen verksamhet som vi i annat sammanhang, genom att behandla motioner om stadsförnyelse, kommer att ta upp. Det finns redan en viss lagstiftning om hur detta skall gå till. Och det måste alltid vara så att en sådan här fråga drivs på det lokala planet i kommunerna och bland de boende, så att man till slut får fram ett beslut om boendemiljön och hur ombyggnaden av ett bostadshus skall gå till i en speciell stadsdel.

Torsdagen den
5 april 1979

*Anslag till bostads-
byggande, m. m.*

PER BERGMAN (s) kort genmäle:

Herr talman! Bara några få ord: Jag skall inte förstöra förutsättningarna för en fortsatt debatt i den här frågan, som jag tycker rent sakligt är så intressant att jag inte vill göra det.

Jag sade att allt hänger samman, och det gäller också bostadsbyggandets omfattning. Man skulle ur vår motion kunna läsa att ett sådant här utvecklingsprogram kan ha motsatt effekt, därför att det bl. a. innehåller att man så mycket som möjligt skall utnyttja den befintliga bebyggelsen och optimera den i stället för att ge sig ut och bygga nytt hur mycket som helst. Egentligen är det alltså precis tvärtom – det är förstås inte vårt ärende, men jag vill säga det i polemik mot vad Kjell Mattsson sagt.

I själva sakfrågan hoppas jag att Birgitta Dahl får tid att utveckla innehållet i motionen, och då kanske sakinnehållet framgår klarare än genom den här korta repliken.

KJELL MATTSSON (c) kort genmäle:

Herr talman! Det är väl ändå så, Per Bergman, att det arbete som är av förnyelsekaraktär eller innebär en kvalitativ förbättring av bostadsmiljön också skapar byggnadsarbeten. Då blir det ombyggnadsverksamheten som ökar. Det är riktigt att det inte totalt sett blir flera lägenheter, men det är ändå en ökning av verksamheten i branschen.

Bostadsministern BIRGIT FRIGGEBO, som meddelat att hon i samband med behandlingen av detta ärende ämnade besvara dels *Ingegerd Troedssons* (m) den 28 februari anmälda interpellation, 1978/79:151, om bostadsbidragens utformning och effekter, dels *Åke Polstams* (c) den 27 mars anmälda fråga, 1978/79:459, om åtgärder för att underlätta administrationen av bostadsbidragen, m. m., erhöll ordet och anförde:

Herr talman! Det är ett digert utskottsbetänkande som riksdagen i dag skall behandla. Propositionen, motionerna, utskottsbetänkandet och de 32 reservationerna speglar på ett illustrativt sätt mångfalden och komplexiteten i bostadspolitiken.

Civilutskottet har på flertalet punkter anslutit sig till regeringens förslag, och det innebär också, som jag ser det, att utskottet tagit sitt samhällsekonomiska ansvar. Det hälsar jag med tillfredsställelse.

De flesta av de tillkännagivanden som utskottet föreslår förstärker på flera punkter det arbete regeringen redan håller på med. Och på några punkter har tillkännagivandena redan tillgodosetts genom att regeringen fattat beslut om att förelägga riksdagen förslag till åtgärder.

Låt mig inledningsvis i den här debatten ge några personligt färgade synpunkter på ett vitalt problemkomplex, nämligen resursfrågan. Debatten om vilken hållning vi skall inta till det faktum att vårt lands resurser är begränsade är viktig. Lika viktig är den internationella debatten om hur mänskligheten skall förhålla sig till jordklotets ändliga resurser.

Jag har nyss återvänt ifrån den andra sessionen med FN:s kommission för boende- och bebyggelsefrågor i Nairobi, den s. k. Habitatkonferensen. När

man ser på boende- och bebyggelsefrågorna i ett internationellt perspektiv upptäcker man ganska snart hur privilegierade vi är i vårt land. Vi har uppnått en rad grundläggande målsättningar men upplever också att vi förbrukat och förbrukar resurser på ett sätt som ibland strider mot naturens ordning.

Utifrån ett internationellt perspektiv är det självklart att det arbete som bedrivs inom FN-kommissionens ram bör inriktas på utvecklingsländernas bebyggelsefrågor. Att hjälpa de mest missgynnade grupperna i dessa länder är en viktig uppgift, liksom att också arbeta för en samhällsutveckling som beaktar att naturresurserna är ändliga.

Varför nämner jag nu den här frågan? Är det för att lägga locket på vår egen lust att utveckla vårt samhälle när det gäller boende- och bebyggelsefrågorna? Nej, självfallet inte. Jag ser ingen motsättning mellan en utveckling i vårt land och en utveckling i den s. k. tredje världen. Båda skeendena är viktiga och nödvändiga.

Det viktiga och det nya är att vår kunskap om vårt eget lands lika väl som jordklotets begränsningar har ökat. Det ger upphov till en annan strategi än den vi använde under 1960-talet. Kunskaperna om att andra länder har enorma problem får inte förlama vår vilja att ta itu med våra egna problem. Vår förmåga att lösa våra problem kan vara en hjälp för dem som upplever problem av helt annan inriktning och omfattning.

Internationellt sett hävdar sig svensk samhällsplanering och svenskt byggkunnande mycket väl, och därför är det viktigt att vi inte stagnerar på dessa områden, när nu en rad andra länder utvecklar och marknadsför sitt kunnande. Vi bör delta i den processen, dels för att den bidrar till att höja vårt eget välstånd, dels för att den möjliggör för oss att hjälpa andra.

På samma sätt som vi internationellt arbetar för att lösa de sämst lottade ländernas problem bör vi nationellt försöka fördela resurserna så, att de kommer de svagaste grupperna i vårt samhälle till del. På samma sätt som vi internationellt eftersträvar en vettig resursanvändning bör vi nationellt handskas varsamt med våra naturtillgångar.

För att handskas vettigt och ansvarigt med landets resurser måste man först veta vilka de är och var de finns. Man måste också medvetet planera hur de skall användas. Planering och analys av konsekvenser är fundamentala faktorer för ett medvetet val av åtgärder.

Den fysiska riksplaneringen är avsedd att ge oss beslutsfattare underlag för att kunna fatta rationella beslut. Planering och hushållning betraktas av somliga som ett ingrepp i den personliga friheten. All maktutövning, även i demokratiska former, innebär en viss inskränkning av den personliga friheten. Men det behöver inte vara av ondo. Planering och hushållning kan också ge handlingsfrihet för framtiden, och det innebär enligt min mening en utvidgning av den personliga friheten.

Vi skall inte här ta upp en politisk debatt om den fysiska riksplaneringen. Vi kommer längre fram att få tillfälle till en sådan. Jag vill bara här markera att det är viktigt att vi kan fatta medvetna beslut om hur marken skall användas, hur miljön påverkas av bebyggelse, hur det ekologiska systemet påverkas av ingrepp i naturen, osv.

Det är inte av illvilja som regeringen ibland säger nej till viss fritidsbebyggelse eller till bebyggelse på exempelvis jordbruksmark. Hela tiden rör det sig om en avvägning mellan olika berättigade intressen, en avvägning som kan vara mycket svår men som ändå måste göras. Planering får inte bli ett självändamål, en uppsättning välformulerade principer som inte kan tillämpas när de konfronteras med verkligheten. Planeringen skall ge möjligheter att fatta bra beslut.

Det egentliga planeringsarbetet och planeringsansvaret ligger hos kommunerna. Riksplaneringen är ett stöd för kommunerna att ta till vara vissa intressen av lokal och regional karaktär såväl som av rikskaraktär.

Låt mig nu i detta sammanhang få gå in på andra problem på planeringssidan. Jag tänker då på detaljplaneringens prekära situation i många kommuner. Det produceras helt enkelt för få stadsplaner. De justerade bostadsbyggnadsprogrammen ligger på ca 60 000 lägenheter de närmaste åren. De siffrorna är ändå tilltagna i överkant – det vet vi erfarenhetsmässigt.

Civilutskottet föreslår att riksdagen genom ett uttalande ger regeringen till känna att den i sina samlade åtgärder på skilda sektorer skall utgå från att bostadsbyggandet bör öka snabbare än vad regeringens egna förslag antyder i fråga om viljeinriktningen.

Vi är helt överens om viljeinriktningen, nämligen att bostadsbyggandet bör ökas. Det behövs inte något tillkännagivande i det avscendet. Och några konkreta åtgärder har ju inte heller föreslagits av utskottet.

Länsbostads- och länsarbetsnämnderna har i samarbete med länsstyrelsens planenhet tagit upp överläggningar med kommunerna i början av detta år. Man har speciellt analyserat bostadsbyggandet under 1978. Man har också gått igenom förberedelseläget inför 1979 års bostadsbyggande. Man har följt upp de objekt som redovisas i de s. k. kreditivlistor för statlig långivning som fanns upprättade i början av 1978.

I dessa listor fanns vid årets början 45 300 lägenheter i flerbostadshus och gruppbyggda småhus. Av dem försvann 15 000 lägenheter under året, dvs. 33 %. För flerbostadshusen var andelen 41 % och för de gruppbyggda småhusen 25 %. Detta kompensades till viss del av att under året tillkom på listorna knappt 10 000 nya lägenheter.

Att hela 15 000 lägenheter avgått ur kreditivlistorna tyder på en dålig planering och/eller bedömning av bostadsbyggandets förväntade omfattning. Det är viktigt att de kommunala bostadsförsörjningsprogrammen blir så tillförlitliga som möjligt. Det kan bara kommunerna svara för med nuvarande ansvarsfördelning mellan stat och kommun.

Civilutskottet slår på en rad punkter i betänkandet fast att det inte finns anledning att ändra ansvarsfördelningen. Det kommunala ansvaret för bostadsbyggandet och det s. k. kommunala planmonopolet bör stå kvar. Så länge detta är fallet, är det statsmakternas uppgift att underlätta bostadsbyggandet genom att ange kreditutrymmet och kreditramarna och anpassa de statliga lånen till kostnadsutvecklingen.

Det finns ekonomiskt utrymme för en ökad bostadsproduktion. Det har

Torsdagen den
5 april 1979

*Anslag till bostads-
byggande, m. m.*

tagit sig uttryck i att ramarna i år slopats. Det finns alltså inget tak, om riksdagen nu följer civilutskottets förslag. Anpassningen av lånen sker kontinuerligt. Min avsikt är dock att inom bostadsdepartementet ta upp en diskussion om alternativa vägar för att förbättra planeringsläget och öka bostadsbyggandet. Jag avser att ta kontakt med Kommunförbundet för att få till stånd överläggningar om dessa problem.

Därmed har jag kommit in på bostadsbyggandets omfattning och inriktning. I den socialdemokratiska motionen 788 finns en historieskrivning beträffande bostadsbyggandets omfattning under 1970-talet, som ger vid handen att det är efter socialdemokratins fall som bostadsbyggandet har sjunkit. Det smärtar mig att behöva påpeka – det är ingen nyhet för någon – att det under den socialdemokratiska perioden inträffade en halvering av bostadsbyggandet från 110 000 lägenheter 1970 till 52 000 lägenheter 1975. Det var också under denna period som planeringsarbetet avtog. Sviterna av den perioden upplever vi fortfarande. Nu har dock nedgången vänt. 1978 igångsattes 58 000 lägenheter. I den socialdemokratiska motionen sägs också: "Särskilt ogynnsam är utvecklingen för flerbostadshus." Sanningen är att främst flerbostadshusen ökar i antal både i ny produktion och i ombyggnadsverksamhet.

Låt mig också redovisa den prognos som finns för 1979 års byggande. Igångsättningen bör bli av samma omfattning som i Ijol, men prognosen pekar på en viss ökning i förhållande till förra året. Flerbostadsbyggandet kommer enligt de senaste bedömningarna att öka med ca 7 000 lägenheter. Igångsättningen 1979 skulle då kunna ligga på 60 000 lägenheter. Kommunerna gör nu själva, vilket är glädjande, den bedömningen att bostadsmarknadsläget blir något förbättrat under 1979 – detta enligt en kommunenkät som bostadsstyrelsen har gjort.

Vi bör också hålla i minnet att vi fortfarande har nära 20 000 outhyrda lägenheter i landet. Av dem är ca 12 000 byggda 1967 eller senare. Mot den bakgrunden och med tanke på de negativa erfarenheterna av det industrialiserade byggandet under miljonprogrammet måste det tillåtas mig att vara väldigt skeptisk eller rättare sagt helt avvisande till socialdemokraternas förslag om att bygga upp ett lager av bostäder.

Det vi bör eftersträva är ett konsumentanpassat byggande som kan möta det aktuella efterfrågebehovet och ge bostadskonsumenter valfrihet. Den viljeinriktning som regeringen angivit är grundad på bostadsstyrelsens beräkningar och är en realistisk utgångspunkt. Självklart skall vi försöka nå längre, men med de problem som finns på plansidan har man anledning att inte utlova alltför mycket.

Det är, som jag ser det, speciellt viktigt att ombyggnationen av den äldre bebyggelsen kommer i gång och fortsätter att öka under 1979. De stora nyexploateringarnas tid är förbi, och stadsförnyelsen är 1980-talets uppgift. Inom Europarådets ram planeras 1980 en kampanj med mottot "Stadens renässans", och Sverige deltar i det arbetet.

Inom bostadsdepartementet arbetar en arbetsgrupp fram ett material som skall bilda underlag för regeringens ställningstagande till hur vi skall kunna gå

vidare för att på det mest effektiva sättet underlätta bostadsförnyelsen i våra städer. Den ökade insikten att de äldre husen är en resurs bör få komma till klarare uttryck än vad som hittills har varit fallet.

Låt mig så avslutningsvis, innan jag övergår till att besvara en interpellation och en fråga, säga några ord om bostadsbidragen.

Civilutskottet har i huvudsak stött regeringens förslag. Ambitionen bakom förslaget är att öka konsumtionsförmågan för hushåll med stor försörjningsbörda och mildra vissa s. k. marginaleffekter, höja bostadsbidragen vid ökade bostadsutgifter och anpassa bidragen till aktuella bostadskostnadsnivåer. Vi anser att denna ansats är rimlig mot bakgrund av den ekonomiska situationen.

Bostadsbidragsförslaget har kritiserats av socialdemokraterna på vissa punkter, och det är klart att man i och för sig alltid kan diskutera nivåernas höjd. Vi har talat om den profil som vi har velat ge bostadsbidragssystemet och som delvis skiljer sig från tidigare fattade beslut. Den profilen återfinns också i socialdemokraternas reservation i utskottet, med några smärre undantag.

Nivån i socialdemokraternas förslag bygger dock på bostadsstyrelsens budgetäskanden. Bostadsstyrelsen lade fram sitt förslag innan förslaget om s. k. underhållslån tagits fram. Det betyder alltså att socialdemokraternas förslag bygger på föråldrade förutsättningar – man tar inte hänsyn till de beslut som sedermera har fattats av riksdagen när det gäller bl. a. underhållslånen.

Jag skulle vilja beteckna 1978 som ett relativt gott år utifrån de förutsättningar som fanns i början av året. Bostadsbyggandet har ökat. Ombyggnadsverksamheten har ökat kraftigt. Totalt har bostadsinvesteringarna i fasta priser ökat med ca 18 % under 1978. Det skall ses mot den bakgrunden att bostadsinvesteringarna under en rad av år har minskat.

Prisutvecklingen har hejdats, låneanpassningen till produktionskostnaderna har förbättrats, och därför har överkostnaderna minskat. Bankernas byggnadskreditgivning fungerar nu perfekt. Hyresförhandlingarna 1978 beträffande 1979 års hyror blev lyckosamma från den synpunkten att hyreshöjningen kunde begränsas till ca 5 % och därmed ligga inom ramen för de genomsnittligt beräknade prisökningarna för 1979. Hotet ifrån oljeprisökningarna ställer dock åter i fokus behovet av effektivare besparingsåtgärder.

Miljöförbättringarna i våra sämsta områden har äntligen skjutit fart. Åtgärderna är numera mer genomgripande och har kunnat prioriteras till de största problemområdena. Hyresgästernas medverkan har funnits med.

Mycket av denna positiva utveckling bygger på åtgärder som har vidtagits av regeringen och riksdagen. Det har dock också funnits problem under året. Jag skall marginellt bara beröra ett par, nämligen orättvisorna i boendet när det gäller skatte- och lånevillkor samt bostadssegregationen. Men där kommer också snart åtgärder. Senast i dag har regeringen beslutat förelägga riksdagen förslag om åtgärder mot de s. k. strimlade lånen, och begränsningar när det gäller skatteavdragen för underhållskostnader i s. k. andelshus.

Torsdagen den
5 april 1979

*Anslag till bostads-
byggande, m. m.*

*Om bostads-
bidragens ut-
formning och
effekter*

*Om åtgärder för
att underlätta
administrationen
av bostads-
bidragen, m. m.*

Vidare kommer förslag om ökade möjligheter för bostadsförmedlingarna att bättre klara att förmedla bostäder till dem som har svårast att skaffa sig en egen bostad.

Herr talman! Jag ber nu att få övergå till att besvara en interpellation och en fråga som jag har fått och som handlar om bostadsbidragen.

Ingegerd Troedsson har frågat mig

1. om jag anser det acceptabelt att inkomstprövningsreglerna allt sämre återspeglar hushållens ekonomiska bärkraft,

2. om jag anser det acceptabelt att allt fler barnfamiljer med låg skattekraft drabbas av margineffekter på över 85 %, om regeringsförslaget till bostadsbidrag för år 1980 går igenom,

3. om jag anser det acceptabelt att margineffekter på över 100 % inte bara skulle bestå utan också förvärras i förslaget till bostadsbidrag för nästa år,

4. om jag anser det acceptabelt att margineffekterna på grund av bortfallande bostadsbidrag vid hemarbetande makes utträde i förvärvslivet blir allt värre i familjer med vanliga inkomster och/eller många barn,

5. om jag anser det socialt försvarbart att flerbarnsfamiljerna genomgående drabbas av de hårdaste margineffekterna,

6. om jag avser vidta några åtgärder för att förhindra att bristerna i bostadsbidragens utformning och effekter ytterligare förvärras under år 1980.

Bostadsbidragen har både ett fördelningspolitiskt och ett bostadspolitiskt syfte. Båda dessa syften utgjorde motiv för de höjningar av bostadsbidragen som trädde i kraft den 1 januari i år.

De förändringar av bidragsvillkoren som föreslås i årets budgetproposition och som skall behandlas av riksdagen här i dag innebär tillsammans med de höjningar av bidragen som genomförts i år att bidragen allt bättre anpassas till hushållens ekonomiska bärkraft. Stödet ökar ju fler barn det finns i hushållet. I de inkomstlägen där rätten till bidrag upphör har även de största familjerna uppnått fastställt existensminimum.

En följd av att stödet till barnfamiljerna förbättras är att bidragen i större utsträckning utgår i inkomstlägen med hög marginalsatt. Margineffekterna skärps inte genom detta förslag. Bostadsbidragens reduktionsregler medför inte heller någon margineffekt på tillfälliga, mindre inkomstökningar. Sådana inkomstökningar medför skärpt reduktion av bidragen först två år senare. Den höjning av den övre inkomstgränsen som föreslås i budgetpropositionen innebär att margineffekterna mildras i vanliga inkomstlägen. Det av regeringen framlagda förslaget till sänkning av den statliga inkomstskatten verkar i samma riktning.

Ytterligare förbättringar för flerbarnsfamiljerna kan knappast åstadkommas genom höjda bostadsbidrag utan att bidrag får utgå i högre inkomstlägen än f. n. eller att margineffekterna skärps i vanliga inkomstlägen och reglerna görs än mer invecklade och svåradministrerade. Om reduktionsfaktorn skall kunna sänkas krävs att systemet tillförs avsevärt utökade resurser, och detta skulle främst gynna högre inkomsttagare. Flerbarnsfamiljernas situation bör alltså uppmärksammas i ett vidare sammanhang.

Torsdagen den
5 april 1979

*Anslag till bostads-
byggande, m. m.*

*Om bostads-
bidragens ut-
formning och
effekter*

*Om åtgärder för
att underlätta
administrationen
av bostads-
bidragen, m. m.*

Avsikten är att en särskild kommitté skall tillkallas för att utreda barnfamiljernas ekonomiska situation, i första hand flerbarnsfamiljernas. Denna kommitté skall bl. a. överväga de samlade marginaleffekterna vid en inkomstökning. Regeringen har dessutom bemyndigat mig att tillkalla en kommitté med uppdrag att företa en översyn av systemet för bostadsbidrag till barnfamiljer m. fl. Kommittén skall samråda med den tidigare nämnda kommittén.

Jag utgår från att översynen av bostadsbidragssystemet skall leda till ett system som är enklare och säkrare.

I avvaktan på resultatet av utredningarnas arbete måste de åtgärder som vidtas anpassas till de förutsättningar som nuvarande system ger.

Sedan vill jag, herr talman, övergå till att besvara en fråga av Åke Polstam.

Åke Polstam har frågat mig

1. om jag avser att vidta åtgärder för att underlätta administrationen av bostadsbidragen för att minska riskerna för att felaktiga bidrag utbetalas och därigenom minska behovet av omfattande och integritetsshotande efterkontroll,

2. om jag avser att vidta åtgärder för att skapa en likvärdig behandling i de fall felaktiga bostadsbidrag har utbetalats?

För att undvika bl. a. att felaktiga bostadsbidrag betalas ut och att hushållen därför i efterhand kan råka ut för återkrav har regeringen uppdragit åt riksförsäkringsverket att på datamedium tillhandahålla kommunerna uppgifter när den sjukpenninggrundande inkomsten väsentligt överstiger den bidragsgrundande inkomsten. Uppgifterna skall användas av kommunen för utredning om omprövning skall ske. Härigenom kan felaktiga bostadsbidrag rättas redan under bidragsåret.

Regeringen har beslutat att en kommitté skall se över bostadsbidragssystemet. Jag finner det angeläget att kommittén försöker finna inkomstprövningsregler som är mer tillförlitliga och administrativt mer lätthanterliga än de nuvarande.

Enligt förordningen (1976:262) om statskommunala bostadsbidrag och förordningen (1976:263) om statliga bostadsbidrag till barnfamiljer skall den som tagit emot bostadsbidrag utan att ha rätt till det och som har insett eller rimligen borde ha insett detta betala tillbaka vad han erhållit för mycket.

Reglerna om återbetalning skall naturligtvis tillämpas likformigt. Det ankommer på bostadsstyrelsen att bedöma om det behövs anvisningar för hur reglerna skall tillämpas. Några särskilda åtgärder från min sida i den här frågan behövs inte.

PER BERGMAN (s) kort genmäle:

Herr talman! Man måste ha mycket små anspråk på glädjeämnen när man kan trösta sig med att 1975 var ett dåligt år när det gäller bostadsbyggandet. Det byggdes då 51 400 lägenheter, vilket innebar en halvering jämfört med åren 1970–1971. Bostadsbyggandet sjönk hela tiden fram till 1975. Det vet alla som var med då – det var även den nuvarande bostadsministern. Även om

Torsdagen den
5 april 1979

*Anslag till bostads-
byggande, m. m.*

hon då inte var statsråd följde hon med vad som hände.

Vi måste komma ihåg att allting går långsamt när det gäller bostadspolitiken. Det är som att styra ett slagskepp – det tar tid innan det vänder. Vi vet att vi vid den här tiden började få effekterna av de tomma lägenheterna. Dessa dämpade initiativkraften hos byggherrarna ute i landet. Det tog sin tid innan samhällets beslut att ta över kostnaderna fick effekt.

Detta är en förklaring till att bostadsbyggandet var så lågt 1975. Men strax därefter började ju bostadsbyggandet öka igen. 1976 byggdes det 57 200 lägenheter. Men sedan hann vi knappt få borgerlig regering förrän bostadsbyggandet sjönk till 53 900 lägenheter år 1977 och sedan hamnade på 56 400 år 1978. Av igångsättningen i början av det här året att döma kommer det i år att byggas bara 54 000 lägenheter.

Vi har inte så stort förtroende för statsrådet när det gäller att bedöma bostadsbyggandets omfattning, eftersom vi så ofta fått höra att det skall bli så mycket men det sedan blir så litet varje gång. Det är klart att det inte kan bli mycket när statsrådet inte har någonting att säga om på vilket sätt man skall kunna stimulera bostadsbyggandet utan bara talar om den kommunala planeringen. Det är ritningar eller tekniskt utförda planer som saknas. Det är byggviljan som saknas, viljan att köpa upp hus därför att de är för dyra och det är för svårt. Hela bostadsmarknaden har alltså kommit på sned, och det är grundorsaken. Finns byggviljan, ja, då får man planerna – var så säker på det! Men när statsrådet står här – och kanske också i många andra sammanhang – och beklagar sig över att kommunernas planer inte är tillräckligt omfattande och att den kommunala byggviljan inte finns kan det inte bli så mycket bättre än vad som nu redovisas i statistiken.

TORE CLAESON (vpk) kort genmäle:

Herr talman! Birgit Friggebo påstår att förslag till konkreta åtgärder för ökat bostadsbyggande saknas från utskottets sida, och det är möjligt att så är fallet. Men jag vill i direkt sammanhang med det säga att det saknas inte förslag från vpk:s sida. Vi har på en rad punkter kommit med konkreta förslag, som positivt skulle ha påverkat till ett ökat bostadsbyggande. Låt mig erinra om några av dem:

En statlig bostadsbank för totalfinansiering av bostadsbyggande och följdinvesteringar. Förstatligande av byggmaterielindustrin. Statliga och kommunala byggföretag för byggande av bostadsområden. Prisstopp och prissänkningar på byggnadsmateriel, effektiv priskontroll och prisövervakning i byggbranschen. Regionala bostadsförsörjningsprogram för att bygga bort bostadsbristen och bristerna i bostadsmiljön. Ökade möjligheter för kommunala markförvärv och tomträttsupplåtelse bl. a. genom större anslag till marklånefond och förbättrade ränte- och lånevillkor.

Vi har alltså från vpk:s sida på en rad punkter anvisat hur man skulle kunna stimulera och möjliggöra ett ökat bostadsbyggande.

Herr talman! Jag tycker att bostadsministern gjorde det mycket lätt för sig, om man skall räkna detta som något slags bostadsdebatt eller genomgång av bostadspolitiken. Hon berörde praktiskt taget inte alls frågan om vad det

kostar att bo, problemet med de stora hyreshöjningarna och hur de skall motverkas. Eller skall de kanske inte motverkas? Skall man bara passivt sitta still? Är det bostadsministerns och regeringens mening? Hon sade ingenting om den handel och spekulation med fastigheter i olika former som varit markant och hur man tänker ta itu med det. Jag skall som vägledning ge en liten illustration till vad det handlar om när det gäller dessa former av spekulation.

Det är fråga om fastighetsförsäljning av olika slag. Hyresgästerna vet många gånger inte vilka som äger fastigheten. Samtidigt som spekulativen pågår förfaller huset. Det är fråga om ombildning av hyreshus till privata bostadsrättslägenheter, som sker allt oftare. Det är fråga om ägarlägenheter med strimlade lån, för att skatten på så sätt minskar. Det är fråga om utförsäljning av allmännyttiga bostadsbestånd. Det är fråga om strategiska markuppköp, som görs för att spekulanten skall kunna tillgodogöra sig värdestegring på mark den dag kommunen behöver den. Det är fråga om lyxsanering av hyreshus för att driva upp boendekostnader och på det sättet utmönstra hushåll med lägre inkomster. Den svarta lägenhetshandeln blir alltmer omfattande.

Listan över spekulationer i olika former kan göras mycket lång, och i spåren på detta följer alltid en massa tragedier, otrygghet och upprissade boendekostnader. Frågan är: Tänker inte regeringen göra någonting åt detta?

Bostadsministern BIRGIT FRIGGEBÖ:

Herr talman! Herr Bergman tror att jag tröstar mig med att vi hade en nedgång i bostadsbyggandet under den socialdemokratiska regeringens sista år. Men så är det inte – tvärtom. Jag sade att den situation vi hade då har lett till att vi fått de bekymmer vi har i dag. *Planeringsnivån och annat sjönk, och det får vi lida av i dag.*

Vad jag vänder mig mot, och hela tiden kategoriskt har vänt mig mot, är socialdemokraternas försök att slå blå dunster i människors ögon och säga att när den borgerliga regeringen tillträdde, så sjönk bostadsbyggandet katastrofalt. Detta säger man precis som om nedgången berodde på åtgärder vidtagna av den *borgerliga regeringen*, när det tvärtom är så att vi fick överta en situation där bostadsbyggandet minskat. Den utvecklingen har nu ändrats, och bostadsbyggandet ökar. Visserligen kunde önskemålet vara att det skulle öka ytterligare, men man måste ta hänsyn bl. a. till att det har funnits begränsningar i kommunernas möjligheter att rent fysiskt genomföra bostadsbyggandet därför att planeringen inte varit av önskvärd omfattning.

Vad jag velat framhålla när det gäller de kommentarer som lämnas i fråga om utvecklingen på bostadsbyggandets område är att vi har ett delat ansvar för bostadsbyggandet. Det är delat mellan kommunerna och staten. Staten har därvid ansvaret för att ge det ekonomiska utrymme och för långivningen. I övrigt har kommunerna ansvaret. Om man vill åstadkomma en ändring av de delar av ansvaret som faller på kommunerna, då hjälper det föga att klanka på regeringen. För att få en förändring till stånd måste det till debatt mellan de

Torsdagen den
5 april 1979

*Anslag till bostads-
byggande, m. m.*

politiska partierna ute i kommunerna.

När det gäller de delar av ansvaret som faller under statens ansvarsområde kan man däremot ha åsikter i fråga om hanteringen. I det sammanhanget vill jag säga att vi när det gäller det ekonomiska utrymmet har sagt att det utrymmet finns. Vi visar det genom att ta bort taket för hur mycket man får ta i anspråk. Det var ju så under hela 1960-talet, att det var ramarna som man diskuterade. Från kommunerna gick man i lämmeltåg till det dåvarande civildepartementet för att få ökade kvoter. Sedan jag tillträdde som bostadsminister har jag inte haft en enda uppvaktningsfråga från någon kommun som vill ha ökade kvoter. Kvoterna finns nämligen, och de går att ta i anspråk.

När det sedan gäller de statliga lånen, anpassningen till kostnadsutvecklingen osv. har vi löpande under året vidtagit en rad åtgärder för att förbättra denna situation. Det samlade resultatet av detta har inneburit att de s. k. överkostnaderna, dvs. skillnaden mellan lånen och produktionskostnaderna, har minskat under 1978.

Jag skall ge socialdemokraterna den elogen att de åtminstone har försökt att plocka fram ett konkret förslag, ett förslag som man säger skulle kunna innebära ett ökat bostadsbyggande. Det är förslaget om införande av s. k. tilläggs lån. Man säger att en förutsättning för att man skall kunna genomföra de föreslagna åtgärderna är bl. a. en ökad prisövervakning. Också socialdemokraterna tror således att om man skulle gå in för en total långivning av hela bostadsproduktionskostnaden, så kan detta innebära en ökad prisutveckling totalt sett. Det är den insikten som gör att jag anser att det vore fel att införa tilläggs lån. Det skulle nämligen få effekten att vi fick ökade byggkostnader totalt sett, och det tycker jag att vi skall försöka förhindra.

Moderaterna och centerpartisterna i utskottet har däremot inte kommit fram med något som helst förslag för att komplettera de uttalanden som man vill att utskottet skall göra, och jag kan delvis förstå detta. Jag har ju erfarenhet av hur svårt det var att inom trepartiregeringen få förslag genomförda. Trepartiregeringen antog visserligen successivt förslagen, men det var svårt att få dem antagna och genomförda. Det är emellertid bra om det här uttalandet innebär att moderaterna och centerpartisterna nu har genomgått en sinnesförändring när det gäller bostadsbyggandets omfattning.

Tore Claeson sade att han inte märkt att vi vill göra någonting åt hyreshöjningarna. Men då måste han ha sovit under höstriksdagen, eftersom förslaget till underhållslån, som nu riksdagen också har fattat beslut om, faktiskt har inneburit att vi i stället för att få prishöjningar på 12–14 %, vilket var bostadsföretagens krav i höstas, har fått hyreshöjningar på 4–5 %. Detta innebär ju en helt annan situation för hyresgästerna, och det inverkar också på den totala kostnadsutvecklingen i samhället.

När det gäller nyproduktionen har det också skett förändringar. Bl. a. kan nämnas sänkningen av den garanterade räntan, som ju dels innebär en produktionsstimulans, eftersom boendekostnaderna blir lägre än de eljest skulle bli, dels en lägre boendekostnad för hyresgästerna.

Talmannen tillkännagav att anslag utfärdats om sammanträdets fortsättande kl. 19.30.

Nr 122

Torsdagen den
5 april 1979

PER BERGMAN (s) kort genmäle:

Herr talman! Statsrådet talade mycket om planering, men det ordet kan ju betyda olika saker. Man planerar när man vill göra någonting. Då man skall bygga bostäder tänker man ut var och hur de skall byggas. Man ritat och kalkylerar. Men detta är i och för sig inget hinder. Att säga att nedgången 1975 under den socialdemokratiska regeringstiden har förstört planeringssituationen i kommunerna är att ge en vrångbild. Planeringssituationen är ju inte ett hinder. Att vi har en låg planeringsnivå är ett uttryck för att det saknas byggvilja i kommunerna. Efter de vänliga orden i slutet av statsrådets anförande skall jag inte vara elak, men jag måste ändå säga som det verkligen förhåller sig. Vi har inte bara ett enda förslag om tilläggsån, som vi mycket riktigt har villkorat, därför att om man bara späder på till byggnadsindustrin, har denna en benägenhet att sluka pengarna utan att det blir till glädje för hyresgästerna. Det gynnar byggmästarna. Att vi har villkorat är ett uttryck för att vi anser att man måste sätta stopp för kostnadsutvecklingen.

*Anslag till bostads-
byggande, m. m.*

Om man nu skall traggla med siffror kan nämnas att 51 400 lägenheter påbörjades år 1975. År 1976 kom vi upp i 57 000 lägenheter. I slutet av 1976 fick vi en borgerlig regering, men siffran påverkades inte av detta. Nu påstår de borgerliga att det därefter har skett en ständig ökning. Men man har ännu inte kommit upp till 57 000 lägenheter utan ligger fortfarande vid 53 900 och för år 1978 var siffran 56 000. Skall man gå efter resultatet under de första månaderna i år kommer det att byggas 54 000 lägenheter under 1979. Detta kan inte vara någon stegvis ökning från något slags bottennivå, eftersom denna var 57 200 när ni tog över regeringsansvaret. Den siffran har ni ännu inte uppnått. Därför tycker jag att den bild ni ger är litet skev. Siffrorna finns emellertid redovisade i statistiken, varför vi inte behöver tvista om dem.

Får jag sedan säga att vi inte kritiserar er för att ni har vidtagit felaktiga åtgärder. Felet med den nuvarande regeringen är att den inte vidtar några extraordinära åtgärder för att bostadsbyggandet skall komma i gång. Ni har ju hela tiden anpassat lånetaket till kostnadsutvecklingen. Lånetaket har höjts mycket under den senaste tiden, eftersom inflationen har varit så elakartad. Men detta är väl ingenting att vara stolt över. Det hade varit bra om vi hade sluppit denna anpassning och i stället kunnat hålla oss kvar vid en normalare kostnadsnivå. Det är alltså avsaknaden av åtgärder som vi kritiserar den nuvarande regeringen för.

Under detta anförande övertog andre vice talmannen ledningen av kammarrens förhandlingar.

TORE CLAFSON (vpk) kort genmäle:

Herr talman! Andemeningen i Birgit Friggebos resonemang var att det är upp till kommunerna att klara ett ökat byggande. Hon pekade på de möjligheter som finns och sade att det i stort sett bara var fråga om

Torsdagen den
5 april 1979

*Anslag till bostads-
byggande, m. m.*

kommunernas planering för och vilja att klara detta byggande. Kommunerna måste ju i så fall ges resurser i form av billigare pengar för bostads- och samhällsbyggande. Svårigheterna för kommunerna att genomföra sitt bostadsbyggande sammanhänger med de oerhörda kostnadsökningar som har ägt rum när det gäller byggkostnaderna. För att kommunerna skall få hjälp krävs det initiativ från regeringens sida till ett riktat stöd till de kommunala allmännyttiga bostadsföretagen. Det tror jag är det snabbaste och effektivaste sättet för att få bättre fart på byggandet.

Birgit Friggebo sade att underhållslånen har lett till lägre hyreshöjningar – jag uppfattade siffran 3–4 % hyreshöjning. Jag vet litet grand om detta och har kunnat följa med och ta del av vad som har hänt, men jag har dess värre inte träffat på så relativt låga hyreshöjningar som Birgit Friggebo här nämnde – men hur som helst med det. Underhållslån skall ju betalas igen av bostadsföretag och hyresgäster, åtminstone har det sagts så hittills. Kan man möjligen, Birgit Friggebo, tänka sig en välvillig inställning från regeringens sida till de krav som hyresgästerna reser om att dessa underhållslån skall avskrivas? Kan man möjligen tänka sig en välvillig inställning från regeringens sida till kravet att regeringen skall bidra till de sociala och allmänna merkostnader som de kommunala allmännyttiga bostadsföretagen har till privata fastighetsägare? Jag tror att dessa åtgärder väsentligen kan bidra till att begränsa hyreshöjningarna.

Bostadsministern BIRGIT FRIGGEBO:

Herr talman! Först några ord till Tore Claeson beträffande underhållslånen: Det framhålls ofta att dessa lån egentligen inte löser några problem och att de skall betalas tillbaka. Den situation som vi befann oss i i höstas var att hyresgästerna upplevde en sämre service i sitt boende, bl. a. genom minskade underhållsåtgärder, samtidigt som krav på höga hyreshöjningar restes. Bl. a. motiverades dessa krav på hyreshöjningar med att bostadsföretagen skulle vidta åtgärder beträffande eftersatt underhåll. Då sade vi i regeringen följande: Eftersom utgifterna för att klara det eftersatta underhållet innebär en pucket i bostadsföretagens kostnader, skall vi gå in och lämna likviditetsstöd, så att de klarar utgifterna när det gäller underhållssidan.

Syftet var också att utjämna hyresuttaget från hyresgästerna, så att de inte omedelbart skulle bli tvungna att i hyra betala kostnaderna för det utförda underhållet. Därför erbjöd vi hyresgästerna att betala detta på 15 år. Det innebar en mycket stor lättnad för hyresgäster och bostadsföretag.

Detta innebär inte att representanterna för bostadsföretagen och hyresgästorganisationerna skall sätta sig med armarna i kors och tro att problemet är löst. Tvärtom har detta beslut i riksdagen givit bostadsföretagen och hyresgästorganisationerna rådrom, så att de kan sätta sig ner och tillsammans diskutera vilka åtgärder man skall vidta för att hejda kostnadsutvecklingen, framför allt på drifts- och underhållssidan. Naturligtvis bör man låta hyresgästerna vara med i den diskussionen. Jag tror nämligen inte att man

Torsdagen den
5 april 1979

*Anslag till bostads-
byggande, m. m.*

kommer att få några effekter med mindre än att man tar med hyresgästerna.

Jag förväntar mig alltså att man kommer att ta upp en rejäl diskussion om dessa frågor. Såvitt jag förstår har det nu träffats ett avtal mellan hyresgästföreelsen och de allmännyttiga bostadsföretagen om ett ökat boendeflytande. Jag tror att detta är en bra åtgärd och att den kan leda till att hyresgästerna blir mer engagerade i sitt boende. Därmed kan man kanske också få till stånd en diskussion om åtgärder för att hejda kostnadsutvecklingen. I detta mitt svar ligger också att jag inte anser att man sedermera skall omvandla de aktuella lånen till bidrag utan menar att de skall betalas tillbaka.

Låt mig så komma tillbaka till bostadsbyggandet. Jag tycker att det är litet synd att diskussionen här koncentreras så mycket just till nybyggnadsverksamheten och att man glömmer bort den viktiga frågan om förändringen av det befintliga byggnadsbeståndet. Vi har, som jag nämnt, fått uppleva en kraftig ökning under 1978 av de totala bostadsinvesteringarna i fasta priser. De har ökat med 18 % under 1978 efter att tidigare under en följd av år ha minskat med mellan 2 och 5 % per år. Detta visar vilken skjuts byggnadsverksamheten inom bostadssektorn totalt sett har fått.

Diskussionen om delat ansvar mellan kommunerna och staten är för mig ganska viktig. Det handlar inte om att försöka lägga över problemen på kommunerna eller om att skjuta bort ansvaret från regeringen, utan bara om att upplysa om att de brister som finns på den kommunala sidan måste lösas av kommunerna genom en debatt bland politikerna om vilket bostadsbyggande som vi skall ha. Jag vet att den debatten pågår i en del kommuner och att det förekommer olika åsikter om detta spörsmål. Bl. a. vill en del bygga långsammare, medan andra vill gå snabbare fram.

En del kan komma att tycka att jag går väl långt i det som jag nu kommer att säga, men jag tror tyvärr att det är så att de erfarenheter som många av oss gjorde under den tid då det fanns många tomma lägenheter har fått effekter på kommunalpolitikernas bedömning av bostadsbyggandet. Det gäller så till vida att man kanske hellre accepterar en viss bostadsbrist än att man bygger på sig många tomma lägenheter. I skenet av det blir socialdemokraternas förslag om s. k. lagerstöd egentligen ett slag i ansiktet på dem som på sin tid hade sådana enorma problem med de tomma lägenheterna.

Vi skall visserligen inte tjata om siffror, men jag vill ändå påminna om att bostadsbyggandet ständigt sjönk under början av 1970-talet. Det ökade något under 1976 men minskade kraftigt under första hälften av 1977, dvs. under den period medan socialdemokraternas budget fortfarande gällde men efter trepartiregeringens tillträde. Sommaren 1977 vände utvecklingen, och därefter har bostadsbyggandet fortsatt att öka, så att det under 1977 igångsattes 58 000 lägenheter.

Andre vice talmannen anmälde att Tore Claeson anhållit att till protokollet få antecknat att han inte ägde rätt till ytterligare replik.

Torsdagen den
5 april 1979

*Anslag till bostads-
byggande, m. m.*

INGEGERD TROEDSSON (m):

Herr talman! Jag ber att få tacka bostadsministern för svaret. I min interpellation hade jag ställt sex frågor till bostadsministern, men jag nödgas konstatera att jag antingen inte fått något svar på de frågor jag ställt eller fått svar som går vid sidan om frågeställningen. Detta, Birgit Friggebo, gör mig faktiskt bekymrad, därför att den här interpellationen avlämnades redan i slutet av februari. Så det kan knappast vara brist på tid som ligger bakom.

Man får tyvärr, när man läser svaret, intrycket att statsrådet innerst inne menar att vi också i fråga om bostadsbidragen skulle leva i den bästa av alla tänkbara världar och att den utredning som nu skall tillsättas – bortsett från den del som gäller administrationen och som omnämns i budgetpropositionen – egentligen inte är så angelägen.

Också det uttalande som bostadsstyrelsens chef har gjort och som har återgivits i pressen tyder på att han uppenbarligen också har den uppfattningen att allt egentligen är ganska väl beställt på detta område. Så är det dess värre inte.

På min första fråga, om statsrådet ansåg att det var acceptabelt att inkomstprövningsreglerna allt sämre återspeglar hushållens ekonomiska bärkraft, har jag inte fått något svar. I stället har statsrådet svarat på någonting helt annat. Statsrådet säger nämligen att bidragen fått allt bättre anpassning till hushållens ekonomiska bärkraft.

Det skulle möjligen gälla om bidragen inte trappades av. I så fall är det helt riktigt att bidragen är betydligt mycket större för en familj som har många barn. Så till vida är det rätt, men det var alls inte det frågan gällde. Det är faktiskt så, vilket också riksrevisionsverket påpekat, att reglerna för inkomstprövningen i det nuvarande bostadsbidragssystemet är så bristfälliga att bostadsbidragen fungerar mycket dåligt som utjämningsinstrument mellan familjer av olika storlek och mellan familjer av olika sammansättning. Bidragen trappas av från en och samma inkomst helt oavsett om det är ett eller flera barn i familjen, helt oavsett om det vid sidan om inkomsten finns kanske t. o. m. mycket stora skattefria underhållsbidrag och bidragsförskott, helt oavsett om inkomsten förvärvas av två föräldrar eller av en förälder. Detta betyder, påpekar riksrevisionsverket, att ett okänt antal miljoner går till människor som inte skulle behöva dem, framför allt till ensamstående med och utan barn. I gengäld får barnfamiljer med ansträngd ekonomi, framför allt de större tvåföräldrafamiljerna, för små bidrag eller inga alls. Bidragen kan vara helt avtrappade, innan ens existensminimum har uppnåtts. Samtidigt kan andra familjer åtnjuta fullt bidrag långt efter det existensminimum har uppnåtts.

Det är väl ganska klart att så här kan det bara inte fortsätta. Skall vi ha behovsprövade bostadsbidrag, är det väl utomordentligt viktigt att se till att de långt bättre än nu kommer dem till del som allra bäst behöver dem.

Det är i alla fall glädjande att civilutskottet tycks ha större insikt om att inkomstprövningsreglerna i dag är djupt otillfredsställande. Utskottet skriver: "Vid en genomgång av inkomstprövningsreglerna bör vidare utredas inkomstens relation till faktisk ekonomisk bärkraft, ---."

Det är verkligen i hög grad på tiden att så nu äntligen sker.

Den andra frågan gällde marginaleffekterna. Där säger bostadsministern: "Marginaleffekterna skärps inte genom detta förslag." Tillfälliga mindre inkomstökningar "medför skärpt reduktion av bidragen först två år senare".

Det är tröst för ett tigerhjärta att man får behålla bidragen, men man får endast behålla dem på kredit. Två år senare kommer räkningen. Men två år senare kan det vara så att den tillfälliga inkomstökningen inte längre föreligger. Men då får vederbörande ändå avstå från motsvarande belopp.

Nog är det så, Birgit Friggebo, att marginaleffekterna har förvärrats därför att de inkomstskikt där avtrappning sker blivit allt bredare år efter år. För att visa detta har jag gjort en tablå, som jag hoppas skall träda fram på kammarens TV-skärm. Den visar hur mycket bredare de inkomstskikt i vilka avtrappningen av bostadsbidragen sker har blivit under statsrådets tid i regeringen.

Tablån visar att från 1977 till 1980 – om regeringens förslag går igenom – det skikt i vilket bidragen avtrappas kommer att ökas från 30 000 kr. till 40 000 kr. för en familj med ett barn, alltså med 33 %, och för en fembarnsfamilj kommer det att öka från 57 000 kr. till 85 000 kr., alltså med 50 % på tre år.

Det verkar – tyvärr – som om statsrådet inte är riktigt medveten om effekterna av de egna åtgärderna. Denna ökning drabbar inte bara dem som har mycket höga inkomster, utan den drabbar i mycket stor utsträckning även alla de familjer där en hemarbetande make går ut i förvärvslivet. Jag skall återkomma till detta.

Inte heller på den tredje frågan har jag fått något svar. Jag frågade där statsrådet Friggebo om hon tyckte det var "acceptabelt att marginaleffekter på över 100 %, inte bara skulle bestå utan också förvärras", om förslaget till bostadsbidrag för 1980 går igenom.

En av anledningarna till den frågan är att statsminister Ullsten har gått ut och sagt att han tycker det är rimligt att också de som har mycket goda inkomster skall få behålla "åtminstone 15 spänn", som jag tror att han uttryckte det, av den sist intjänade hundralappen. Detta tycker jag är ett riktigt och rimligt krav, men jag tycker det är ett precis lika rimligt krav att också barnfamiljer med vanliga inkomster eller flera barn får behålla åtminstone så mycket av en inkomstökning.

Nu tycks – tyvärr – Birgit Friggebo inte vara särskilt intresserad av den här frågan. Nog vore det rimligt att svara: Självfallet skall vi arbeta för att barnfamiljerna får behålla en skälig del av sin inkomstökning, och givetvis skall vi se till att de inte avhänds hela inkomstökningen och mer än så!

I stället säger statsrådet: "Den höjning av den övre inkomstgränsen som föreslås" – från 54 000 till 59 000 kr. – "innebär att marginaleffekterna mildras i vanliga inkomstlagen" och att regeringens skatteförslag verkar i samma riktning.

Därför skall jag be att på TV-skärmen få visa en annan tablå, som direkt skildrar vilka förvärrade pomperipossaeffekter Birgit Friggebos förslag kan

Torsdagen den
5 april 1979

*Anslag till bostads-
byggande, m. m.*

medföra nästa år för eninkomstfamiljer, även om regeringens skatteförslag – som jag inom parentes sagt tycker är bra – går igenom. Den här tablån bygger alltså på att regeringens skatteförslag går igenom. Jag skall kanske också säga att jag har utgått från att den bidragsgrundande inkomsten, som ju ligger två år tillbaka i tiden ligger ungefär 10 000 kr. under den aktuella inkomsten.

Vi kan på den här tablån se att en trebarnsfamilj som har 84 000 kr. i inkomst redan i år får behålla 200 kr. mindre än en annan trebarnsfamilj som har 80 000 kronors inkomst.

Vi kan vidare se att en fembarnsfamilj som har 107 000 kr. i inkomst får behålla 600 kr. mindre än en annan fembarnsfamilj som har 80 000 kr.

Vi kan också se av tablån att dessa effekter *förvärras* nästa år, även om regeringens skatteförslag skulle gå igenom!

En fembarnsfamilj som har 123 000 kronors inkomst skulle, om Birgit Friggebos förslag går igenom, nästa år få behålla 1 300 kr. mindre än en fembarnsfamilj med en inkomst på 90 000 kr.

Nu verkar det av interpellationssvaret som om Birgit Friggebo menade att det här rör sig om höga inkomster och att det inte är så intressanta exempel. Men då bör vi komma ihåg att det här är familjer som, även om de på papperet har en hög inkomst, nätt och jämt har passerat existensminimum, om ens det. Detta gör att jag tycker det hade bort vara angeläget för bostadsdepartementet att ta sig en extra titt på sitt förslag, för att undvika att sådana pomperiposaeffekter skulle kunna uppstå. Om jag inte minns fel var man i folkpartiet precis lika upprörd som vi över de marginaleffekter som drabbade Astrid Lindgren och andra egenföretagare och som medförde skatter och avgifter på över 100 %. Jag tycker att det här är exakt lika allvarliga problem. Ändå väljer man uppenbarligen att blunda för frågan.

Den fjärde frågan har statsrådet över huvud taget inte besvarat. Jag frågade om bostadsministern ansåg det vara acceptabelt att behållningen när en hemarbetande make går ut i förvärvslivet blir allt sämre i familjer med vanliga inkomster eller många barn, just på grund av bostadsbidragen. Detta är ändå en utomordentligt central fråga för många vanliga barnfamiljer.

Utvecklingen av bostadsbidragssystemet innebär nämligen inte bara att inkomstförbättringar lönar sig allt sämre i familjer som bara har en enda inkomst och där kanske modern är hemma. Moderns förvärvsarbete – om vi nu utgår ifrån modern – blir dessutom allt mindre lönande i barnfamiljer med vanliga inkomster eller fler barn ju mer Birgit Friggebo bygger på bostadsbidragen i deras nuvarande utformning. Den förväntade effekten av den individuella beskattningen – den skulle ju ge större rättvisa och bättre lönsamhet av hustruns förvärvsarbete – håller nu mycket snabbt på att förbytas i sin motsats just på grund av bostadsbidragen.

Jag skall visa ytterligare en liten tablå, som gäller just bostadsbidragen och effekterna när hemmamake går ut i förvärvslivet. Jag utgår ifrån alldeles vanliga barnfamiljer – jag har hela tiden antagit att mannen har en genomsnittlig industriarbetarlön. Tar hustrun förvärvsarbete drabbas hon inte bara av skatt i vanlig ordning, utan hon drabbas också av en extra marginalskatt på 24 % tills bostadsbidragen är helt avtrappade.

De höjningar av bostadsbidragen som gjorts under Birgit Friggebos tid, säkerligen i största välmening, innebär faktiskt en i många fall ganska magnifik försämring av lönsamheten av hustruns förvärvsarbete. Vi kan på den här tabblån se att det drabbade skiktet år 1977 för en enbarnsfamilj, där alltså mannen har vanlig industriarbetarlön, var 7 500 kr. År 1980 blir det, om förslaget går igenom, ungefär 12 500 kr. För fembarnsfamiljen var det år 1977 ungefär 34 500 kr., och 1980 skulle det bli 57 500 kr. Även om hustrun till den här genomsnittlige industriarbetaren tjänar 57 500 kr., skulle hon på hela denna inkomst släpa med en extra marginaleffekt på 24 % jämfört med om hon stannade hemma.

Detta innebär att de drabbade skikten har ökat med 67 % under de här tre åren.

Nu är det naturligtvis en viss eftersläpning i effekten just på grund av inkomstprövningens konstruktion. Men detta leder till mycket starkt minskad lönsamhet i många vanliga barnfamiljer och framför allt i de större barnfamiljerna. När man tänker på vilket ramaskri sambeskattningen på sin tid föranledde, blir man djupt oroad över den likgiltighet som faktiskt möter denna nya form av sambeskattnig. Skillnaden är bara den att det denna gång är familjer med högst vanliga inkomster och då framför allt de sämst ställda av dessa familjer – de som har de flesta barnen – som drabbas hårdast. Jag hoppas innerligt att jag har fel när jag ibland undrar: Är det så att hustruns förvärvsarbete i dessa vanliga barnfamiljer är politiskt ointressant? Bostadsministern har hur som helst inte ens ansett den här frågan värd att besvara.

Den femte frågan gällde om bostadsministern anser det socialt försvarbart att flerbarnsfamiljerna genomgående drabbas av de hårdaste marginaleffekterna. Bostadsministern nöjer sig med att hänvisa till den kommitté som skall tillkallas för att utreda barnfamiljernas, i första hand flerbarnsfamiljernas, situation. Det är bra att alla de inlägg som har gjorts i kammaren och alla de motioner som har väckts i dessa frågor har lett till att också en sådan kommitté skall tillsättas. Men vi får inte heller här någon som helst meningsyttring från bostadsministern – bara en lång rad tekniska invändningar som jag inte skall ta upp kammarens tid med att bemöta. Jag får tyvärr det intrycket – jag hoppas att jag har fel – att bostadsministern är mera mån om administratörerna än om flerbarnsfamiljernas reella situation.

En långsammare avtrappning av bidragen till flerbarnsfamiljerna skulle gynna höginkomsttagarna, sägs det t. ex. i svaret. Ja, vad är höginkomsttagare? Det skulle då kanske vara en fembarnsfamilj som har 130 000 kr. i inkomst. Makarna kanske tjänar 65 000 kr. var. Det är en höginkomsttagarfamilj! Jag tror att vi måste inse hur flerbarnsfamiljerna har det. Även om de på papperet har goda inkomster befinner de sig många gånger inte ens på existensminimivå.

Beträffande de tekniska invändningarna vill jag hänvisa till motionen 2101, som behandlar dessa frågor. I den anvisar vi en lång rad olika framkomstvägar för att komma till rätta med marginaleffekterna just för flerbarnsfamiljerna.

Torsdagen den
5 april 1979

*Anslag till bostads-
byggande, m. m.*

I min sista fråga undrade jag om bostadsministern avsåg att vidta åtgärder för att förhindra att bristerna i bostadsbidragens utformning och dessas effekter ytterligare förvärras under 1980. Att de med det förslag som ligger ytterligare kommer att förvärras hoppas jag att tabellerna har visat. Men på den frågan fick jag äntligen ett klart svar, även om det är litet kryptiskt utformat. Innebörden är i alla fall ett klart nej – det är bara att låta det hela rulla på också nästa år.

Jag beklagar det svaret. Det måste innebära att de utredningar som nu skall börja jobba får det ännu svårare att rätta till bristerna. Jag hade kanske inte väntat mig att statsrådet självmant skulle dra tillbaka förslaget och försöka korrigera det utifrån de invändningar som vi har rest så att vi fick ett bättre förslag för 1980, som skulle vara lättare att anpassa till nya rättvisare regler. Men nog hade det väl funnits all anledning att vänta med den kostsamma höjningen av övre bidragsgränsen från 54 000 till 59 000 kr. för alla hushåll. Den inte bara kostar väldigt mycket – och bostadsministern sade tidigare att vi måste vara aktsamma med nya utgifter – den kommer också att försvåra en nödvändig anpassning av avtrappningsreglerna till olika hushålls ekonomiska bärkraft.

Jag har inte sett det förslag till direktiv för den här utredningen som föreligger – jag vet inte ens om det är färdigt. Men jag önskar ändå av hela mitt hjärta att de missförhållanden som bostadsbidragen i sin nuvarande utformning medför för vanliga familjer och för flerbarnsfamiljer verkligen skall beaktas också i direktiven. Det är därför, herr talman, jag har tagit kammarens tid i anspråk med att peka på några av de många allvarliga brister i systemet som snabbt måste rättas till.

Birgit Friggebo sade i sitt svar att hon hoppades på enklare och säkrare regler för bostadsbidragen. Låt oss lägga till att vi också skall hoppas på rättvisare regler för bostadsbidragen och sådana regler som inte avhänder barnfamiljerna all möjlighet att själva förbättra sin standard.

Jag hoppas att utredningsarbetet kommer att bedrivas snabbt och med både mod, inlevelseförmåga och fantasi – för det kommer utredningen att behöva om man skall kunna rätta till de problem som föreligger.

Bostadsministern BIRGIT FRIGGEBØ:

Herr talman! Ingegerd Troedsson anser sig inte ha fått svar på sina frågor. Jag vill hävda ganska bestämt att hon har fått det. Man måste nämligen bestämma sig för vad man vill.

Det är så att marginaleffekterna inom bostadsbidragssystemet inte har förvärrats genom det förslag som läggs fram inför 1980. Tvärtom har de mildrats. Men vi lägger fram förslag om förbättrade bidrag, och det innebär att fler hushåll kommer att få bostadsbidrag. Därmed kan det uppstå marginaleffekter därför att varje bidragssystem som bygger på inkomstprövning i sig innebär marginaleffekter. Skall man inte ha ett system med inkomstprövning måste man ha ett generellt system, och då får man inga marginaleffekter.

Här gäller det framför allt flerbarnsfamiljerna – och vi är överens om att de har det besvärligt. Man frågar sig då vilket som är bäst: pengar eller inga

marginaleffekter. Det var bl. a. det som Ingegerd Troedsson tog upp i sin tablå nr 1 för att bevisa.

Vi blundar inte alls för de här problemen. Bl. a. skall barnfamiljernas samlade marginaleffekter tas upp i den kommitté som socialministern kommer att tillkalla beträffande barnfamiljernas ekonomiska situation. I utredningen om bostadsbidragen kommer också inkomstreglerna att ses över.

Men jag skulle vilja gå in på den koppling som Ingegerd Troedsson gör till riksk revisionsverkets utredning och hennes egna slutsatser av den.

Det är inte så att bostadsbidragssystemet är en s. k. tratt för alla skatteregler, alla bidragsregler inom familjepolitiken och de övriga fördelningspolitiska instrument som vi har i samhället och att bostadsbidragssystemet i sig skall utgöra en utjämningsfaktor för alla dessa system så att alla typer av familjer skall ha samma konsumtionsstandard. Bl. a. är det så att vi inte har något hemmamekestöd eller något vårdbidrag. I det här utredningsarbetet har man plockat fram att kvinnor som inte förvärvsarbetar inte har någon inkomst, och så skyller man det på bostadsbidragssystemet.

När det gäller att vidta åtgärder inför 1980 har civilutskottet konstaterat att det inte finns tid att gå tillbaka och nu konstruera nya system som skulle kunna träda i kraft den 1 januari. Därför föreslår utskottet att de regler som regeringen föreslagit också skall gälla för 1980.

Vi skall inte blunda för marginaleffekterna, och vi har lagt fram förslag för att försöka hindra dem, bl. a. på skattepolitikens område och inom bostadsbidragssystemet, genom att vi har höjt den högre inkomstgräns varvid den höga avtrappningen inträder.

Nu föreslår Ingegerd Troedsson att man inte skall höja den gränsen utan alltså behålla de höga marginaleffekterna i de inkomstskikt där många vanliga inkomsttagare befinner sig och därmed alltså förstärka marginaleffekterna!

Låt mig sedan bara göra en reflexion om kvinnornas utträde på arbetsmarknaden. Det kan vara så att uppbärande av bostadsbidrag i vissa fall kan förhindra att kvinnor går ut i förvärvslivet. Vi skall göra vad vi kan för att ta bort sådana effekter. Men samtidigt kan man inte underlåta att ändå konstatera att under den tid som jag har varit bostadsminister – eftersom Ingegerd Troedsson använder den tidrymden som mått – nästan 100 000 kvinnor gått ut i förvärvslivet. Det finns så många andra saker som gör att kvinnor vill förvärvsarbeta att jag inte tror att bostadsbidragen i någon nämnvärd grad hindrar dem från det.

INGEGERD TROEDSSON (m) kort genmäle:

Herr talman! Eftersom jag fick interpellationssvaret mitt inne i en vanlig debatt har jag inte sedvanlig tid för repliker; jag har bara de vanliga tre minuterna. Det gör att jag inte kan ta upp alla de frågor som Birgit Friggebo tog upp.

Bostadsministern sade att man måste bestämma sig för vad man vill. Ja, det

Torsdagen den
5 april 1979

*Anslag till bostads-
byggande, m. m.*

var det jag hoppades att bostadsministern skulle göra. Det var därför jag ställde de här frågorna. Jag hoppades på ett svar som innebar att bostadsministern hade bestämt sig för att hon inte ville ha margineffekter på över 100 %, att hon inte tyckte att det var rimligt att barnfamiljer med vanliga inkomster fick behålla mindre än 15 kr. per hundralapp, att hon inte tyckte det var acceptabelt att vi fick alltmer påtagliga sambeskattnings effekter, att hon inte tyckte att det var försvarbart att flerbarnsfamiljerna genomgående drabbades av de hårdaste margineffekterna och att direktiven till den utredning som vi vill ha skulle utformas med utgångspunkt från dessa synpunkter.

Om man har inkomstprövade bidrag så leder det till margineffekter. Därför har vi i den motion där alla dessa frågor tagits upp, motion 2101, anvisat en lång rad andra vägar. Vi har sagt att om man fortfarande skall ha en individuell beskattning där man inte tar någon hänsyn till skatteförmågan, måste man se över bidragsdelen. Vad kan man göra för att den inte skall få dessa orimliga margineffekter? Då måste man med början i flerbarnsfamiljerna låta en växande del av bostadsbidragen bli en stående del som icke trappas av.

Detta skulle vara kostbart, antyder bostadsministern i interpellationssvaret. Just därför menar vi att man skall vänta med höjningen från 54 000 till 59 000 kr. för alla. Flerbarnsfamiljerna är så få att också ganska avsevärda förbättringar för dem inte skulle kosta så mycket.

Bostadsministern BIRGIT FRIGGEBÖ:

Herr talman! Vad jag har velat säga i mitt svar är att jag inte kan instämma i den beskrivning som Ingegerd Troedsson gör. Hon säger att "inkomstprövningsreglerna allt sämre återspeglar hushållens ekonomiska bärkraft". Hon frågar om jag accepterar att allt fler barnfamiljer med låg skattekraft drabbas av margineffekter, att margineffekter på över 100 % inte bara skall bestå utan även förvärras genom förslaget till bostadsbidrag och att det vid hemmamakes inträde i förvärvslivet blir allt värre i familjer med vanliga inkomster. Jag accepterar inte Ingegerd Troedssons beskrivning av vad förslaget till bostadsbidrag innebär 1980, och det har jag sagt i mitt svar.

Ingegerd Troedsson vill nu att man skall avvakta med att förbättra för människor som befinner sig i vanliga inkomstlägen, där vi vill minska margineffekterna genom en mindre avtrappning än vi har i systemet i dag. Det innebär då att Ingegerd Troedsson accepterar högre margineffekter för dessa människor. Om vi skall ha låga margineffekter, måste vi ha en väldigt liten avtrappning. Det innebär att också människor med mycket höga inkomster kommer in i bostadsbidragssystemet och att systemet blir dyrt. Om vi däremot skall göra en mycket snabb avtrappning, så att det blir ett ganska billigt system men riktat till de svagare, får vi acceptera mycket höga margineffekter i vissa mellaninkomstskikt.

Vi försöker nu lägga oss någonstans mitt emellan för att ta bort de värsta effekterna. Vill man ha bort margineffekterna över huvud taget inom fördelningssystemet, skall man naturligtvis föreslå att bostadsbidraget tas

bort. Det är ett renodlat förslag. Men då kvarstår fortfarande frågan vad som är avgörande: de pengar som dessa människor får genom förbättrade regler eller marginaleffekterna?

INGEGERD TROEDSSON (m) kort genmäle:

Herr talman! Jag beklagar, men jag lade ned all den pedagogiska förmåga jag är mäktig på att försöka visa för Birgit Friggebo att effekterna i en rad avseenden faktiskt förvärras, även om Birgit Friggebo inte vill tro det. Jag kan inte annat än råda Birgit Friggebo att läsa igenom snabbprotokollet, när det kommer. Detta problem tas utförligt upp i riksrevisionsverkets rapport och i vår motion 2101.

Bostadsministern säger åter att marginaleffekterna blir värre, om man har en högre avtrappningsgräns för de större familjerna. Men jag har hela tiden hävdat att vi befinner oss i den situationen att vi, om vi fortfarande skall ha en individuell beskattning som inte tar någon som helst hänsyn till skatteförmågan, också måste acceptera stora bostadsbidrag och andra bidrag till flerbarnsfamiljerna, bidrag som inte trappas av med stigande inkomst.

Beträffande effekterna av båda makarnas förvärvsarbete ber jag Birgit Friggebo se igenom förslaget en gång till. Bl. a. en höjning av den övre inkomstgränsen från 54 000 till 59 000 kr. gör att marginaleffekterna, när en hemmaarbetande make funderar på att ge sig ut i förvärvslivet, blir betydligt värre. Då kommer marginaleffekterna att drabba en mycket större del av hennes eller hans inkomst. Vi kan inte bara skylla på skattesystemet. Skall vi ha en individuell beskattning, måste vi helt och fullt pröva om tanken bakom bostadsbidraget. Kanske måste vi låta en större del bli barnbidrag, eller också – och det anser vi vore önskvärt – får man ta en förutsättningslös debatt om behovsprövade bidrag och hela skattesystemet för att se på vilket sätt man bäst kan lösa dessa problem.

Bostadsministern BIRGIT FRIGGEBOS:

Herr talman! Det kommer att bli tillfälle till en sådan debatt, eftersom den utredning om flerbarnsfamiljernas situation som socialministern skall tillsätta kommer att ta upp just problemen med den samlade verkan för barnfamiljerna av marginaleffekter och bidragseffekter. Vad det här handlar om är huruvida det förslag som jag och regeringen har framlagt för riksdagen och som riksdagen kommer att fatta beslut om för 1980 förvärrar marginaleffekterna för människorna eller inte.

Jag bestrider att systemet som sådant förvärrar marginaleffekterna, men jag säger samtidigt att det faktum att vi förbättrar reglerna, så att fler hushåll får bostadsbidrag, kommer att innebära att fler människor råkar ut för marginaleffekter i och med att de kommer in i bostadsbidragssystemet. Då blir den intressanta frågan: Vill människorna ha litet mer pengar, framför allt flerbarnsfamiljerna som har det besvärligt, eller är de mest intresserade av marginaleffekten?

Andre vice talmannen anmälde att Ingegerd Troedsson anhållit att till protokollet få antecknat att hon inte ägde rätt till ytterligare replik.

Nr 122

Torsdagen den
5 april 1979

*Anslag till bostads-
byggande, m. m.*

Torsdagen den
5 april 1979

*Anslag till bostads-
byggande, m. m.*

ÅKE POLSTAM (c):

Herr talman! Jag ber att få tacka bostadsministern för svaret på min fråga, som kanske har en annan inriktning än den nyss behandlade interpellationen. Jag har anfört motivering för frågan och behöver inte upprepa den.

Dock vill jag säga att jag i datainspektionen har deltagit i beslutet om att temporärt öppna riks försäkringsverkets register för kontroll av lämnade inkomstuppgifter. Det beslutet står i strid med kravet på integritetsskydd för medborgarna. Det skyddet kan inte upprätthållas med en sådan kontroll.

Jag försvarar inte dem som har lämnat felaktiga inkomstuppgifter och på så sätt fått ut för stora bostadsbidrag, men det här borde kunna kontrolleras på enklare sätt i samband med ansökan om bidrag. Man bör inte skapa reformer som inbjuder till kriminalitet. Vill man genomföra en reform med önskad effekt, måste man snarast utreda möjligheterna att få till stånd ett annat system som inte kräver så stor kontrollapparat i efterhand.

Dataregisterkontroll av människorna har kritiserats i vårt samhälle länge. Vi har också inrättat en särskild myndighet för att svara för integritetsskyddet i datasammanhang. Det är således inte meningen att vi med datans hjälp generellt skall utöva integritetskänslig kontroll av medborgarna. Ändå gör vi det.

Vi tycker kanske inte att just den här kontrollen är särskilt allvarlig eller känslig, kanske inte nästa kontroll heller. På så sätt trampar vi vidare och får snart den totalkontroll som vi alla tar avstånd ifrån.

Därför är det bra att bostadsministern nu förklarar att regeringen beslutat att en kommitté skall se över bostadsbidragssystemet och att bostadsministern anser att det är angeläget att kommittén försöker finna inkomstprövningsregler som är mer tillförlitliga och administrativt mer lätthanterliga än de nuvarande.

Det är ett positivt besked, och jag hoppas att det inte skall dröja så länge förrän kommittén kommer med förslag om ett system som på ett smidigare och säkrare sätt löser problemen. Jag är också nöjd med beskedet att alla, såvitt jag förstår, kommer att behandlas lika i samband med regresstalan, oavsett i vilken kommun de bor. Kommer det inte att ske så är tydligen bostadsstyrelsen beredd att utfärda anvisningar för hur reglerna om återbetalning skall tillämpas.

Bostadsministern BIRGIT FRIGGEBÖ:

Herr talman! Egentligen skulle jag inte behöva kommentera det Åke Polstam har sagt. Jag vill bara lämna en upplysning beträffande integritetsskyddet.

Datainspektionen har haft uppe för bedömning frågan huruvida man skulle få tillgång till den sjukpenninggrundande inkomsten inom försäkringskassensystemet. Inspektionen har sagt att under en tvåårsperiod bör detta kunna tillåtas, och därefter skall det göras en utvärdering. Bostadsstyrelsen och datainspektionen har nu uppdraget att göra en utvärdering efter två år för att se på den eventuella integritetsstörning som kan finnas med det förslag som datainspektionen har medgivit att vi får använda:

ÅKE POLSTAM (c) kort gennmäle:

Herr talman! Jag känner till detta, och det var därför jag påpekade att det är fråga om ett temporärt medgivande. Jag hoppas att man under tiden skall kunna komma fram till en sådan lösning att vi sedan inte längre behöver ha den här integritetskänsliga kontrollen.

BIRGITTA DAHL (s):

Herr talman! Det är i dag, just nu – jag vet inte hur många som upptäckt det – nästan på timmen exakt ett halvår sedan trepartiregeringen föll. Det jubileet har två gamla kolleger i den regeringen just firat med ett långt och uthålligt gräl, där en av dem mycket utförligt och öppenjärtigt beskrev för oss vilka svårigheter man hade att komma överens. Jag tycker det var en bra beskrivning av att – om den olyckan skulle inträffa att de borgerliga skulle vinna valet i höst – de borgerliga ändå inte kommer att kunna regera tillsammans. Jag tackar för den uppvisningen.

Eljest är det nödvändigt att diskutera bostadsbidragssystemets utformning mot bakgrund av de fakta vi har och den diskussion som förs ute i samhället och här i huset om de brister som faktiskt finns i bostadsbidragssystemet.

De uppmärksammades och utreddes mycket utförligt redan i boendeutredningen och bostadsfinansieringsutredningen, som visat upp alla de problem som vi tar upp i vår partimotion och i betänkandet. Det gäller inkomstbegreppet, marginaletfektorna, beräkningen av bostadskostnaderna, hur vi skall få ett enklare system och bättre kontroll mot missbruk, hur vi skall få en samordning på sikt av de olika system som finns.

Detta är viktiga problem som måste lösas. Vi är naturligtvis glada över att utskottet har tillgodosett de krav som vi har i motionen om att dessa problem bör utredas och att man därvid bör bedöma även hur skatterna, bidragen och de familjepolitiska åtgärderna samverkar med bostadsbidragen.

Tyvärr har debatten på sina håll varit missvisande. Inte minst det sätt på vilket riksrevisionsverket och moderaterna har bedrivit denna debatt har gett människor en överdriven och felaktig bild av problemens karaktär. Man har använt teoretiska exempel som dåligt svarar mot verkligheten och falskeligen givit människor en bild av att det hela är sämre än det är.

Jag vill bara ge ett par belysande exempel. Jag tror att många upprörts över att det påstås att ensamföräldrar och förvärvsarbetande föräldrar skulle vara mycket gynnade jämfört med andra. Därför vill jag bara tala om fakta, som framgår av statistiken, om hur dessa olika familjetypers inkomst i verkligheten är. De exempel som används utgår ju ifrån att inkomsterna skulle vara desamma.

1976 är det år som låg till grund för bostadsbidragsberäkningen förra året. Då var genomsnittsinkomsten för ensamstående föräldrar med två barn 29 400 kr. 70 % av dem tjänade mindre än 40 000 kr.

För familjer med två föräldrar, där den ena arbetar hemma, och två barn var genomsnittsinkomsten 55 000 kr.

I familjer där två föräldrar arbetar borta och har två barn var genomsnittsinkomsten över 80 000 kr.

Nr 122

Torsdagen den
5 april 1979

*Anslag till bostads-
byggande, m. m.*

Torsdagen den
5 april 1979

*Anslag till bostads-
byggande, m. m.*

Det är helt klart att detta exempel räcker för att visa att så snett som en del påstår slår inte systemet i verkligheten.

En annan sak är att marginaleffekterna i vanliga inkomstlägen ökat kraftigt därför att de två borgerliga regeringarna har medverkat till att detta system har urholkats. De som i första hand har drabbats av detta är vanliga inkomsttagare med hemmafru. Det är klart att dessa blir mycket upprörda när de får rapporter om de problem som finns i systemet samtidigt som de upplever att de förlorar sina bostadsbidrag.

Vi kan inte frigöra oss från intrycket att det finns inslag i denna debatt av att man driver propaganda för att misskreditera systemet som sådant därför att man inte tycker om dess fördelningspolitiska effekter, som ju är avsedda. Vi kommer naturligtvis att slå vakt om ett system som just syftar till att ge ökat stöd åt dem som bäst behöver stödet. Det skall vi göra genom att på ett ambitiöst sätt medverka till att ta bort de problem som finns, även om det inte blir lätt i ett samhälle där människor lever under så olika villkor som de faktiskt gör i dag.

Vi skall också slå vakt om systemet genom att medverka till att den pågående försämringen av bostadsbidragen upphör. Bostadsbidragen bör alltså förbättras, och det kan inte vänta tills det nödvändiga utredningsarbetet är utfört.

Regeringen har nu föreslagit vissa förbättringar när det gäller det statliga bostadsbidraget och de övre hyresgränserna. Den nu föreslagna övre hyresgränsen överensstämmer med den som ett enhälligt civilutskott föreslog i höstas. Men detta är mer en kosmetisk operation än en verklig förbättring. Effekterna äts nämligen till stor del upp dels av den höjda nedre hyresgränsen, dels av det faktum att man inte höjer den nedre inkomstgränsen. Det man ger med den ena handen tar man igen med den andra. Det man tjänar på den här operationen – alltså det belopp som man tar från bidragsmottagarna – är ungefär 250 milj. kr. Det här betyder för enskilda att de som inte har en hyra på 450 kr. förlorar sitt bidrag. Och det är många, framför allt pensionärer, ungdomar och ensamma föräldrar. De som har en hyra som understiger den övre hyresgränsen förlorar 40 kr. per månad eller ungefär 500 kr. per år. De som har en hyra som ligger på eller över den övre hyresgränsen kompenseras för höjningen av den nedre hyresgränsen, men de får ingen förbättring.

Konsekvenserna av att man låter bli att höja den nedre inkomstgränsen blir att bortfallet ur systemet av familjer som behöver bostadsbidrag fortsätter. Det är de som svarar för den allra största delen av de 250 milj. kr. som sparas.

Vi anser att vi måste göra någonting åt de här problemen och har därför krävt att den nedre hyresgränsen behålls och att man höjer den nedre inkomstgränsen. Vi anser att den övre hyresgränsen också måste höjas för att komma i takt med de verkliga bostadskostnaderna och framför allt därför att med nuvarande regler missgynnas tvåbarnsfamiljerna och fyrbarnsfamiljerna och även vissa familjer där någon av föräldrarna har umgängesrätt med barn från tidigare äktenskap som kommer och hälsar på i familjen.

Vi tycker också att det är mycket förvånande att utskottsmajoriteten och regeringen inte velat vidta åtgärden att höja gränsen för bostadsbidrag till 18 år. Med nuvarande regler kan studerande 17-åringar få bostadsbidrag. Däremot utgår inte bostadsbidrag för arbetslösa ungdomar som bor hemma. Med tanke på de problem som ungdomsarbetslösheten utgör också för ungdomarnas familjer anser vi att det är självklart att man vidtar den här åtgärden.

Däremot kan vi konstatera att utskottet givit regeringen bakläxa när det gäller förslaget att ta bort de förmåner som man haft vid beräkning av bostadsbidraget för de handikappade – och det är vi tacksamma för. Man har motiverat det förslaget med att det är en så besvärlig byråkrati kring dessa regler. Jag vill säga att om det är någonting som byråkratin skall användas till så är det för att hjälpa människor som har ett särskilt behov av hjälp. Vi är alltså glada att kunna konstatera att utskottet på denna punkt följt vårt förslag.

Herr talman! Bostadsfrågan är med all rätt en av de stora, omstridda och mycket debatterade frågorna. Vi har som Per Bergman påpekade en ny bostadsbrist, en obalans i byggandet och en växande spekulation och segregation, som innebär att vi är på väg bort från de bostadssociala målen. Det är nödvändigt att bekämpa kommersialismen och segregationen i boendet. Det måste vi göra med en rad olika åtgärder, bl. a. med kommunal anvisningsrätt och aktiva bostadsförmedlingar. Vi kan inte förstå hur regeringen månad efter månad, år efter år kan hålla på och långhala frågan om kommunal anvisningsrätt. Man har så länge lovat ett förslag men lägger ändå inte fram något. Nu är ju Birgit Friggebo befriad från grälet med centern och moderaterna – varför kan vi då inte få detta förslag?

Men vi måste också ställa upp nya krav om en bostadspolitik som tar hänsyn inte bara till hur många bostäder vi behöver bygga utan också till hur vi skall skapa bra boendemiljöer och en bra samhällsplanering. En socialt inriktad bostadspolitik av detta slag skulle vara mycket viktig för att hjälpa oss att klara en av våra mest betydelsefulla uppgifter inför 1980-talet, nämligen att inifrån förändra samhället så det blir bättre att leva i.

Det har skett stora förändringar som har varit väldigt påfrestande för många människor. Det finns många som är ensamma och isolerade. En stor del av Sveriges befolkning bor i helt nya samhällen som måste få socialt liv och struktur. Därför måste vi nu anstränga oss för att genom ett grundligt och omfattande arbete förbättra de miljöer där människornas livsvillkor bestäms. Det gäller inte minst bostadsområdena.

Detta är ett genomgående tema för en rad av våra partimotioner till detta riksmöte. Vi menar att bostadsplaneringen måste användas som ett instrument för att utveckla ett samhälle som är mer präglad av gemenskap, omtanke och en ansvarsfull hushållning med våra resurser. Vi måste bygga och bygga om för att människor med olika bakgrund och livssituation skall kunna leva tillsammans. Planeringen måste präglas av en social helhetssyn. Bostadsområdena måste kunna tillgodose grundläggande behov hos människorna av gemenskap, aktivitet, service, omvårdnad och kultur. Därför måste man få

Torsdagen den
5 april 1979

*Anslag till bostads-
byggande, m. m.*

ett system där bostadsplaneringen kan samverka med annan planering, t. ex. för åldringsvård och barnomsorg, för att genomföra SIA-skolan, för att genomföra åtgärder mot den sociala utslagningen. Bostadsplaneringen måste också samordnas med planeringen för lokalisering av arbetsplatserna och med trafikplaneringen, inte minst för en utbyggnad av kollektivtrafiken.

Vi måste få en planering som utgår från högt ställda krav på miljövård och på hushållning med energi och andra resurser i samhället. Det är viktigt att vi i tid inser att energihushållningen inte bara handlar om tätning och isolering utan i högsta grad om planering. Vi måste utveckla en resurs- och energisnål planerings- och byggnadsteknik i stort och smått. Så som många av våra miljöer ser ut i dag är det lätt att se att det krävs bl. a. förtätning och komplettering av befintliga bostadsområden, utnyttjande av råmark mellan bebyggda områden och en uppstädning av de av trafik och dåligt planerade arbetsområden söndertrasade miljöerna i tätorternas utkanter.

Ju mer man studerar dessa behov, desto mer uppenbart blir det att det nu framför allt krävs en samverkan mellan olika samhällssektorer, såväl lokalt och regionalt som på rikspanet.

Vi har här i riksdagen lagt fram förslag till den lagstiftning som skulle utgöra den nödvändiga grunden för kommunala handlingsprogram för utveckling av bostadsförsörjningen med utgångspunkt i bostadssociala investeringar kombinerade med kartläggningar av bostadsbyggelsens tekniska beskaffenhet och dess energiegenskaper.

Vi har också framhållit att dessa krav, inte minst när det gäller social miljö och energihushållning, måste läggas till grund för den nya plan- och byggnadslagstiftningen och att det behövs ökade forsknings- och utvecklingsinsatser på detta område.

Vi har slutligen fört fram krav på en utredning som skulle kartlägga förutsättningarna och villkoren för att samordna de olika åtgärder som är nödvändiga för att klara detta – ekonomiskt, när det gäller marken, upprättande av sådana kommunala bostadsförsörjningsprogram som så småningom kan samordnas till det vi vill kalla ett nationellt miljöutvecklingsprogram och där man alltså på en gång kan beskriva vilka insatser som krävs för bostadsförsörjningen, för energihushållningen, för den fysiska riksplaneringen, trafikplaneringen, länsplanerna och de kommunala ekonomiska långtidsplanerna.

Tyvärre har riksdagen, flera gånger redan, avvisat de här förslagen från vår sida. Jag är lika upprörd som Per Bergman över att riksdagen också i år gör det. I år gör man det t. o. m. i mer snorkig och oförsämd ton än vi någonsin har varit med om i det här utskottet och utan att ens sakbehandla de förslag som vi väcker. Det tycker vi är utmanande, inte bara mot oss utan framför allt mot alla de människor som förväntar sig att vi politiker tar tag i de här frågorna, som betyder så mycket för deras levnadsvillkor.

Herr talman! Låt mig till sist också säga en sak med anledning av den aktuella bostadsdebatten. Jag har talat mycket här om vilka samhällsinsatser som krävs för att utveckla en god miljö och social gemenskap. Jag vill tillägga att det också krävs solidaritet och medmänsklighet av oss alla till vardags för

att detta skall bli verklighet. Det är något som vi måste värna om, inte minst mot dem som i dag vädjar till egoismen hos dem som tror sig vara starka, hos dem som inbillar sig att de klarar sig så bra på egen hand, som flyr in i sin egen värld och bygger upp allt högre murar omkring sin egen idyll, samtidigt som de stänger andra ute i allt större ensamhet och utslagning.

Det är en farlig tendens, när många går ut och försöker marknadsföra idén att sociala problem kan lösas med ägande och ökad privatisering. Ägande är verkligen ingen undermedicin mot ensamhet och utslagning. Sådana problem skall vi i stället möta med reformer och med personlig vardagsso-lidaritet, inte minst från deras sida som har mest resurser. De starka måste fås att förstå att de skall använda sin styrka, sin tid och sina pengar till att stödja medmänniskorna och gemenskapen.

Jag tycker, herr talman, att det är viktigt att erinra om detta i dagens bostadsdebatt. Jag vill till sist yrka bifall till de socialdemokratiska reservationerna och i övrigt till utskottets hemställan i betänkandet.

INGEGERD TROEDSSON (m) kort genmäle:

Herr talman! Om jag förstod Birgitta Dahl rätt skulle det existera en konspiration mellan moderata samlingspartiet och riksrevisionsverket, som gick ut på att misskreditera bostadsbidragen därför att de var på tok för effektiva från fördelningssynpunkt. Hur naiv får man lov att vara, Birgitta Dahl? Jag tror inte att Birgitta Dahl tror på detta ens själv, även om hon tycker att det låter bra.

Men sedan sade Birgitta Dahl någonting intressant: För att uppnå detta nedbrytande syfte så körde vi med teoretiska exempel utan förankring i sinnevärlden.

Det är där vi har kärnan i det hela. De teoretiska exempel utan förankring i sinnevärlden som jag lade fram utgjorde i stor utsträckning vanliga barnfamiljer med alldeles genomsnittlig industriarbetarinkomst. Men det här styrker vad jag tror, nämligen att de familjerna inte existerar i socialdemokraternas sinnevärld. Man struntar uppenbarligen helt i effekterna av bostadsbidraget när det gäller dessa vanliga barnhushåll.

Jag har faktiskt tittat litet på socialdemokraternas motioner när det gäller bostadsbidragen, avtrappningsreglerna osv. Jag har då funnit att om de förverkligades, så skulle man ännu effektivare låsa in hustrun i vanliga barnfamiljer i hemmen, därför att marginaleffekterna skulle bli ännu mycket större än i regeringens förslag om hon gick ut i förvärvslivet.

Sedan vill jag återkomma till frågan om ensamförälder- resp. tvåförälderfamiljer och säga: Låt oss inte hemfalla åt något slags tycka-synd-om-debatt! Vad jag tror att vi måste göra är att sluta utgå från att det alltid är synd om den barnfamilj som har t. ex. 30 000 kr. i årslön, medan den som har 70 000 har det så bra. Man måste i inkomstbegreppet också räkna in andra inkomster, exempelvis skattefria underhållsbidrag, bidragsförskott osv., för att få en rättvisande utgångspunkt för rättvisande bostadsbidrag. Vi vill nämligen att stödet skall komma de mest behövande till del. Avslutningsvis skall jag citera slutet på vår motion:

Torsdagen den
5 april 1979

*Anslag till bostads-
byggande, m. m.*

”Syftet med en sådan allsidig genomgång av de olika stödformerna till barnfamiljerna måste givetvis vara att få en grund för en från social och fördelningspolitisk synpunkt så rättvis och effektiv utformning av stödet till barnfamiljerna som möjligt. Stödet måste t. ex. göra det möjligt också för familjer i vanliga inkomstlägen att, om de så önskar, ha flera barn utan att standarden blir orimligt nedpressad. Likaså bör det vara en rimlig målsättning att skatte- och bidragssystemen utformas så, att också flerbarnsfamiljerna av egen kraft skall kunna förbättra sin standard och välja mellan hem och förvärvsarbete.”

Tänk efter, Birgitta Dahl, om detta inte är en ganska god utgångspunkt för en konstruktiv debatt om familjepolitikens utformning.

KJELL MATTSSON (c) kort genmäle:

Herr talman! Det sägs ju att man inte har roligare än man gör sig. Birgitta Dahl har tydligen många små glädjeämnen. Bl. a. håller hon reda på jubileumsdagar, t. ex. när trepartiregeringen sprack. Sedan går det ju att fortsätta att fira sju-, åtta- och niomånadersjubileum. Ibland syns också Birgitta Dahls namn i tänkta statsrådskonstellationer. Men om hon har den uppfattningen och det kravet att en snäll och idyllisk församling skall utgöra statsrådsstyrelsen, tror jag att Birgitta aldrig får glädjen att fira ett jubileum som statsråd eller f. d. statsråd.

Sedan över till bostadsbidragen. Jag skall inte säga mycket om dem, eftersom vi redan har diskuterat dem länge. I utskottet kom vi ganska snart fram till att det finns anledning att se över en hel del av de frågor som gäller bostadsbidragens utformning och verkningar. Vi var överens om att vi inte skulle ändra bostadsbidragssystemet mer än vad som motsvaras av det som blir kvar i motsättning mellan socialdemokraternas krav på ändrade hyresgränser och inkomstgränser. I övrigt tillstyrkte vi vissa socialdemokratiska förslag, som i sin tur innebar ett avslag på propositionen. Jag tror därför att det är riktigt att före en översyn, som jag hoppas kommer att gå fort, inte göra större ändringar än vad som är nödvändigt. Det har f. ö. ganska nyligen företagits höjningar av de utgående bidragen.

Beträffande det förslag till utvecklingsprogram som socialdemokraterna har lagt fram i motionen 788, och som socialdemokraterna anser att vi har varit olörlöskända mot, vill jag erinra om att jag i mitt tidigare inlägg sade att majoriteten i långa stycken inte har några invändningar mot ett beaktande av alla de intressen som räknas upp och som skall finnas med i planeringen. Inte heller har vi några invändningar mot det bostadssociala syftet. Vi har ju haft att behandla det här avsnittet i motionen 788. Jag har närmast sett på s. 2 i motionen där det bl. a. står: ”Innan vi går in närmare på våra förslag — — — vill vi emellertid i korthet redovisa vår syn på utvecklingen av samhällsutbyggnaden i framtiden.” Detta är inte något konkret förslag utan en allmän målformulering. Det är fråga om en redovisning av motionärernas syn på frågan, som sedan blir ett program. Sedan avslutas det hela med ett yrkande om att det skall bli en samlad översyn i en statlig utredning. Utskottsmajoriteten tycker inte att man kan klara av problemen som

socialdemokraterna önskar, dvs. genom att tillsätta en utredning beträffande ett utvecklingsprogram. Motionärerna måste lägga fram mer konkreta förslag för att de skall kunna behandlas i utskottet.

BIRGITTA DAHL (s) kort genmäle:

Herr talman! Jag tycker att det är en tillgång i livet att kunna ta vara på varje glädjeämne. När jag för en stund sedan såg på dagordningen märkte jag händelsevis att det råkade vara detta datum. Men jag har inte hunnit fira det än. Vi kan kanske gå och ta oss en kopp kaffe och fira det tillsammans efter den här debatten.

Sedan vill jag, för att tala allvar, säga att det ändå är litet märkligt att utskottet inte vill sakbehandla vårt förslag till utredning. Man nämner det inte ens med ett ord. Det här är minsann inte något som vi står ensamma bakom. När utskottet gör på det sättet och när man säger att den här utredningen inte är lämplig, säger man också att cheferna för planverket och bostadsstyrelsen har fel när de föreslår samma sak. Det är väl, om jag fattar det rätt, också en uppmaning till bostadsministern att inte bry sig om de här två generaldirektörernas förslag. För vår del tycker vi att det vore väldigt bra om bostadsministern ville bry sig mer om det vi och Lennart Holm och Bengt Johansson säger än det Kjell Mattsson och utskottsmajoriteten i övrigt anför.

Var och en som sysslar med de här frågorna, reser ute i kommunerna och talar med de människor som är berörda av problemen, vet att detta är något som dessa människor önskar skall komma till stånd, så att de får i gång den verksamhet på det här området som är nödvändig ur social synpunkt, ur resurshushållningssynpunkt, energihushållningssynpunkt och ur kommunalekonomisk synpunkt inte minst. Kommunerna har i dag en mycket viktig uppgift att fylla när det gäller samhällsutvecklingen på en rad områden. Jag har naturligtvis mycket stor tilltro till kommunernas förmåga att klara denna uppgift. Men de är själva intresserade av att man från statsmakternas sida skall ta initiativ till en utredning av det här slaget för att kartlägga problemen, till en undersökning av hur man klarar finansieringen, hur man utarbetar ett samlat program för de ombyggnadsverksamheter som måste bedrivas utifrån olika krav som vi i dag ställer på förnyelse och förbättring, på ett bättre socialt liv, på en bättre energihushållning.

Jag tycker, Kjell Mattsson, att ni använder er av en mycket ihålig och tunn argumentation i debatten när ni inte i stället, som i utskottsbetänkandet, är enbart snorkiga.

KJELL MATTSSON (c) kort genmäle:

Herr talman! Jag sade i min förra replik att mycket av det som formuleras som mål från socialdemokraternas sida är sådana allmänna formuleringar som vi kan instämma i. Däremot finner vi det inte motiverat att gå till väga på det sätt som socialdemokraterna föreslår. De räknar upp ett antal saker som behöver göras, bl. a. en inventering av bebyggbar mark. Det är ett sådant arbete som vartenda år pågår i den kommunala verksamheten och som tar sig

Torsdagen den
5 april 1979

*Anslag till bostads-
byggande, m. m.*

uttryck i bostadsbyggnadsprogrammen. Vidare finns en mängd andra saker som man skall ta hänsyn till i bostadsplaneringen.

Jag sade i mitt första inlägg att det pågår ett arbete med reformering av bygglagen, och givetvis skall en del av de krav som man från samhällets sida centralt ställer upp för den kommunala planeringen gå in som generella förutsättningar där.

En av mina första uppgifter i riksdagen var att försvara en motion av centerpartiet med något liknande luddigt krav som det denna motion innehåller, och jag fick naturligtvis då starkt motstånd från mycket framstående socialdemokratiska debattörer, som sade: Så här dåligt underlag kan man inte begära att riksdagen fattar beslut på. Det måste vara mer preciserat vad motionärerna vill. – Det är precis vad vi säger här. Vi tror inte att det är möjligt att gå fram på det här sättet.

Det finns en mängd problem i det socialdemokraterna räknar upp. En del av dem är berörda i den framställning till regeringen från generaldirektörerna i planverket och bostadsstyrelsen som har nämnts några gånger. Jag tror att det är både nödvändigt och värdefullt att starta med analysen, som kan göras på olika sätt och inom olika uppdrag, där man då arbetar med den här inriktningen. Sedan kan åtgärder vidtas konkret inom ämbetsverkens arbetsuppgifter och genom olika uppdrag från regeringens sida. Det är möjligt att man sedan också skall ha parlamentariska inslag i det arbetet. Men man skall starta med att analysera vad det är man vill nå fram till och inte utreda hur socialdemokraternas målformuleringar skall bli genomförda.

BIRGITTA DAHL (s) kort genmäle:

Herr talman! Om det nu är så att ni – som ni har sagt också tidigare år – egentligen är ense med oss, men bara inte vill tvingas erkänna att de förslag som vi lägger fram är bra, varför har ni då hittills inte velat kosta på dem en ordentlig sakbehandling i utskottet eller i utskottsbetänkandena? Varför vill ni bara springa förbi det som om det skulle vara någonting nästan litet skrämmande?

Är det så att vi kan hoppas på att ni visar bättre ansvar för och större omsorg om detta från ert håll nästa gång? Vi har upprepat vårt krav i vår motion med anledning av regeringens förslag beträffande energihushållningen, eftersom denna typ av planering av stads- och samhällsförnyelse i högsta grad sammanhänger med hur en vettig och effektiv energihushållning skall kunna genomföras, inte minst i den översiktliga samhällsplaneringen och i flerfamiljshusbeståndet, där det också är många andra problem förknippade med ombyggnadsverksamheten och miljöförbättringarna. Kan vi, Kjell Mattsson, hoppas på att ni nästa gång som utskottet får behandla denna fråga – den kommer ju upp igen efter påsk – tar seriöst på den och ger er tid att diskutera den med oss? Vi kanske då kan komma fram till de preciseringar som ni tycker är nödvändiga – även om jag mera tror att det är fråga om undanflykter från ert håll. Kan vi då genom att gemensamt diskutera detta, kalla in experter osv. i utskottet komma fram till en konstruktiv skrivning, tror jag att det skulle vara till nytta för hela samhället.

Andre vice talmannen anmälde att Kjell Mattsson anhållit att till protokollet få antecknat att han inte ägde rätt till ytterligare replik.

Bostadsministern BIRGIT FRIGGEBO:

Herr talman! Bara en liten kommentar till socialdemokraternas reservation beträffande anslag till bostadsbidrag. Som jag sade tidigare följer socialdemokraterna i stort sett bostadsstyrelsens anslagsäskande. Det görs ju nu kraftiga höjningar av bl. a. den övre hyresgränsen, som gör att den bättre svarar mot nyproduktionens boendekostnader, och det gäller framför allt för barnfamiljerna. Det sker också en kraftig förbättring av det statliga bidraget vilken framför allt gynnar flerbarnsfamiljerna. Vi har medvetet varit litet återhållsamma när det gällt bostadsbidraget till familjer utan barn, och det återspeglas i det faktum att höjningen av den nedre hyresgränsen kompenseras av en höjning av den övre hyresgränsen, med samma belopp. Det innebär att det inte blir någon reell förbättring, och det är alltså resultatet av ett medvetet politiskt ställningstagande.

Dessutom stod vi i höstas inför valet att antingen låta samhället gå in med åtgärder, som generellt skulle dämpa hyreshöjningarna, eller att kompensera dem som har de svagaste inkomsterna eller den högsta försörjningsbördan för dessa. Vi gjorde då den bedömningen att det var mycket angeläget att generellt dämpa hyreshöjningarna, och vi lade därför fram förslaget om underhållslån.

Vi har också funnit att detta fått effekter som gör att den genomsnittliga hyresnivån för 1979 ökat med 4 à 5 %. Det skall vägas mot att de övre hyresgränserna – som vi egentligen inte skall diskutera nu – fr. o. m. den 1 januari 1979 överstiger den faktiska hyreshöjningen i år. Det torde även bli så att höjningen år 1980 av de övre hyresgränserna kraftigt kommer att överstiga den faktiska hyreshöjningen. I ett läge där man har begränsade resurser måste man ju välja. Det har väl bara varit så för socialdemokraterna att de haft otur att komma litet i otakt med tiden och inte hunnit ta i beaktande de faktiska effekter som underhållslånen har haft på hyresnivåerna.

Låt mig så något kommentera detta med det nationella miljöprogrammet, eftersom det har diskuterats vad de båda generaldirektörerna i bostadsstyrelsen resp. planverket har framfört för önskemål till regeringen.

Generaldirektörerna har kommit in med skrivelser om att de skulle vilja utreda och lägga upp program för hur vi kan använda den befintliga bebyggelsen och hur vi kan göra den bättre. Det var ett arbete som vi hade påbörjat i departementet redan tidigare för att just strukturera problemen och se om man skall kunna gå vidare. Behövs det offentliga utredningar? Kan man lägga ut speciella uppdrag på verken? Kan man ge verken ett eget utredningsuppdrag? Kan man inom departementet vidta förändringar utan utredningsuppdrag osv.? Det är mycket angeläget att vi får en genomgång, så att det blir en förnyelse av den befintliga miljön inför 1980-talet och så att den befintliga bebyggelsen kan omvandlas på sina egna villkor och inte enligt nybyggnadsvillkor vad gäller byggnormer och lånevillkor som det ju faktiskt är i dag. Varje omvandling av bebyggelsen sker mer eller mindre på dispens

Nr 122

Torsdagen den
5 april 1979

*Anslag till bostads-
byggande, m. m.*

Torsdagen den
5 april 1979

*Anslag till bostads-
byggande, m. m.*

från nybyggnadskrav.

Men det där tycker jag låter som om det är något helt annat än vad socialdemokraterna är ute efter, nämligen ett program för den totala bebyggelseutvecklingen, ett program som enligt deras mening bör läggas till grund för ett långsiktigt nationellt miljöutvecklingsprogram. Jag ifrågasätter om det inte är ett så gigantiskt uppdrag för en statlig utredning att man riskerar att stoppa upp hela verksamheten. Vi har ju redan nu olika planeringsinstrument för miljöutvecklingen inom exempelvis den fysiska riksplaneringen. Där kommer det en ny rapport till sommaren om hur vi skall hushålla med mark och vatten. Det kommer till sommaren också ett utredningsförslag beträffande ny bygglag, där sådana här frågor tas upp. Att då tillsätta en stor offentlig utredning med målsättningen att man skall utforma ett nationellt miljöutvecklingsprogram verkar för mig som elefantiasis. Det är bråttom med att få fram förändringar när det gäller den befintliga bebyggelsen. Vi måste veta hur vi skall kunna tillgodogöra oss den oerhört stora resurs som finns i denna bebyggelse, och där skall man inte blanda in nationella miljöutvecklingsprogram.

BIRGITTA DAHL (s) kort genmäle:

Herr talman! Om bostadsministern hade läst vidare i vår motion skulle hon ha funnit att den här utredningens första uppgift skulle vara att ta fram underlaget för det mera begränsade uppdraget, som bl. a. har tagits upp av de två generaldirektörerna och som tydligen också departementet håller på med. Men därefter skulle den även kunna ta itu med mera långsiktiga uppgifter.

Jag har lagt märke till att den nuvarande regeringen har för vana att splittra upp utredningsuppdrag på mängder av små utredningar av ett annat slag än det vi är vana vid – experter, ämbetsverk, grupper i departementen – men helst undviker att få utredningar som kan ta ett helhetsgrepp på frågorna och som har ett parlamentariskt inslag. Jag tror inte det är att effektivisera arbetet, och jag tror det är en särskilt farlig väg att välja för en så svag regering som den vi har nu.

Det är ju med all sannolikhet ett övergångsstadium som vi har här – en historisk parentes – och det blir väl bättre med regeringsfrågan snart. Men även om det blir det menar vi att det är nödvändigt när det gäller viktiga samhällsfrågor att se till att utredningsarbetet bedrivs inte byråkratiskt och splittrat utan på ett sådant sätt att man kan ta ett helhetsgrepp och få med människor i utredningsarbetet som har någon kontakt med verkligheten och inte bara med skrivbordet.

Sedan vill jag bara säga att Birgit Friggebo inte med sitt tal om underhållslånen skall försöka prata bort behovet av en förbättring av bostadsbidragssystemet. För det första är underhållslånen en dålig och kortsiktig lösning, som egentligen bara innebär att man vill skjuta frågan framför sig till efter valet, när man hoppas slippa att ta ansvaret för den, och för det andra är den ingen garanti för att vi får någon ordning på kostnaderna för vare sig ombyggnad eller nyproduktion av bostäder.

Torsdagen den
5 april 1979

*Anslag till bostads-
byggande, m. m.*

Det borde verkligen inte förhålla sig så att många familjer förlorar sina bostadsbidrag eller får sämre bostadsbidrag eller så att regeringen tjänar 250 milj. kr. på att höja den nedre hyresgränsen och inte höja den nedre inkomstgränsen. – För det är det man gör: man tjänar 250 milj. kr. på de åtgärderna; pengar som man tar från barnfamiljer och pensionärer i en mycket pressad situation.

Bostadsministern BIRGIT FRIGGEBO:

Herr talman! Jag tycker att Birgitta Dahl ger en ganska konstig beskrivning av det faktum, att statsmakterna går in och lånar ut 1 miljard kronor på två år. Hon kallar det för en dålig lösning. Jag tror att man i stället skall gå ut och fråga hyresgästerna vad de anser om att få det eftersatta underhållet utfört, så att det blir en någorlunda vettig standard i hyreshusområdena, samtidigt som man kan få en dämpad hyresutveckling.

Det kanske inte skulle skada om Birgitta Dahl ville läsa vad hyresgäströrelsens organ Vår bostad har skrivit i de här frågorna, bl. a. med adress till Birgitta Dahl.

BIRGITTA DAHL (s) kort genmäle:

Herr talman! Det skulle vara intressant att få höra om Birgit Friggebo över huvud taget har ägnat en tanke åt frågan om vad som skall komma efter den här övergångslösningen.

Bostadsministern BIRGIT FRIGGEBO:

Herr talman! Ja, den frågan har jag ägnat mycken eftertanke, och jag har också ägnat mig åt att föra ut denna tanke.

Vi stod inför en situation där det behövdes mycket pengar bara för att över huvud taget återställa hyreshusen i ett bättre skick genom behövliga underhållsinsatser, dvs. behålla den normala standarden i hyreshusen. De pengarna behövdes snabbt för att inte den fortgående förstörelsen och förslitningen skulle försämra bostadsområdena totalt.

Situationen var också den att fastighetsägarna självfallet måste ta ut pengar för sina kostnader för reparationer till följd av det tidigare eftersatta underhållet. Det var således ett behov av snabba åtgärder.

Vad vi nu har gjort är att vi har ställt resurser till förfogande för att underhållet skall kunna utföras, samtidigt som dessa människor, som får en ganska låg hyreshöjning, får betala tillbaka pengarna på 15 år i stället för att behöva betala kostnaderna på två år. Detta innebär naturligtvis också en väsentlig förbättring för dem.

Vad det sedan gäller framtiden har jag sagt att dessa åtgärder förvisso inte löser alla problem. Vad vi har gjort är att vi har gett två års uppskov till fastighetsägare för att de tillsammans med hyresgäster och deras organisationer skall kunna sätta sig ner och diskutera vad som kan göras åt den fortgående höjningen av framför allt drifts- och underhållskostnaderna. Jag har delvis sagt detta tidigare i kammaren med anledning av en debatt med Tore Claeson, då jag sade att jag inte tror att man kan komma åt

kostnadsutvecklingen mindre än att hyresgästerna får väsentligt mer att säga till om än f. n. Nu har vi gett ett andrum för att man tillsammans skall kunna diskutera fram hur man fortsättningsvis skall gå till väga. Jag tror att om de använder den tiden väl kan det få väldiga effekter på den framtida kostnadsutvecklingen.

Andre vice talmannen anmälde att Birgitta Dahl anhållit att till protokollet få antecknat att hon inte ägde rätt till ytterligare replik.

SVEN ERIC ÅKERFELDT (c):

Herr talman! I en av sina repliker sade Birgitta Dahl att hon hoppades att vi när planeringsfrågorna kommer upp till behandling i ett annat sammanhang skall få uppleva en seriös debatt. Det skall jag väl kunna lova henne. I civilutskottet har vi alltid seriösa debatter kring de förslag som väcks. Nu beror det hela naturligtvis i någon mån på vilka typer av förslag det gäller, men jag hoppas att vi vid det tillfället skall ha någonting mer konkret att ta på.

När det gäller planeringsfrågorna i mer begränsad bemärkelse – närmast frågan om omvandlingen av det bostadsbestånd vi har, den fråga som bostadsministern framför allt åsyftade – kan jag säga att vi, när vi skall behandla dessa frågor, på utskottets bord kommer att ha en centermotion som innehåller vissa konkreta förslag. Jag hoppas på att vi då får en seriös behandling av den motionen även från Birgitta Dahls sida.

Min uppgift här skulle närmast vara att behandla de reservationer som centerpartiet står för, antingen ensamt eller tillsammans med något av de övriga partierna. Jag börjar med reservationen 4, som behandlar frågan om ägarlägenheter. Det är en företeelse som i riksdagsdebatten inte är helt okänd. Här har det väckts två helt motstridiga förslag, ett från socialdemokratiskt håll och ett från moderat håll. Dessa båda förslag är helt oförenliga, och därför har det – med den voteringsordning som gäller – kommit att bli så att socialdemokraterna skrivit majoritetsyttrandet, medan vi övriga reserverat oss.

Vår reservation är mycket kortfattad och går helt enkelt ut på att riksdagen inte bör göra någonting medan arbetet pågår med den kunskapsöversikt som riksdagen tidigare har beställt.

Till ivrarna för ägarlägenheter vill jag säga att de bör komma ihåg att den här reformen inte är fullt så enkel som många kanske föreställer sig. Man måste bl. a. lägga upp ett nytt fastighetsregister och företa ändringar i fastighetsbildningslagen. Dessutom skall vi komma ihåg att det trots att man äger sin lägenhet krävs en form av samfällighet för att förvalta de gemensamma utrymmena och handha de gemensamma angelägenheterna i ett flerfamiljshus av den här typen. I det avseendet kommer det att bli precis som en vanlig bostadsrätt.

Det är dessutom svårt att frigöra sig från tanken att det främsta syftet är att man skall erhålla belåningsbara objekt och skatteförmåner. Om man vill åstadkomma sådana effekter bör det inte ske via bostadspolitiken.

Ett flitigt brukat argument för den här typen av lägenheter är att de ger ett bra boendeinflytande. Det är alldeles riktigt. Då skall man emellertid komma ihåg att den vanliga bostadsrätten ger minst samma fördelar. Vi bör därtill notera att det nyligen har tillsatts en utredning i syfte att främja en ökad övergång från hyres- till bostadsrätt.

Vi bör också komma ihåg att ägarlägenheter medför att andelen bostäder som kräver stora kapitalinsatser kommer att öka. Det i sin tur är ägnat att öka segregationen. De boendekvaliteter som den här boendeformen skulle ge kan enkelt åstadkommas inom den redan befintliga bostadsrätten. Dessa kvaliteter kan f. ö. till stor del åstadkommas även inom hyresrätten. Jag vill i detta sammanhang erinra om att det med SABO:s medverkan nu pågår ett forskningsarbete som är mycket omfattande. Man har där högt ställda ambitioner när det gäller att förverkliga tanken på ett ökat boendeinflytande.

Kravet på boendeinflytande kan alltså tillgodoses inom andra upplåtelseformer. Det enda som är speciellt för ägarlägenheterna är spekulations- och skatteaspekterna. Men som jag tidigare har sagt är detta en fråga som faller utanför bostadspolitikens ram.

När det gäller reservationen 18 har vi ett likartat utgångsförhållande, dvs. det föreligger oförenliga ståndpunkter på socialdemokratiskt och moderat håll. Det gäller frågan om lånegränserna för privata byggare. Också beträffande detta avsnitt av betänkandet svarar socialdemokraterna för majoritetskrivningen.

Den 92-procentiga lånegränsen infördes 1977 – tidigare hade den varit 85-procentig. Ändringen motiverades av syftet att skapa bättre konkurrensneutralitet mellan allmännytta och Kooperation å ena sidan och privata byggare å andra sidan. Beslutet fattades mot en socialdemokratisk reservation, där man då liksom nu anförde att de privata byggarna skulle gynnas otillbörligt. De nuvarande gränserna har godtagits av två riksdagar och bedömts som väl avvägda. Det finns sålunda enligt vår mening ingen anledning att nu ändra gränserna vare sig till en enhetlig 95-procentig lånegräns, som moderaterna vill, eller till den gamla 85-procentiga lånegränsen för de privata byggarna, som socialdemokraterna vill. Om socialdemokraternas argument skulle äga giltighet borde detta ha avspeglats i en ökad andel privatbyggda flerfamiljshus under dessa år. Så är alls inte fallet, och därför kan man dra slutsatsen att de lånegränser som genomfördes 1977 inte påtagligt har gynnat denna byggherrekategori. Däremot torde det vara ostridigt att man har uppnått mera likvärdiga konkurrensvillkor.

Reservationen 19 gäller fördjupning av vissa lån. Den grundar sig på en centermotion.

Vid mindre omfattande ombyggnader av småhus har det varit betydelsefullt att kreditfrågan har kunnat lösas på ett enkelt och rationellt sätt genom regeln om mer eller mindre automatisk fördjupning av bostadslånet och utan att krav ställts om kommunal borgen. Den övre gränsen för omfattningen av sådana här ombyggnadsåtgärder har under flera år varit 25 000 kr., och den undre gränsen har varit 10 000 kr. Genom kostnadsutvecklingen har det blivit

Torsdagen den
5 april 1979

*Anslag till bostads-
byggande, m. m.*

allt svårare att få del av den här låneformen. I dagens kostnadsläge rymms inte någon åtgärd av betydelse inom denna kostnadsram. Bostadsstyrelsen har därför föreslagit en fördubbling av beloppet, ett förslag som vi har fört vidare i en motion.

Bostadsministern har emellertid i propositionen tolkat det minskande utnyttjandet av låneformen så att det inte längre finns något behov av dessa lån och anmäler dessutom sin avsikt att slopa dessa lån. Vi anser tvärtom att det alltså finns ett betydande behov, ett behov som skulle verifieras om beloppsgränsen höjdes så att meningsfulla åtgärder på nytt rymdes inom ramen för den här låneformen. Jag vill bestämt avråda bostadsministern från att fullfölja tanken på att avskaffa den.

Reservationen 20 har ett starkt samband med denna låneform. Den tar upp frågan om räntebidrag vid mindre ombyggnad. Vi för även här fram ett förslag från bostadsstyrelsen som vi anser är i hög grad berättigat. Förslaget innebär att räntebidrag skall utgå vid denna form av långivning, en förmån som redan finns när det gäller flerfamiljshus.

Ett av våra motiv är att vi vill minska skillnaden mellan dessa lån och förbättringslånen, där man ju kan få räntebidrag. Ett annat motiv är att vi vill undvika den skarpa gräns som nu finns i fråga om räntebidrag när ombyggnadskostnaden tenderar att passera gränsen för fördjupningslånen. När beloppsgränsen 25 000 kr. – eller som vi föreslår 50 000 kr. – överskrids kommer kapitalkostnaden att minska drastiskt på grund av att man då är hänvisad till vanligt bostadslån och därmed får räntebidrag. Det här förhållandet kan medverka till att i övrigt omotiverade åtgärder vidtas endast i syfte att komma i åtnjutande av räntebidraget. Därför bör denna gräns slopas och räntebidrag utgå på hela lånet. Budgetpropositionens överväganden om förbättringslångivningen bör inte få hindra den här välmotiverade ändringen.

Reservationen 21 handlar om kommunalt ansvar för bostadslån för småhus. Det är en kär bekant för den här kammaren. Förslaget debatterades flitigt redan 1974 i samband med den bostadsproposition som då lades fram och där man föreslog en 10-procentig borgen på hela låneunderlaget men som utskottsmajoriteten och även riksdagen ändrade till 40 % av bostadslånets storlek vid det aktuella förlustfallet inkl. eventuell fördjupningsdel.

Frågan återkom till riksdagen när vi behandlade propositionen om glesbebyggelse av mindre omfattning. Då beslutade riksdagen, mot en socialdemokratisk reservation, att slopa kravet på borgen på fördjupningen. Därmed åstadkoms en förbättring främst för de glesbygder där fördjupning var snarare regel än undantag.

De regler som nu gäller innebär att kommuns ansvar för krediter bör utgå från i lagstiftning fastlagda planeringsbefogenheter. Har kommun i sina planeringsöverväganden kommit till att viss bebyggelse bör komma till stånd menar vi att behovet bör vara verifierat. I fråga om kreditbedömningen gäller det varaktiga behovet, och i fråga om småhus torde risken på denna grund vara närmast obefintlig. Förluster på lån för småhus torde vara försumbara. För flerfamiljshus i tätort kan man däremot på samma grund hävda att risken

för förluster på många håll är aktuell – detta utan att man därför kräver något kommunalt ansvarstagande för den formen av bebyggelse. Man tycker att logiken skulle kräva att man därför slopar borgenskravet i fråga om småhus eller inför borgenskrav även för flerfamiljshus. Det sista har ingen föreslagit, och jag skall själv inte göra det, därför att jag anser det är bättre att ta bort borgenskravet helt för småhus.

Med nuvarande ordning kommer två olika kommunala organ att avgöra huruvida viss småhusbebyggelse kan komma till stånd med stöd av statliga lån. Det är dels byggnadsnämnden, dels kommunens förmedlingsorgan. De har att utgå från olika utgångspunkter, och det är inte helt ovanligt att de fattar motstridiga beslut. Därmed faller möjligheten för en lånesökande att få lån. Men man bör notera att det däremot är endast ett organ, byggnadsnämnden, som avgör frågan om lokalisering av småhus utan statliga lån. Här kommer inte förmedlingsorganets bedömning av borgensfrågan in i bilden. Vad man än kan säga om detta system – inte är det rättvist! Det innebär att den sökande som inte fått statliga lån på grund av vägrad kommunal borgen kan överlåta sitt byggnadsföretag åt en som finansierar det med egna medel eller privata lån – den personen får alltså bygga. Det kan aldrig vara riktigt.

Vi menar att man nu bör gå vidare och helt slopa det kommunala borgenskravet. Utskottet skrev när riksdagen slopade borgen på fördjupningsdelen – och den skrivningen kan gälla som argument än i dag: De principiella motiven har sådan tyngd att annat än bifall till förslaget inte kan komma i fråga.

Därmed, herr talman, yrkar jag bifall till de reservationer som jag här har behandlat.

Under detta anförande övertog tredje vice talmannen ledningen av kammarens förhandlingar.

BIRGITTA DAHL (s) kort genmäle:

Herr talman! Jag noterar med tillfredsställelse att Sven Eric Åkerfeldt utlovade att utskottet skall återgå till den goda vana vi har att seriöst och med intresse behandla alla förslag. Det var just därför att man när det gäller vårt förslag om en plan för samhällsutvecklingen inte hade gjort detta som vi faktiskt blev rätt ledsna.

Nu hoppas jag att detta löfte inte bara avser de centermotioner som vi har att behandla senare i vår, som delvis men inte helt tar upp samma förslag som vi, utan också våra egna förslag. Om så inte skulle vara fallet är jag rädd för att det goda arbetsklimat som vi har i utskottet och som vi alla tycker är så bra för arbetet kommer att skadas.

SVEN ERIC ÅKERFELDT (c) kort genmäle:

Herr talman! Jag kan lugna Birgitta Dahl på den punkten. Vi kommer att ta upp alla förslag. Och det goda arbetsklimatet – som jag inom parentes sagt är tacksam för att Birgitta Dahl konstaterar att vi har – skall, i vad det ankommer

*Anslag till bostads-
byggande, m. m.*

Torsdagen den
5 april 1979

*Anslag till bostads-
byggande, m. m.*

på oss, verkligen bestå. Jag kan med viss förtröstan se fram emot behandlingen..

ROLF HAGEL (apk):

Herr talman! Bostadsbyggandet har under de senaste fem åren befunnit sig på efterkrigstidens lägsta nivå med årligen något över 50 000 färdigställda lägenheter. Eftersom samtidigt en relativ ökning av småhusbyggandet skett, har minskningen när det gäller lägenheter i flerfamiljshus varit ännu mera markant. Den årliga produktionen av sådana lägenheter har under senare år bara rört sig om ca 15 000 i hela landet.

Inte heller för 1979 har bostadsministern i sin proposition förutsett någon mera markant ökning av bostadsproduktionen, utan beräknat igångsättningen till ca 60 000 lägenheter.

Detta är bakgrunden till arbetarpartiet kommunisternas motion om en ökning av bostadsbyggandet till 100 000 lägenheter per år.

Vi har i motionen anfört att den av regeringen föreslagna marginella ökningen till 60 000 lägenheter är helt otillräcklig för att återhämta vad som under åren har försumrats. Arbetarpartiet kommunisterna hävdar att bostadsbrist, och i förlängningen bostadsnöd, är politiskt oförsvarbart. Vårt land har allt som behövs för att tillgodose befolkningens behov av och elementära rätt till en bostad.

Vi har också understrukit att bostadsbyggandet inte får vara en fråga som behandlas efter konjunkturerna utan måste ha som huvudinriktning att tillfredsställa sociala behov och att bostaden skall vara en rättighet för alla, oavsett ekonomiska villkor.

Vi vet att särskilt den bostadssökande ungdomen i storstadsområdena i dag befinner sig i en utomordentligt svår situation på grund av den tilltagande bostadsbristen.

Från de synpunkter vi framfört, och med hänsyn till innebörden av vårt motionsförslag när det gäller bostadsbyggandets omfattning, är det tillfredsställande att utskottet förordar en höjd ambitionsnivå, även om man avstår från att ange någon ny fixerad målsättning. Det måste betraktas som en allvarlig anmärkning åt regeringen när utskottet säger att uttalandena till regeringsprotokollet om igångsättningen 1979 och förslagen beträffande 1980 och 1981 "röjer en passiv inställning till en ökning av bostadsbyggandet". Utskottet hävdar att regeringens attityd bidrar till "att dämpa både ambitionsnivån och utfallet".

Utskottets resonemang leder fram till att riksdagen bör uttala "att regeringen i sina samlade åtgärder på skilda sektorer skall utgå från att bostadsbyggandet bör öka snabbare än vad dess egna förslag antyder i fråga om viljeinriktningen".

Och utskottet menar att ett sådant uttalande bör följas av konkreta förslag genom regeringsåtgärder eller i form av förslag till riksdagen och att "ett sålunda föreslaget uttalande tillgodoser syftet med motionsförslagen i denna del".

Vi vill tyda detta som en ändrad viljeinriktning och noterar det naturligtvis

som en framgång för vårt motionsförslag. Även om vi självfallet anser att riksdagen bör uttala sig för en bestämd och högre målsättning i enlighet med vår motion, menar vi att ett uttalande av den innebörd som utskottet föreslagit ute i kommunerna rimligen måste uppfattas som en klar anvisning att höja ambitionsnivån och från statsmakernas sida givetvis måste följas av konkreta åtgärder för att åstadkomma en förutsedd ökning.

I den andra att-satsen av vår motion föreslås att bostadsbyggandet skall fördelas på 70 % lägenheter i flerfamiljshus och 30 % i småhus. Jag yrkar bifall till denna del av motionen. Vid en utökad bostadsproduktion förefaller det om möjligt ännu mera angeläget med en annan och vettigare fördelning mellan flerfamiljshus och småhus än vad de senaste åren uppvisat.

Slutligen ett par ord om vår motion nr 777 rörande åtgärder mot spekulation i bostadsrätter. Vi har där hemställt om en lagstiftning som effektivt motverkar spekulationen, exempelvis genom en hembudsskyldighet av i motionen antydd karaktär, dvs. att bostadsrätter efter nyttjandetiden kan försäljas eller återföras endast till bostadsrättsföreningen och utan några omotiverade vinstpåslag.

Utskottet har tyvärr avstyrkt denna motion.

Det tycker jag är synd. Vi vet att det numera förekommer en ohejdad spekulation i bostadsrätter och att denna spekulation också i hög grad spritt sig till de bostadskooperativa företagen sedan bostadsrättskontrollagen slopades i slutet av 1960-talet.

Utskottets hänvisning till att frågan 1969 behandlades av bostadsrättskommittén, som inte fann skäl till några ändringar i den här riktningen, är inte relevant i sammanhanget. 1969 hade bostadsrättskontrollagen nyss slopats, och det fanns inga erfarenheter av hur konsekvenserna skulle bli. I dag vet vi att spekulationen även på detta område har fått stor omfattning, att överlåtelsepriserna har stigit till skyhöga belopp och att många bostadssökande därmed utestängs från möjligheterna att efterfråga bostadskooperativa bostadsrätter. T. o. m. inom de bostadskooperativa företagens högsta ledningar är man djupt oroad av den utveckling som skett.

Jag vill f. ö. notera att t. ex. den senaste socialdemokratiska partikongressen i det bostadspolitiska avsnittet uttalade sig i samma riktning som vår motion. Det har också bl. a. Stockholms socialdemokratiska arbetarkommun gjort. När jag nu yrkar bifall till motionen 777, utgår jag därför från att vi får ett helhjärtat stöd i varje fall från den socialdemokratiska gruppen.

Herr talman! Jag yrkar bifall till motionerna 777 och 1057.

ROLF DAHLBERG (m):

Herr talman! En central fråga i den aktuella bostadspolitiska debatten gäller de olika upplåtelseformerna för bostäder. Frågan är från principiell synpunkt utomordentligt betydelsefull. Skall människorna ha valfrihet när det gäller boendeform, eller skall de som styr bostadspolitiken avgöra den saken? Moderata samlingspartiet har en klar och entydig uppfattning. Den enskilda medborgaren skall själv få avgöra vilken upplåtelseform han eller hon föredrar.

Torsdagen den
5 april 1979

*Anslag till bostads-
byggande, m. m.*

Många människor är villiga att avstå annan konsumtion och göra uppoffringar för att uppnå drömmen om en egenägd bostad. Småhus av olika slag kan upplåtas med hyresrätt, bostadsrätt eller äganderätt, men när det gäller lägenheter i flerfamiljshus finns f. n. inte möjlighet till äganderätt. Vi vill ändra på detta och ge full valfrihet även i dessa bostäder, såsom man har det ordnat i många andra europeiska länder.

Genom att äga sin bostad kan den boende direkt påverka driftkostnaderna genom omsorgsfull vård, sparsamhet och egna arbetsinsatser. Man får också rätt att anpassa bostaden efter sina önskemål och behov.

För att underlätta för medborgarna att ekonomiskt klara inköpet av en egenägd bostad föreslår vi från moderata samlingspartiet en rad åtgärder. Sålunda vill vi införa ett skattefritt bostadssparande, som skulle vara en utbyggnad av det i fjol införda allmänna skattefria sparandet. På bostadssparkonton bör det månatliga beloppet dock kunna uppgå till 600 kr. per månad, så att den sparande på begränsad tid kan uppnå den egna insatsen för en bostad.

Vi föreslår vidare att nya lånemöjligheter införs, som underlättar inköpet. Lägenheten skall naturligtvis kunna intecknas såsom säkerhet för lån. Redan befintliga lån skall kunna övertas.

Ett viktigt förslag är att en hyresgäst vid en eventuell försäljning bör ges företrädesrätt såsom köpare av den lägenhet han bebor. Direktägda lägenheter skall ha samma beskattningsregler som en- och tvåfamiljshus med äganderätt. Därmed skulle man få en jämställdhet mellan nuvarande äganderätt till småhus och äganderätt till lägenheter. Jag yrkar därför bifall till reservationen 4 b av Per-Olof Strindberg och Georg Danell.

I motionerna 1619, 1614 och 1669 behandlas frågan om att främja bildandet av bostadsrättsföreningar i det befintliga hyreshusbeståndet. Många människor föredrar bostadsrätt framför hyresrätt. Med bostadsrätt kan man få ökade möjligheter att påverka bostadens skötsel och driftkostnader liksom vid full äganderätt. Ett sådant förfarande skulle också i viss mån kunna underlätta för bostadsföretag och kommuner som har ekonomiska bekymmer med vissa hyresfastigheter.

Därför vill jag yrka bifall till reservation nr 5 av Per-Olof Strindberg och Georg Danell, där denna fråga behandlas.

Beträffande lånegränserna föreligger olika förslag som Sven Eric Åkerfeldt nyss redogjorde för. Moderata samlingspartiet har länge hävdad att samma lånegränser bör gälla för olika kategorier byggherrar. Vi har förordat att lånegränsen skulle vara 95 % av låneunderlaget. Det förslaget framförs också i reservation nr 18 av Per-Olof Strindberg och Georg Danell, och jag vill yrka bifall till den.

Herr talman! Till sist vill jag göra en kort kommentar till det uttalande som gjordes tidigare av utskottets ordförande om att moderata samlingspartiet godtagit köpeskillingskontroll för småhus. Den frågan behandlades före jul, och vi redovisade då vår principiella inställning. Vi tyckte inte att vi hade anledning att i det här sammanhanget ta upp den frågeställningen, men vi har, kan jag väl säga, inte ändrat uppfattning.

KARIN NORDLANDER (vpk):

Herr talman! Jag tycker att det är en dålig behandlingsordning i bostadsfrågan när man bryter ut frågan om bostadsbidragen men inte ger de ledamöter som är anmälda på det avsnittet möjlighet att tala just i den debatten.

En bostad med godtagbar social standard till rimlig kostnad borde tillhöra de mänskliga rättigheterna. Men i det kapitalistiska samhället utnyttjas människors behov av bostad på samma sätt som vid försäljning av en vara. Priset på bostaden bestäms av profitintresset, och detta har lett till att hyrorna har stigit betydligt snabbare än den allmänna kostnadsutvecklingen.

Hyran har blivit en allt tyngre del av hushållens oundgängliga utgiftspost. Genomsnittligt utgör hyreskostnaden 22 % av den totala privata konsumtionen. Privatiseringen i boendet, där ägandet privilegieras och ger ekonomiska fördelar, skapar en ojämlig bostadskostnad.

I likhet med övriga utgifter för nödvändighetsvaror drabbar de höjda hyrorna hårdast dem med låga inkomster. För att undanröja skillnader i bostadsstandard som beror på olikheter i betalningsförmåga krävs en i grunden förändrad bostadspolitik. Tore Claeson har redan påtalat bristerna i bostadspolitiken och redogjort för vpk:s förslag som, om det genomfördes, skulle innebära en radikalt förändrad bostadspolitik med en social inriktning. Mitt inlägg begränsas därför till vpk-motionen om bostadsbidragen.

Jag tror inte som Ingegerd Troedsson att det är de skattemässiga margineffekterna som är det stora problemet när det gäller användandet av bostadsbidragen för att utjämna boendekostnaderna. Inte heller vpk anser att bostadsbidrag i olika former ger en tillfredsställande utjämning eller löser problemen med boendekostnaden för alla hushåll. Men mot bakgrunden av den allttjämt rådande trångboddheten, den stora andelen omoderna och dåliga bostäder och den ökande bostadsbristen så är bostadsbidragen ett sätt att förbättra bostadsstandarden för ekonomiskt svaga grupper. En nyligen presenterad undersökning visar att de äldre bor allra sämst, många helt utan moderna bekvämligheter.

Med den rådande hyresutvecklingen förstärks hyresbidragens betydelse, och allt fler hushåll blir beroende av bidrag för att klara sina stigande hyreskostnader. I avvaktan på en annan, socialt inriktad bostadspolitik tvingas man använda bostadsbidrag för att reglera en del av orättvisorna i boendet. Vpk-motionen kräver därför främst förbättringar i beräkningsgrunderna för utbetalande av bostadsstödet.

Vpk föreslår att bostadsstödet till hushållen i sin helhet bekostas av staten. Som framgår av civilutskottets betänkande utgör redan i dag statliga medel den övervägande delen av bostadsstödet mellan vissa hyresgränser. Det är vidare en onödig byråkratisk administration med delat ansvar, och vpk vill dessutom minska kommunernas utgifter av principiella skäl. Fortfarande kvarstår orättvisor för pensionärer, beroende på kommunernas olika generositet när det gäller utfyllnad av pensionärernas bostadskostnader.

Av samma skäl är det motiverat att den nedre hyresgränsen på 400 kr. behålls, detta med hänsyn till att 90 % av våra ca 1 324 000 pensionärer bor i

Nr 122

Torsdagen den
5 april 1979

*Anslag till bostads-
byggande, m. m.*

Torsdagen den
5 april 1979

*Anslag till bostads-
byggande, m. m.*

s. k. vanliga lägenheter och att en stor del av dessa fortfarande bor i helt omoderna och relativt billiga lägenheter. De negativa konsekvenser som en höjning av den nedre hyresgränsen får har vi erfarenhet av sedan föregående år. Ytterligare många kommer att mista sitt bostadsbidrag och andra får ett sänkt bidrag per månad genom det föreliggande förslaget om höjning av nedre gräns. Att det sedan är hushåll med relativt låga hyror och ofta små inkomster som drabbas förbättrar inte deras bostadssituation.

Den övre hyresgränsen måste också med hänsyn till inflationens verkningar på hyran höjas utöver det föreliggande förslaget. Här följer vpk bostadsstyrelsens förslag att gränserna skall höjas för varje barn i familjen, eftersom det påverkar utrymmesstandarden som i sin tur påverkar hyreskostnaden. Det skiljer inte så mycket i pengar mellan regeringens förslag och de förslag som finns i motioner. Men vi vet att för enskilda hushåll med begränsade inkomster betyder varje utgiftsökning även en utgiftsminskning inom hushållsbudgeten, som då oftast drabbar matkontot som är en rörlig utgiftspost.

Vi menar att inkomstgränserna för reducering av bostadsbidrag måste höjas väsentligt, vilket bl. a. uppgifterna från bostadsstyrelsen visar, om inte bidragen till hushållen skall minska eller kanske helt försvinna och för att nya hushåll som nu inte har bidrag, men svårt att klara de höjda hyrorna, skall få det ekonomiska stöd som är nödvändigt.

En årsinkomst på 44 000 kr. – för att nämna en siffra i vpk:s förslag – är ju inte någon särskilt hög inkomst för oreducerat bidrag när det gäller barnfamiljer.

Vpk har också i olika sammanhang motionerat om slopande av de orättfärdiga åldersgränser som diskriminerar vissa ungdomar. Det gäller även beträffande bostadsbidragen. År 1977 genomfördes ett gammalt vpk-krav, och åldersgränsen för erhållande av eget bostadsbidrag sänktes till 18 år. Men fortfarande kvarstår orättvisor. I undantagsfall – om han eller hon har eget barn och egen bostad – kan bidrag utgå. Bor den unge hemma bortfaller bostadsbidraget vid 17 år.

Det måste vara både administrativt krångligt och svårt för ungdomarna att förstå och acceptera att de i vissa situationer räknas som vuxna vid 17 år och i andra fall vid 18 år. I andra sammanhang kan andra åldersgränser gälla. I vissa avtal exempelvis gäller 21 år som åldersgräns för vuxenlön. Det är nu dags att ta bort de här orättvisorna.

Utskottet har också uppmärksammat denna fråga och säger i betänkandet: "Utskottet finner det mycket angeläget att riksdagen skyndsamt föreläggs förslag så att den olägenhet som åldersgränsernas utformning i nu behandlad del utgör kan undanröjas."

Vi noterar den positiva behandling frågan fått men anser det inte befogat att vänta på ytterligare utredningsunderlag. Beslut kan fattas nu.

Herr talman! Det är bara genom en i grunden förändrad bostadspolitik utan profitintressen som man kan stoppa den nuvarande hyresutvecklingen – sänka hyrorna så att det blir möjligt för vanliga löntagare att hyra en bostad utan att behöva bidrag. Då kan vi slopa hela bostadsbidragssystemet. Men det

kräver att vi får en socialt inriktad bostadspolitik och att spekulationsintressena försvinner i alla led på hela bostadsmarknaden.

Med detta, herr talman, vill jag yrka bifall till samtliga vpk-motioner.

INGA LANTZ (vpk):

Herr talman! Hur skall vi bo i framtiden? Det är en fråga som jag tycker är väldigt aktuell. Det finns en rad förhållanden som innebär att vi måste ställa nya krav både på bostädernas utformning och på boendets organisering.

Ett stigande antal kvinnor förvärvsarbetar, och könsrollerna förändras – om än långsamt – mot en ökad jämställdhet. Andelen pensionärer och handikappade som önskar bo kvar i sina bostadsområden ökar. Det är också ett skäl till att man måste ställa andra krav än tidigare på boendet. Sextimmarsdagen kommer att förbättra möjligheterna till gemenskap och samvaro på fritiden och till ett rikt kulturliv byggt på kreativitet och deltagande som motvikt mot den passivisering som många människor är utsatta för i dag.

Jordens begränsade resurser innebär att bostäderna måste utformas med sikte på hushållning med energi och andra resurser, både när bostäderna byggs och när de används. De många sociala problemen i boendet i dag understryker behovet av att utveckla helt nya boendeformer.

Men trots alla de argument som finns för ett annat boende går utvecklingen på bostadsmarknaden i en helt annan riktning i dag. Bostadsbristen slår hårt mot unga människor och ensamstående, men det byggs allt färre lägenheter som passar för dessa grupper. 1970 byggdes närmare 44 000 bostäder på två rum och kök eller mindre. 1977 byggdes det bara 8 500 lägenheter i denna storleksordning.

Till energibesparande åtgärder anslås miljonbelopp, men 85 % av den nybyggda bostadsytan 1977 utgjordes av enfamiljshus – en ytkrävande boendeform som ofta är eluppvärmd och som tvingar fram ett ökat behov av resor. Det är med andra ord en mycket energislukande boendeform.

Segregationen har uppmärksammats som ett allt allvarligare problem, men den förvärras ständigt av de ekonomiska orättvisorerna och genom att alla lägenheter som är tre rum och kök eller mindre byggs i flerfamiljshus, medan de större lägenheterna byggs som enfamiljshus.

Staten satsar miljonbelopp på bidrag till förbättringar av dåliga bostadsområden, men de nybyggda områdena har lika låg eller lägre standard som de som får miljöförbättringsbidrag.

Allt fler kvinnor förvärvsarbetar utanför hemmet, men det dagliga livet försvåras bl. a. genom avståndet till arbetsplatser och service, och det avståndet ökar ständigt.

Barnen behöver rika uppväxtmiljöer och kontakt med arbetslivet, men i stället blir boendemiljöerna alltmer utarmade och ensidiga.

Realinkomsterna har sjunkit för stora grupper av löntagare samtidigt som hyror och avgifter i boendet stiger.

Många barnfamiljer i flerfamiljshus är trångbodda. Samtidigt ökar överkonsumtionen av bostadsyta i enfamiljshusen, som är den största delen av

Torsdagen den
5 april 1979

*Anslag till bostads-
byggande, m. m.*

nyproduktionen.

Problemen finns inte bara i nyproduktionen, de är lika akuta i det befintliga bostadsbeståndet.

Allt fler bostäder förvandlas till varor på bostadsmarknaden. De har blivit spekulationsobjekt, och vpk anser att det står i motsättning till bostadens grundläggande funktion som en ram kring det dagliga livet. Boendemiljön utarmas alltmer.

Byggnadslagen och andra lagar på bostadsområdet är klasslagar, som bara ger dem som äger mark eller byggnader rätt till inflytande. Boendeinflytande för vanliga människor är mycket starkt begränsat, både i teorin och i praktiken. Lagstiftningen tar dessutom inte hänsyn till boendekollektivets rättigheter utan enbart till individen.

Diskussionen om boendets värde och innehåll har kommit i bakgrunden för de svåra ekonomiska orättvisorna, bostadsbristen och den utvecklade boendedemokratin. Dagens bostadsområden tillfredsställer inte grundläggande mänskliga behov av gemenskap, kollektivt arbete och goda villkor för barnens uppväxt på något sätt. Därför är det nödvändigt att man utvecklar nya boendeformer och förbättrar boendemiljöerna.

De på många sätt resurskrävande och ojämlika småhusen får ett kraftigt stöd både av stat och av kommun i form av subventioner, kommunalt gatuunderhåll och skattebestämmelser, medan hyresgästerna måste bära alla kostnader och dessutom betala övervinster som tagits ut av byggnadsindustrin. Den borgerliga regeringens favoritidé för att "lösa" bostadskrisen innebär att de allmännyttiga bostadsföretagens hyreslägenheter, som ännu inte direkt är ute på spekulationsmarknaden, skall omformas till bostadsrätter och säljas. Det är en snedviden utveckling som får till följd en kraftig segregation efter både ålder och inkomst, som med all sannolikhet kommer att förstärkas.

Runt om i landet kämpar människor tillsammans för en bättre boendemiljö och för andra boendeformer, som bygger på solidaritet och gemenskap i vardagslivet och på enkla former för samarbete. Men den kamp som förs av många människor försvåras genom att hindren finns på alla plan: i lagstiftningen, planeringsprocessen, förvaltningen och i utformningen. Dessutom saknas det alternativ. De servicehus som planeras i Linköping, Stockholm och Eskilstuna innebär bara marginella förbättringar. Fortfarande byggs och planeras enbart traditionella lägenheter. Det finns ett stort intresse – det visar bl. a. Eskilstunaprojektet – för kollektiva boendeformer. I Eskilstuna kan man notera att efterfrågan för det kollektivhus som planeras där kommer från alla befolkningsskikt.

Men för att nya boendeformer skall kunna utvecklas måste staten aktivt stödja olika former av utvecklingsarbete i samarbete med kommuner, landsting, allmännyttiga bostadsföretag och självfallet också de boende. Utvecklingsarbetet bör gälla både nyproduktion och de befintliga bostadsområdena. Det bör spänna över alla led från finansiering, planering och utformning till förvaltning och boendedemokrati. Satsningen måste också gälla olika boendeformer, storfamiljer, små och stora kollektiv som samar-

betar kring hushållsarbetet eller lokal produktion och servicehus. Man får alltså tänka sig olika former av kollektivt boende och satsa resurser på att möjliggöra ett igångsättande av sådana projekt.

Bostadsmiljön utanför lägenheterna är försummad. Det har sagts tidigare. Detta gäller i stort sett all bostadsbebyggelse. Bostäderna och bostadsmiljöerna är också precis som bostaden utformade för kärnfamiljen, för ett familjemönster som inte längre finns. Människornas villkor har i många hänseenden förändrats, och nya former av både boendetyper och bostadsmiljöer måste därför utvecklas, och detta måste ske med det snaraste. Så t. ex. har antalet ensamboende kraftigt ökat, och vi menar att handikappade personer måste få möjlighet att kunna bo i vanliga bostadsområden liksom även de äldre. De torftigaste bostadsmiljöerna finns oftast i de områden där människor brottas med sociala och ekonomiska problem, bl. a. till följd av den stigande arbetslösheten. Ofta finns dessa torftiga miljöer i barnrika, befolkningsrika och fattiga kommuner. Därför är det särskilt viktigt att dessa kommuner får de medel de behöver för att rusta upp undermåliga miljöer. Det finns vissa grundläggande krav som man måste ställa när det gäller boendemiljön. Det skall finnas en bra och utbyggd barnomsorg för de människor och barn som bor i just det området. Det skall finnas närbutiker med dagligvaror, det skall finnas kommunalt stödda matställen i varje stadsdel. Det skall finnas närbelägna fritidslokaler, som stimulerar till gemensamma aktiviteter. Detta behövs sannerligen som motvikt till TV-tittandet, som bygger på ensamhet och tystnad. Det behövs lokaler för kulturell verksamhet och biografier i de större stadsdelarna. Framför allt är det viktigt att de boende i varje område får förvalta och ha ett verkligt inflytande över både sin bostad och dennas omgivning.

Det borde också vara självklart att det med det ändrade familjemönster vi nu har det finns möjlighet att bo i kollektivhus av olika modeller eller annat kollektivt boende. Det finns, herr talman, många olika skäl varför det är nödvändigt att förändra och förbättra boendemiljön och satsa på andra boendeformer. När det gäller att barnen skall få det bättre kan man anföra olika aspekter på jämlikhet mellan man och kvinna. De kan också anföras för att få med alla generationer i ett bostadsområde. Detta skulle alla som bor inom ett område må bra av, inte minst barnen. Inte minst för de äldre skulle det betyda mycket att kunna känna gemenskap och trygghet. Med det segregerade boende vi har finns det vissa kategorier, antingen barnfamiljer eller äldre människor, i ett område, och för de äldre skulle det betyda mycket att kunna känna gemenskap och trygghet i ett bostadsområde där alla generationer finns med.

Vi har en åldrande befolkning. Närmare 15 % lär vara över 67 år, och frågan om hur samhället skall ordna för de äldre kommer inom en nära framtid att bli en lika stor fråga som barnomsorgen är just nu. Många äldre människor lever isolerade och känner ensamhet. Dessutom bor äldre människor sämre än andra, även om det har skett en förbättring under senare år. Genom att planera så att äldre människor kan bo kvar i sina lägenheter med nödvändig hjälp från samhället och genom ett mer kollektivt boende kan många äldre

Torsdagen den
5 april 1979

*Anslag till bostads-
byggande, m. m.*

komma ur den isolering som de nu befinner sig i.

Vid en pensionsundersökning svarade var fjärde pensionär absolut ja på frågan om kommunen skulle ha kontaktverksamhet. Det är viktigt att satsa på kompletterande boendeservicecentraler i form av dagcentraler, som fungerar inte bara för de äldre utan även för andra, och det är också viktigt att man utökar hemtjänstverksamheten. Inte minst viktigt är det att bryta åldersscgregeringen i boendet och att höja de äldres boendestandard samt att också stimulera till kollektiva bostadslösningar som omfattar alla åldrar.

Herr talman! Med det anförda ber jag att få yrka bifall till motionerna 396, 791 och 802.

KARL-ERIK STRÖMBERG (fp):

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till reservationerna 4 a, 17, 18 a och i övrigt bifall till utskottets hemställan.

På en punkt är civilutskottets majoritet särskilt kritisk mot regeringen, nämligen när majoriteten uttalar sig om bostadsbyggandets omfattning 1979, 1980 och 1981. Utskottet säger att det vill ha ett mer aktivt statligt intresse och skriver att regeringens ställningstagande röjer en passiv inställning.

Vad är det då som utskottsmajoriteten sätter i stället? Det är absolut ingenting konkret. Efter att ha använt affekterade uttalanden stannar utskottet för att tillstyrka de formella ramar som regeringen föreslagit för 1980 och 1981. Först gör alltså utskottet negativa uttalanden för att i nästa sekund ansluta sig till de förslag som nyss kritiserats. Litet mer intressant blev det också när moderaternas representant, herr Strindberg, i början av debatten gick upp och sade att det var ett villkor att när man ökade bostadsbyggandet skulle man ha en större andel småhus. Men eftersom den andelen redan uppgår till över 70 %, tror jag knappast att socialdemokrater och centerpartister kan ansluta sig till moderaternas synpunkter, och då blir ju det här yttrandet ännu mer egendomligt.

Här finns det alltså inget alternativ. Karin Ahrland och jag har i vår reservation nr 17 pekat på de viktiga satsningar som regeringen gjort för att öka byggandet. Det bör också noteras att de åtgärder som regeringen vidtagit har fått ett brett stöd vid genomförandet.

Det viktigaste som hänt när det gäller bostadsbyggandet är att trepartiregeringen och folkpartiregeringen lyckats vända trenden i bostadsbyggandet. Den socialdemokratiska regeringen tillät ju att bostadsbyggandet halverades på några få år, och det har krävts kraftfulla åtgärder för att rätta till detta. Regeringen har lyckats, och detta positiva trendbrott är en viktig förändring som måste noteras.

I det här sammanhanget kan vi också slå fast att regeringen lyckats öka ombyggnadstakten avsevärt. Den är nu uppe i drygt 23 000 lägenheter per år. Ökningen av ombyggnadstakten ger oss viktiga lärdomar för framtiden. Den lär oss att bättre tillvarata de stora resurser som ligger i äldre hus, och den ger värdefull erfarenhet av förnyelse av gammal bebyggelse och stadscentra. Totalt ger nybyggnationen och ombyggnadsverksamheten ett gott tillskott till vår bostadsmarknad. Självfallet är det önskvärt att vi ytterligare något ökar

nybyggnationen. Men här har, som statsrådet betonat, kommunerna ett avgörande inflytande. Bakom en hel del kommuners passiva hållning ligger bl. a. de olyckliga följderna av den tidigare snabba utbyggnadstakten.

Socialdemokraterna har en lång rad reservationer. En del av dem är, som tidigare påpekats, konkreta, men många tycks ha tillkommit bara för att man skall få många reservationer. När regeringen har satt till en beredning som skall se över de äldres problem, med förtur för boendet, talar socialdemokraterna om att praktiska resultat endast kan åstadkommas genom aktiva konkreta åtgärder och att regeringen skall ta initiativ för att man skall få översiktliga utgångspunkter för den kommunala bedömningen. – Det är just vad regeringen gör, men ändå finns det en s-reservation. Och när utskottet påpekar att vi snart får en proposition, som skall behandla de s. k. strimlade lånen, vill socialdemokraterna att regeringen skall ta initiativ. Jag kan fortsätta den här uppräknningen, men jag skall avstå från det.

Det har framskytmats i debatten gång på gång, både från socialdemokratiskt håll och från vpk, att den nuvarande situationen på bostadsmarknaden leder till ökad privatisering och ett allt större enskilt ägande. Det är ett påstående som i allra högsta grad kan diskuteras. Den stora ökningen av flerfamiljshusbyggandet under de senaste 20 åren har ju lett till att det enskilda ägandet i detta område har minskat i mycket hög grad. För inte så länge sedan ägde enskilda 80 % av flerfamiljshusen. I dag är siffran nere under 40 %, och det allmännyttiga ägandet är ungefär lika stort. Man kan knappast heller säga att överföring av lägenheter till bostadsrätt kan kallas privatisering.

Får jag också något beröra vad de två senaste talarna från vpk har tagit upp här. Karin Nordlander har redovisat vpk:s syn på bostadsbidrag. Jag vill inte gå in på en diskussion i detalj om de här frågorna. Väldigt mycket av vad Karin Nordlander sagt kan bemötas med hänvisning till den debatt som förts tidigare, och det gagnar föga att upprepa den nu. Men det finns ett yttrande som statsrådet fällde här tidigare som jag tror att Karin Nordlander ändå bör ta fasta på. Statsrådet har redovisat att bostadsbidragen främst riktas till de grupper som har stor försörjningsbörda. Detta var också en genomgående ton i det Karin Nordlander sade när hon talade om bostadsbidragen.

Både Karin Nordlander och Inga Lantz berörde också vissa andra saker inom boendet. De talade om speciella problem. Inga Lantz talade om boendemiljön, de handikappade, de äldre, energi, sociala problem av olika slag. Hon talade om att det finns alltför stora lägenheter i villor osv.

Bara några påpekanden. Regeringen sökte redan förra året stoppa trenden att ytorna blev allt större i småhusen, genom att sätta spärr vid en viss lånegräns. Utskottet har också behandlat detta i år och begärt en redovisning av utfallet.

Regeringen har på olika sätt sökt angripa spekulationen. En lång rad åtgärder redovisas både i propositionen och i utskottsbetänkandet.

Regeringen har vidare anslagit pengar för att förbättra miljön.

Inga Lantz tog upp vissa för speciella grupper mycket angelägna frågor: de äldre och handikappade t. ex. Utan tvivel behöver mycket göras här. Låt mig än en gång påpeka att regeringen för en tid sedan tillsatte en grupp som skall

Torsdagen den
5 april 1979

*Anslag till bostads-
byggande, m. m.*

behandla de äldres situation i samhället. Där har boendet fått förtur. Det är ett viktigt och angeläget inlag, som man bör lägga märke till.

Fortfarande har de handikappade många svårigheter i våra bostadsområden, men det kan också med fog sägas att det är få grupper som vi har försökt satsa så mycket på i fråga om boende som de handikappade. Vi får ibland kritik för att det har kostat alltför mycket att göra bostadsområden tillgängliga för de handikappade.

Sammanfattningsvis, herr talman, vill jag säga att det fortfarande återstår mycket att göra när det gäller dessa miljöåtgärder men att också mycket har gjorts i regeringen i det avscendet. Det bör vi notera.

Under detta anförande övertog talmannen ledningen av kammarens förhandlingar.

INGA LANTZ (vpk) kort genmäle:

Herr talman! Jag måste protestera mot den beskrivning som herr Strömberg gör i frågan om boendet har blivit mera privatiserat eller inte. Det är märkligt att han kan påstå att privatiseringen i boendet har minskat – samtidigt som fördelningen av bostadsbyggandet automatiskt medför en större privatisering genom att ca 75 % av produktionen består av småhus. Dessutom säger han att man har angripit spekulatören – samtidigt som regeringen fattar beslut om att göra det möjligt att föra in ytterligare delar av bostadsbeståndet i spekulationshärvan genom bildande av bostadsrätter.

Vi vet att ett förvärv av en bostadsrätt i dag kostar 200 000–300 000 kr., om bostaden ligger i ett något så när bra läge inom Stockholm. Det tycker jag att man kan kalla spekulatör – vad skulle det annars vara?

Jag vill alltså kraftigt protestera mot de två påståenden som här gjorts beträffande privatiseringen och beträffande ägandeförhållandena och spekulationsverksamheten.

KARL-ERIK STRÖMBERG (fp) kort genmäle:

Herr talman! Det är alldeles riktigt att det under senare år har överförts ett stort antal lägenheter från hyresrätt till bostadsrätt. Den största potten av dessa har överförts i ett område som både Inga Lantz och jag känner mycket väl till, nämligen Hallunda. Där låg insatsen vid överförandet på mellan 1 000 och 2 000 kr. Det är den typen av överföring av bostadsrätt som är aktuell och som utredningen syftar till.

Jag tror inte att man kan säga att en ökning av andelen bostadsrätter leder till en högre grad av privatisering. Bostadsrätten bygger ju på att man tar ansvar inte bara för sin lägenhet utan också för hela huset och för boendemiljön, i samarbete med de omkringboende. Jag har inte uppfattat det så att vpk är så kritiskt mot bostadsrätten som vad som nu framgår av fru Lantz yttrande.

INGA LANTZ (vpk) kort genmäle:

Herr talman! När det gäller de bostäder som det var fråga om i Botkyrka visade det sig att de hade stigit mycket kraftigt i pris när de såldes i den andra omgången – kanske inte upp till 200 000 kr. men ändå med mycket stora belopp. Det är alltså samma förhållande med dessa bostadsrätter som med övriga, även om spekulationen ligger på en lägre nivå.

GEORG ANDERSSON (s):

Herr talman! I motionen 1606 har föreslagits att regeringen snabbt skall lägga fram förslag om stöd för byggande av samlingslokaler i Umeå. Vad som avses är det planerade kulturhuset där. Denna fråga är påträngande inte bara för tillgodoseendet av behovet av samlingslokaler i Umeå utan även i hög grad för att stimulera utvecklingen av ett kulturellt centrum i hela övre Norrland.

Utskottet avstyrker emellertid motionsyrkandet. Det har nu upprört sinnena i Umeå, och det tolkas i lokaltidningarna i dag som en dödsstöt för tankarna på ett nytt Folkets hus i Umeå. Min tolkning av utskottets skrivning är en annan, och det är för att markera det som jag tar till orda i detta sena skede.

Utskottet skriver att riksdagen av principiella skäl inte bör ta ställning till enskilda låne- och bidragsprojekt, men framhåller vidare att dess förslag inte påverkar bostadsstyrelsens möjligheter att pröva ett stöd till projektet i fråga.

Jag uppfattar detta så att utskottets behandling av ärendet inte på något sätt försvårar möjligheterna att tillgodose behoven i Umeå.

Företrädare för Umeå kommun har nyligen uppvakat utbildningsministern och budget- och ekonomiministern i detta ärende. Dessa har utlovat ett besked om regeringens ställningstagande i frågan om att medverka i det här fallet. Det är av flera skäl angeläget att lokalbehovet i Umeå kan tillgodoses utan ytterligare tidsutdräkt. Jag hoppas därför att regeringen inom kort kan medverka till en positiv lösning.

Det vore värdefullt, med hänsyn till den information som i dag har lämnats i massmedia, om utskottets talesman ville bekräfta att civilutskottets ställningstagande lämnar möjligheter öppna för snara lösningar av den här frågan.

Jag vill tillägga att jag tycker det är riktigt att tillsätta en utredning, som utskottet föreslår, angående villkoren för bidragsgivningen till sådana här större projekt. Men det får inte medföra att färdigplanerade projekt läggs på is i avvaktan på utredningen. En sådan utveckling skulle leda till en olycklig anhopning av stora projekt, som då efter några år skulle stå och trängas i kön för statliga bidrag.

I detta anförande instämde Åke Wictorsson (s).

Nr 122

Torsdagen den
5 april 1979

*Anslag till bostads-
byggande, m. m.*

Torsdagen den
5 april 1979

*Anslag till bostads-
byggande, m. m.*

KJELL MATTSSON (c):

Herr talman! Jag skall bara svara Georg Andersson att utskottets skrivning skall läsas som han har gjort här. En förutsättning är ju att projektet är sådant att det i vanliga fall går in under bestämmelserna för samlingslokaler, och då har bostadsstyrelsen att pröva det. Därför skall inte utskottet och riksdagen gå in på en speciell fråga.

Skulle man kollidera med ramarna är det en sak i första hand mellan bostadsstyrelsen och regeringen, och om så eventuellt behövs får regeringen återkomma till riksdagen med begäran om anslag på någon av tilläggsstaterna.

Utskottets ställningstagande skall alltså inte tolkas på det sätt som Georg Andersson har refererat att det tolkats på i lokalpressen.

Överläggningen var härmed slutad.

TALMANNEN:

Då omröstningen i detta ärende väntas ta mycket lång tid – mellan en och en och en halv timme – avser vi att avbryta omröstningarna kl. 18.00 för att sedan fortsätta kl. 19.30 vid plenums början.

Civilutskottets betänkande nr 26

Mom. 1

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels motionen nr 396 av Lars Werner m. fl. i motsvarande del, och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan Tore Claeson begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller civilutskottets hemställan i betänkandet nr 26 mom. 1 röstar ja,
den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit motionen nr 396 av Lars Werner m. fl. i motsvarande del.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Tore Claeson begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja – 267
Nej – 10
Avstår – 1

Mom. 2

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservationen nr 1 av Per Bergman m. fl., och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan Per Bergman begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller civilutskottets hemställan i betänkandet nr 26 mom. 2 röstar ja,
den det ej vill röstar nej.
Vinner nej har kammaren bifallit reservationen nr 1 av Per Bergman m. fl.

*Anslag till bostads-
byggande, m. m.*

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstar för ja-propositionen. Då Per Bergman begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 145
Nej - 132
Avstår - 1

Mom. 3

Propositioner gavs på bifall till 1:o utskottets hemställan, 2:o reservationen nr 2 av Per Bergman m. fl. samt 3:o motionerna nr 396 och 802 av Lars Werner m. fl. i motsvarande delar, och förklarades den förstnämnda propositionen vara med övervägande ja besvarad. Då Per Bergman begärde votering upptogs för bestämmande av kontrapropositionen ånyo de båda återstående propositionerna, av vilka den under 2:o angivna förklarades ha flertalets mening för sig.

I enlighet härmed blev följande voteringsproposition uppläst och godkänd:

Den som vill att kammaren bifaller civilutskottets hemställan i betänkandet nr 26 mom. 3 röstar ja,
den det ej vill röstar nej.
Vinner nej har kammaren bifallit reservationen nr 2 av Per Bergman m. fl.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Per Bergman begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 144
Nej - 133
Avstår - 1

Mom. 4

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels motionerna nr 396, 791 och 802 av Lars Werner m. fl. i motsvarande delar, och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan Tore Claesson begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Torsdagen den
5 april 1979

*Anslag till bostads-
byggande, m. m.*

Den som vill att kammaren bifaller civilutskottets hemställan i betänkandet nr 26 mom. 4 röstar ja,
den det ej vill röstar nej.
Vinner nej har kammaren bifallit motionerna nr 396, 791 och 802 av Lars Werner m. fl. i motsvarande delar.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Tore Claeson begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 267
Nej - 10
Avstår - 1

Mom. 5

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels motionen nr 1057 av Rolf Hagel och Alf Lövenborg i motsvarande del, och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad.

Mom. 6

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels motionen nr 396 av Lars Werner m. fl. i motsvarande del, och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan Tore Claeson begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller civilutskottets hemställan i betänkandet nr 26 mom. 6 röstar ja,
den det ej vill röstar nej.
Vinner nej har kammaren bifallit motionen nr 396 av Lars Werner m. fl. i motsvarande del.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Tore Claeson begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 264
Nej - 10
Avstår - 1

Mom. 7

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels motionen nr 396 av Lars Werner m. fl. i motsvarande del, och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad.

Mom. 8

Propositioner gavs på bifall till 1:o) utskottets hemställan, 2:o) reservatio-

nen nr 3 av Per Bergman m. fl. samt 3:o) motionen nr 396 av Lars Werner m. fl. i motsvarande del, och förklarades den förstnämnda propositionen vara med övertvägande ja besvarad. Då Per Bergman begärde votering upptogs för bestämmande av kontrapositionen ånyo de båda återstående propositionerna, av vilka den under 2:o) angivna förklarades ha flertalets mening för sig. Sedan Tore Claeson begärt votering beträffande kontrapositionen upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Nr 122

Torsdagen den
5 april 1979

*Anslag till bostads-
byggande, m. m.*

Den som vill att kammaren till kontraposition i huvudvoteringen angående civilutskottets hemställan i betänkandet nr 26 mom. 8 antar reservationen nr 3 av Per Bergman m. fl. röstar ja,
den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren till kontraposition i nämnda votering antagit motionen nr 396 av Lars Werner m. fl. i motsvarande del.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Tore Claeson begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja – 134
Nej – 10
Avstår – 134

I enlighet härmed blev följande voteringsproposition uppläst och godkänd:

Den som vill att kammaren bifaller civilutskottets hemställan i betänkandet nr 26 mom. 8 röstar ja,
den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit reservationen nr 3 av Per Bergman m. fl.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Per Bergman begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja – 144
Nej – 133
Avstår – 1

Torsdagen den
5 april 1979

*Anslag till bostads-
byggande, m. m.*

Mom. 9

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels utskottets hemställan med den ändring däri som föranleddes av bifall till motionen nr 396 av Lars Werner m. fl. i motsvarande del, och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan Tore Claeson begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller civilutskottets hemställan i betänkandet nr 26 mom. 9 röstar ja,
den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit utskottets hemställan med den ändring däri som föranleddes av bifall till motionen nr 396 av Lars Werner m. fl. i motsvarande del.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Tore Claeson begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 265
Nej - 10
Avstår - 1

Mom. 10

Propositioner gavs på bifall till 1:o utskottets hemställan, 2:o reservationen nr 4 a av Kjell Mattsson m. fl. samt 3:o reservationen nr 4 b av Per-Olof Strindberg och Georg Danell, och förklarades den förstnämnda propositionen vara med övervägande ja besvarad. Då Sven Eric Åkerfeldt begärde votering upptogs för bestämmande av kontrapositionen ånyo de båda återstående propositionerna, av vilka den under 2:o angivna förklarades ha flertalets mening för sig. Sedan Rolf Dahlberg begärt votering beträffande kontrapositionen upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren till kontraposition i huvudvoteringen angående civilutskottets hemställan i betänkandet nr 26 mom. 10 antar reservationen nr 4 a av Kjell Mattsson m. fl. röstar ja,
den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren till kontraposition i nämnda votering antagit reservationen nr 4 b av Per-Olof Strindberg och Georg Danell.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Rolf Dahlberg begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 102
Nej - 42
Avstår - 133

I enlighet härmed blev följande voteringsproposition uppläst och godkänd:

Den som vill att kammaren bifaller civilutskottets hemställan i betänkandet nr 26 mom. 10 röstar ja,
den det ej vill röstar nej.
Vinner nej har kammaren bifallit reservationen nr 4 a av Kjell Mattsson m. fl.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Sven Eric Åkerfeldt begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 135
Nej - 139
Avstår - 2

Mom. 11

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservationen nr 5 av Per-Olof Strindberg och Georg Danell, och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan Rolf Dahlberg begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller civilutskottets hemställan i betänkandet nr 26 mom. 11 röstar ja,
den det ej vill röstar nej.
Vinner nej har kammaren bifallit reservationen nr 5 av Per-Olof Strindberg och Georg Danell.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Rolf Dahlberg begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 233
Nej - 42
Avstår - 1

Mom. 12

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels motionen nr 396 av Lars Werner m. fl. i motsvarande del, och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan Torc Claeson begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Nr 122

Torsdagen den
5 april 1979

*Anslag till bostads-
byggande, m. m.*

Nr 122

Torsdagen den
5 april 1979

*Anslag till bostads-
byggande, m. m.*

Den som vill att kammaren bifaller civilutskottets hemställan i betänkandet nr 26 mom. 12 röstar ja, den det ej vill röstar nej. Vinner nej har kammaren bifallit motionen nr 396 av Lars Werner m. fl. i motsvarande del.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Tore Claeson begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 265
Nej - 10
Avstår - 1

Mom. 13

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservationen nr 6 av Per Bergman m. fl., och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan Per Bergman begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller civilutskottets hemställan i betänkandet nr 26 mom. 13 röstar ja, den det ej vill röstar nej. Vinner nej har kammaren bifallit reservationen nr 6 av Per Bergman m. fl.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Per Bergman begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 143
Nej - 132
Avstår - 1

Mom. 14

TALMANNEN: Propositioner ställs först beträffande utskottets hemställan och därefter i fråga om motiveringen.

H e m s t ä l l a n

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels hemställan i motionen nr 396 av Lars Werner m. fl. i motsvarande del, och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan Tore Claeson begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller civilutskottets hemställan i betänkandet nr 26 mom. 14 röstar ja,
den det ej vill röstar nej.
Vinner nej har kammaren bifallit hemställan i motionen nr 396 av Lars Werner m. fl. i motsvarande del.

Nr 122

Torsdagen den
5 april 1979

*Anslag till bostads-
byggande, m. m.*

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Tore Claeson begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 265
Nej - 10
Avstår - 1

Motiveringen

Propositioner gavs på godkännande av dels utskottets motivering, dels den i reservationen nr 7 av Per Bergman m. fl. anförda motiveringen, och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan Per Bergman begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren godkänner civilutskottets motivering i betänkandet nr 26 mom. 14 röstar ja,
den det ej vill röstar nej.
Vinner nej har kammaren godkänt den i reservationen nr 7 av Per Bergman m. fl. anförda motiveringen.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Per Bergman begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 143
Nej - 132
Avstår - 1

Mom. 15

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels motionen nr 396 av Lars Werner m. fl. i motsvarande del, och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan Tore Claeson begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller civilutskottets hemställan i betänkandet nr 26 mom. 15 röstar ja,
den det ej vill röstar nej.
Vinner nej har kammaren bifallit motionen nr 396 av Lars Werner m. fl. i motsvarande del.

Torsdagen den
5 april 1979

*Anslag till bostads-
byggande, m. m.*

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Tore Claeson begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 265
Nej - 10
Avstår - 1

Mom. 16

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels reservationen nr 8 av Per Bergman m. fl., och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan Per Bergman begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller civilutskottets hemställan i betänkandet nr 26. mom. 16 röstar ja,
den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit reservationen nr 8 av Per Bergman m. fl.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Per Bergman begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 143
Nej - 132
Avstår - 1

Mom. 17

Propositioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels motionen nr 396 av Lars Werner m. fl. i motsvarande del, och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Sedan Tore Claeson begärt votering upplästes och godkändes följande voteringsproposition:

Den som vill att kammaren bifaller civilutskottets hemställan i betänkandet nr 26 mom. 17 röstar ja,
den det ej vill röstar nej.

Vinner nej har kammaren bifallit motionen nr 396 av Lars Werner m. fl. i motsvarande del.

Vid omröstning genom uppresning förklarades flertalet av kammarens ledamöter ha röstat för ja-propositionen. Då Tore Claeson begärde rösträkning verkställdes votering med omröstningsapparat. Denna omröstning gav följande resultat:

Ja - 263
Nej - 11
Avstår - 1

Mom. 18

Positioner gavs på bifall till dels utskottets hemställan, dels motionen nr 777 av Rolf Hagel och Alf Lövenborg, och förklarades den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad.

Mom. 19

Utskottets hemställan bifölls.

På förslag av talmannen beslöts att omröstningarna beträffande civilutskottets betänkande nr 26 skulle fortsättas kl. 19.30.

§ 13 Anmäldes och bordlades

Proposition

1978/79:199 om tillfällig stimulans av skogsavverkningarna, m. m.

§ 14 Anmäldes och bordlades

Motioner

1978/79:2442 av *Erik Johansson* i Hållsta m. fl.

1978/79:2443 av *Ivar Högström* och *Rune Jonsson* i Husum

med anledning av propositionen 1978/79:112 om regionalpolitik

1978/79:2444 av *Sven-Olov Träff* och *Knut Wachtmeister*

med anledning av propositionen 1978/79:154 om omfördelning av den årliga fordonsskatten, m. m.

1978/79:2445 av *Rolf Hagel* och *Alf Lövenborg*

1978/79:2446 av *Hans Nyhage* och *Blenda Littmarck*

med anledning av propositionen 1978/79:162 om sjukförsäkringsförmåner vid arbetsmarknadsutbildning och vissa vuxenstudier m. m.

§ 15 Meddelande om frågor

Meddelades att följande frågor framstälts

den 5 april

1978/79:476 av *Ingegerd Troedsson* (m) till statsrådet *Hedda Lindahl* om husläkarreformen:

I det pressmeddelande som utdelades måndagen den 2 april i samband med proposition 1978/79:178 (Husläkarpropositionen) säger sjukvårdsministern: "Husläkarutredningen diskuterade en ekonomisk stimulans under tre år motsvarande ett anslag om sammanlagt ca 150 milj. kr. Ett statligt stöd i denna storleksordning kommer att stå till förfogande för att underlätta genomförandet av husläkarreformen."

Torsdagen den
5 april 1979

*Meddelande om
frågor*

Ett statligt stöd av denna storlek torde förutsätta beslut av riksdagen. Förslag härom ingår emellertid inte i husläkarpropositionen.

När avses förslag framläggas för riksdagen om storleken av det belopp som "kommer att stå till förfogande" och formerna för dess användning?

1978/79:477 av *Bengt Silfverstrand* (s) till kommunikationsministern om bemanningen av Kullens fyr:

I en interpellationsdebatt den 24 november 1978 meddelade kommunikationsministern att Kullens fyr liksom tidigare skulle vara bemannad dygnet runt t. v. Trafikutskottet förutsätter i sitt betänkande 1978/79:11, som behandlades av riksdagen den 4 april 1979, att de starka skäl som föreligger för fortsatt bemanning av flera fyrplatser, och bl. a. då vad gäller Kullens fyr, skall beaktas även i fortsättningen.

Enligt vad som framkommit har emellertid sjöfartsverket nu långt framskridna planer på att genomföra en drastisk inskränkning av bemanningen vid Kullens fyr. Planerade åtgärder skulle, om de verkställdes, praktiskt taget helt eliminera den viktiga bevakningen vid en av världens livligast trafikerade farleder.

Jag frågar:

Är kommunikationsministern beredd att vidtaga åtgärder för att säkerställa en fortsatt bemanning av Kullens fyr i enlighet med tidigare regeringsbeslut?

1978/79:478 av *Svea Wiklund* (c) till socialministern om vidgad rätt till föräldrapenning:

I lag om allmän försäkring, 4 kap. om föräldrapenning, 8 §, stadgas:

"Förälder har rätt till föräldrapenning för tillfällig vård av barn om barnet ej har fyllt tio år och föräldern behöver avstå från förvärvsarbete i samband med --- 4. besök i förskoleverksamhet inom samhällets barnomsorg i vilken barnet deltar."

Förälder vars barn deltar i kyrkans förskola går miste om denna förmån, även i de fall barnet placerats där på grund av läkares rekommendation och barnet varit i stort behov av att barngruppen varit liten.

Anser socialministern det vara riktigt med denna tolkning av 4 kap., 8 §, i fråga om vem som skall erhålla och icke erhålla föräldrapenning?

1978/79:479 av *Oswald Söderqvist* (vpk) till statsrådet Carl Tham om planerad användning av hetvatten från kärnkraftverk:

I energipropositionen förordar energiministern användning av hetvatten från befintliga kärnkraftverk till uppvärmning av storstadsområden, bl. a. från Forsmark till Uppsala/Stockholm. Det sägs i det fallet att en hetvattenledning från Forsmark kan innebära en ökad flexibilitet i en framtid då kärnkraftverket tjänat ut. Kol nämns som en möjlig ersättning.

I det nya läge som uppstått på det energipolitiska området blir det då av

intresse om dessa planer på hetvattenledningar fortfarande är aktuella. Det gäller naturligtvis också Barsebäck och Ringhals.

Jag vill därför fråga energiministern:

Kommer investeringar att göras eller fortsatta undersökningar att pågå för dessa projekt, även om beslutet om kärnkraft i Sverige skjuts på framtiden?

1978/79:480 av *Oswald Söderqvist* (vpk) till arbetsmarknadsministern om uttaget av vissa fridagar vid arbetsmarknadsutbildning:

Elever inom arbetsmarknadsutbildningen har vissa s. k. EA-dagar, i stort sett motsvarande semester inom vanlig yrkesverksamhet. Tidigare har dessa dagar kunnat tas ut fritt vid behov. Fr. o. m. 1 mars 1979 gäller emellertid att detta får ske endast om särskilda skäl föreligger, t. ex. viktig familjeangelägenhet eller liknande. I övrigt får de endast disponeras på sätt som skolledningen bestämmer. Detta är en klar försämring, och det drabbar särskilt grupper som invandrare och småbarnsföräldrar. Det förefaller inte troligt att utbildningen skulle lida något större avbräck om EA-dagarna fick disponeras som tidigare. Däremot kan de nya bestämmelserna tvinga elever att avbryta utbildningen.

Jag vill därför fråga arbetsmarknadsministern:

Vilka skäl ligger bakom de nya bestämmelserna, och är arbetsmarknadsministern villig att ompröva dem?

1978/79:481 av *Martin Segerstedt* (s) till justitieministern om åtgärder för att minska antalet falska larm till polisen:

Riksdagen beslöt den 8 november 1978 att hos regeringen begära en översyn av möjligheterna att minska antalet falska larm till polisen.

Problemen med falsklarmen fortsätter att öka. 1977 var det totala antalet larm till polisen 72 000 varav 94,3 % betecknades som falsklarm. Antalet larm har de senaste åren ökat med omkring 10 000 varje år och den preliminära statistiken för 1978 visar att ökningstakten består. Den av riksdagen begärda översynen blir alltmer angelägen.

Jag vill därför ställa följande fråga till justitieministern:

Vad har hittills gjorts med anledning av riksdagens beslut om en översyn av möjligheterna att minska antalet falska larm till polisen, och när kan den begärda översynen komma till stånd?

1978/79:482 av *Birger Rosqvist* (s) till handelsministern om beredskapslagringen av olja:

För ett år sedan fick dåvarande handelsministern i en fråga i riksdagen förslaget att utnyttja upplagda tankfartyg för oljelagring. Dels skulle fartygen komma till någon form av utnyttjande, dels bedömdes väntade prisökningar på olja göra oljelagringen affärsmässigt lönsam. Handelsministern Cars lät avskrika hela projektet. Tankfartyg har fått säljas till underpriser. Oljan har

Nr 122

Torsdagen den
5 april 1979

*Meddelande om
frågor*

stigit och stiger kraftigt i pris. Nu är det åter en bristsituation för oljan – då var det ett överskott. Tankfartyg har stigit i pris.

Med hänvisning härtill vill jag fråga handelsministern:

Har regeringen andra och nya planer för landets beredskapslagring av olja?

§ 16 Kammaren åtskildes kl. 17.59.

In fidem

BENGT TÖRNELL

/Solveig Gemert